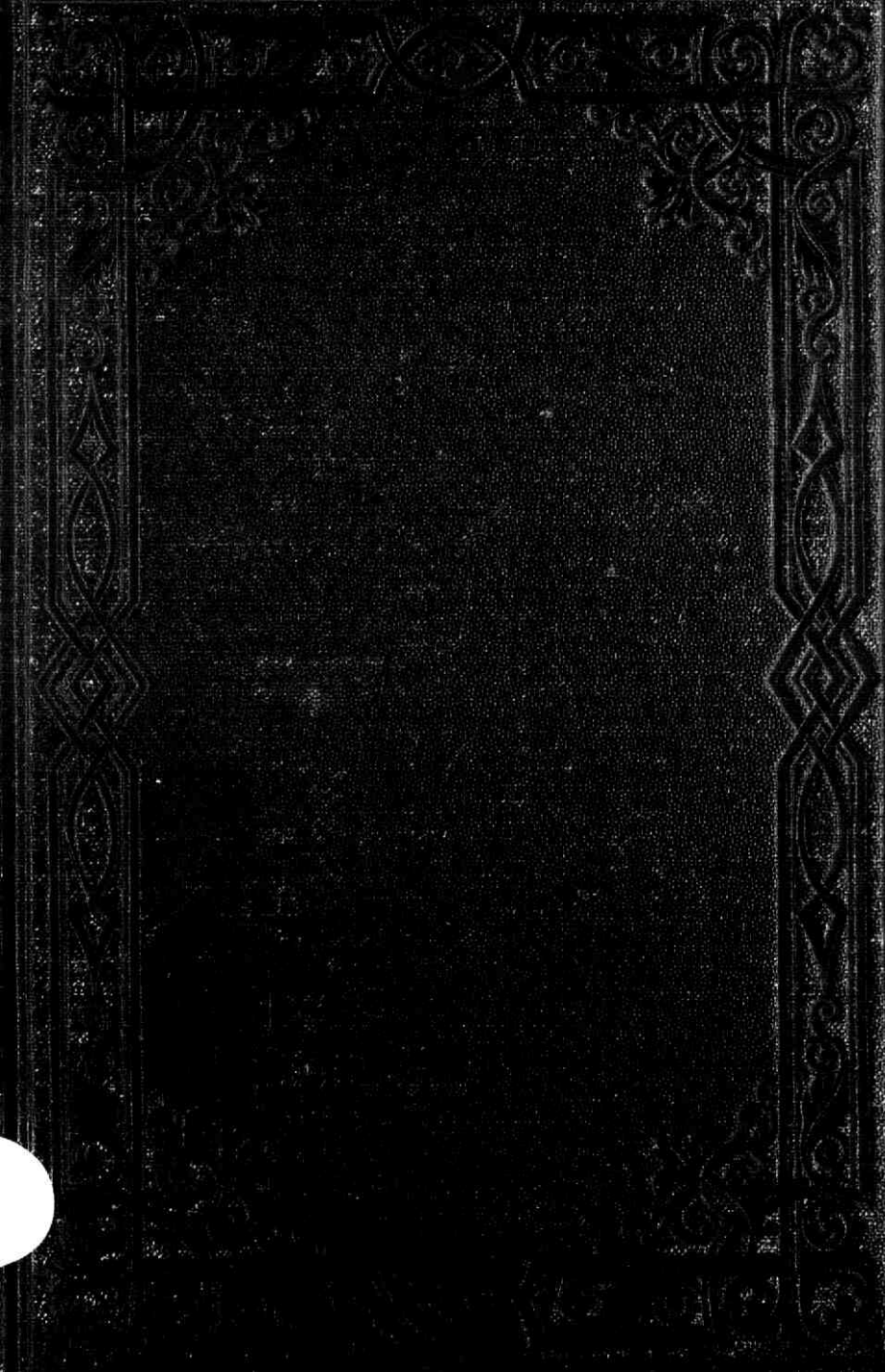

Wet van den 27 April 1884 (Stbl. no. 96) tot regeling van het staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten

<https://hdl.handle.net/1874/235148>

mm 1209

L. oct.
2815

GESCHENK VAN
MEVR. DE WED.
DR. G. P. VAN
TIENHOVEN-
NINCK BLOK.

W E T

van den 27. April 1884 (Stbl. No. 96)

BETREFFENDE

het Staatstoezicht op Krankzinnigen en Krankzinnigengestichten.

Gedrukt bij GEBR. BELINFANTE, voorh.: A. D. SCHINKEL.

W E T

van den 27. April 1884 (Stbl. No. 96)

WAARBIJ

met intrekking van de wet van 29 Mei 1841 (Stbl. No. 20),
nadere bepalingen worden vastgesteld,

BETREFFENDE

het Staatstoezicht op Krankzinnigen en
Krankzinnigengestichten.

MET INLEIDING, TOELICHTENDE AANTEEKENINGEN EN
ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

H. A. MUSQUETIER,

Burgemeester en Secretaris der gemeente Schipluiden.

'S-GRAVENHAGE,
GEBROEDERS BELINFANTE.

1884.

VOORBERICHT.

In navolging van 't geen reeds eenige verdienstelijke gemeente-ambtenaren met betrekking tot de wet van 28 Juni 1881 (Stbl. 97) deden, heb ik, hoewel jeugdig gemeente-ambtenaar, beproefd, mijne nog zwakke krachten op 't zoo uitgebreide gebied van wetgeving aan te wenden, om het gewichtige onderwerp vervat in de wet van 27 April 1884 (Stbl. 96) met toelichtende aantekeningen te bewerken, in de hoop, dat deze arbeid tot gemak zal strekken van de rijks-, provinciale- en gemeente-ambtenaren, alsook van de particulieren, welke met hare uitvoering en toepassing, zoowel als in de nakoming harer voorschriften in aanraking zullen komen.

Ik heb getracht bij elk artikel, zoo kort mogelijk en alleen dat 't meest noodzakelijk was, weer te geven, wat bij de schriftelijke zoowel als bij de mondelijke behandeling aanleiding gaf tot gedachtenwisseling of tot vragen of inlichtingen. Echter was dit bij enkele artikelen niet mogelijk, zonder te kort te doen aan 't licht dat ontstoken moest worden, waardoor dit werkje dan ook nog grootere uitbreiding verkreeg dan mijn voornemen was.

Moge deze arbeid, hoewel ongetwijfeld nog gebrekkig en onvolledig, niettemin reeds in de praktijk blijken niet geheel nutteloos te zijn, dan verheugt de ondergeteekende er zich reeds over om in eenige mate er toe te hebben bijgedragen om deze belangrijke wet in hare uitvoering gemakkelijker te doen zijn.

VERKORTINGEN.

M. v. T.	Memorie van Toelichting.
V. V.	Voorloopig verslag.
M. v. B.	Memorie van Beantwoording.
M. v. B. Z.	Minister van Binnenlandsche Zaken.
Stbl.	Staatsblad.
Reg.	Regeering.
A. M. V. I. B.	Algemeene maatregel van inwendig bestuur.

INLEIDING.

GESCHIEDENIS DER WET.

Terwijl reeds meermalen van verschillende zijden en eindelijk ook in de laatste jaren door leden van de Staten-Generaal de aandacht was gevestigd op de omstandigheid, dat eene veeljarige ondervinding verschillende gebreken en leemten in de wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* 20), welke eigenlijk voor 't eerst eens goed het toezicht op krankzinnigen regelde, want vóór dien tijd had men slechts gehad het Koninklijk besluit van 12 Februari 1814 (*Stbl.* 25), houdende voorschriften betreffende het confinement (opsluiting) op verzoek van nabestaanden of ter requisitie der Officiëren van Justitie, van personen door zinneloosheid of andere redenen voor de samenleving ongeschikt, hetwelk echter verviel bij de invoering van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek op 1 October 1838, had aan den dag gelegd, werd, nadat eene Staats-Commissie bestaande uit de heeren Dr. J. N. Ramaer, Dr. H. van Cappel, beiden Inspecteurs over de krankzinnigen-gestichten, de laatste tevens referendaris, Chef der afdeeling Medische Politie bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, Mr. A. A. de Pinto, lid van den Hoogen Raad, en Jhr. Mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland, destijds referendaris Chef der 1e afdeeling bij het Departement van Justitie, belast was geweest met hare voorbereiding, bij Koninklijke boodschap van 23 Juni 1881 door de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie de heeren Six en Modderman, aan de 2e Kamer der Staten-Generaal een wetsontwerp ingediend, houdende eene nieuwe regeling van het staatstoezicht op, en de verpleging van krankzinnigen.

De hervormingen en verbeteringen, welke dit ontwerp in den bestaanden toestand beoogde kunnen in de navolgende hoofdpunten worden vervat:

1^e Staatszorg voor voldoende plaatsruimte.

2^e Invoering van een staatstoezicht over krankzinnigen, die buiten gestichten verpleegd worden.

3^e Vermeerdering van de wettelijke waarborgen voor de goede verpleging in de krankzinnigen-gestichten.

4^e Wijziging in de bepalingen omtrent opneming en ontslag, zoowel ter vermindering van een voor de genezing kostbaar tijdverlies, alsook ter vermeerdering van de waarborgen tegen opneming of terughouding in de gestichten van niet krankzinnige personen.

5^e Opheffing der verplichte curateele.

Een beknopte aanwijzing der redenen, die ten opzichte van deze 5 hoofdpunten de Regeering tot de bepalingen van deze wet hebben geleid laat ik hier volgen.

1^e *Staatszorg voor voldoende plaatsruimte.*

Dit beginsel gaf de Regeering echter reeds grootendeels prijs bij hare M. v. A. en later nog verder bij de openbare behandeling in de 2e Kamer van art. 10 waarom hier verder niet over de beweegredenen, welke de Regeering er toe leidde en de bezwaren der 2e Kamer in haar Voorloopig Verslag geopperd, wordt uitgewijd (zie verder aangeteekende artt. 10 en 11 der wet).

2^e *Invoering van een staatstoezicht over krankzinnigen die buiten gestichten verpleegd worden.*

De wet van 1841 beperkte het toezicht van den staat op krankzinnigen, tot hen, die in de gestichten verpleegd worden, zoodat 't aanzienlijk aantal krankzinnigen, die zich daarbuiten bevonden, geheel aan hun lot waren overgelaten.

Het getal dezer laatste na aftrek van de bij naaste betrekkingen verpleegd wordende groot genoeg zijnde om de zorg van den Staat gaande te maken en den toestand van krankzinnigen in gestichten bij hunne opneming deden de overtuiging rijpen, dat een toezicht op de uitbesteding onder vreemden verre van overbodig mocht genoemd worden.

De ervaring toch had geleerd, hoe juist bij dezen vorm van verpleging de meeste misbruiken plaats vonden en hoe de krankzinnigen somtijds de duidelijkste sporen droegen van groote verwaarloozing, zoo niet mishandeling.

Inderdaad mocht het eene groote onregelmatigheid genoemd worden, dat aan de krankzinnigen in gestichten, bestuurd door achtenswaardige ingezetenen en onder voortdurende zorg van geneeskundigen een nauwlettend toezicht van Regeeringswege werd uitgeoefend, terwijl zij die buiten gestichten waren overgeleverd aan de macht van een enkel persoon, aan wien de verpleging tot kostwinning strekt, van het Staatstoezicht verstoken bleven.

Deze wet tracht nu in het bovenstaande te voorzien, waarvoor ik verder verwijs naar de artt. 2—5, 13, benevens naar het aangeteekende daarbij.

3e Vermeerdering van de wettelijke waarborgen voor de goede verpleging in de krankzinnigen-gestichten.

De vorige wet stelde de oprichting van gestichten voor krankzinnigen afhankelijk van 's Konings toestemming. Dit stelsel is in deze wet niet alleen behouden, maar nader geregeld, door in de wet zelve in algemeenen zin de voorwaarden te vermelden, die voor 't verleenen der vergunning tot oprichting van een gesticht onmisbaar worden geacht (art. 8).

De invoering van een omvangrijk preventief staatstoezicht kwam der Regeering niet raadzaam voor, daar het bestaande repressieve toezicht grootendeels aan de bedoeling beantwoordt.

Met vermindering alzoo van knellende voorschriften, waardoor de vrijheid te zeer zou worden beperkt, achtte de Regeering het noodzakelijk preventieve maatregelen te nemen tegen overbevolking en de aanwezigheid te verzekeren van een voor elk gesticht voldoende aantal geneeskundigen (art. 8).

De ondervinding met de wet van 1841 opgedaan had de Regeering tevens de noodzakelijkheid doen inzien van 't bij de wet bepalen van een maximum aantal verpleegden en een minimum van 't getal geneeskundigen voor elk gesticht.

4e Wijziging in de bepalingen omtrent opneming en ontslag, zoowel ter vermindering van een voor de genezing kostbaar tijdsverlies, alsook ter vermeerdering van de waarborgen tegen opneming of terughouding in de gestichten van niet krankzinnige personen.

Het was niet te ontkennen, dat de bestaande wet aan de plaatsing van een krankzinnige in een gesticht formaliteiten verbond die niet zelden, inzonderheid voor minvermogenen, de opneming vertraagden en hierdoor een kostbaren tijd voor de genezing deden verloren gaan (artt. 10—13).

Men denke zich een behoeftigen krankzinnige die ver van de plaats woont waar de rechtbank, tot wier president men zich te wenden heeft, gevestigd is. Wanneer hij, die het verzoek doet de vereischte verklaring des geneesheers in handen heeft, moet hij zich van een bewijs van onvermogen voorzien, waartoe hij zich met twee getuigen op een bepaalden tijd naar het gemeentehuis heeft te begeven. Heeft hij dit bewijs verkregen, zoo reist hij met de stukken naar den zetel van de rechtbank, wier president, die meestal slechts op vaste uren te spreken is, hem naar een procureur verwijst, door wien het verzoekschrift kosteloos moet worden ingediend. Nu moet allereerst de verklaring van den geneesheer worden geregistreerd, vervolgens het verzoekschrift opgemaakt en aan den president gezonden. Deze stelt de stukken in handen van den Officier van Justitie, die niet altijd terstond bereid is, daarop gunstig te adviseeren. Somwijlen schijnt hem de verklaring van den geneesheer onvoldoende, of wenscht hij zich om andere redenen nader te verzekeren, dat de toestand van den krankzinnige zijne afzondering van de maatschappij noodzakelijk maakt, en eerst wanneer na den afloop van dit onderzoek eene goedkeurende conclusie op het stuk geplaatst is, kan de president tot het verleenen der machtiging overgaan. Zoo gaan er niet zelden kostbare dagen verloren, waarin de herstelbare krankzinnige in een onherstelbaren staat vervalt.

Er is dan ook geen land, waar plaatsing in een krankzinnigen-gesticht de tusschenkomst van zoovele personen vereischt.

In Frankrijk is elke door een bekend persoon onderteekeende en van de verklaring van een geneesheer vergezelde aanvraag aan het bestuur van het gesticht voldoende, om een krankzinnige in een gesticht te doen opnemen (art. 8 der wet van 1883).

In Engeland geschiedt de plaatsing eveneens op eenvoudige aanvraag aan het bestuur van het gesticht, waarbij echter de overlegging der afzonderlijk opgemaakte verklaring van twee geneeskundigen wordt gevorderd (8 en 9 Vict. e. 100 § 45).

Ook in Zweden is de aanvraag aan het gestichtsbestuur tot de plaatsing voldoende, maar daarbij moet, behalve de verklaring van een geneeskundige, ook die van een predikant worden gevoegd (art. 8 der wet van 5 Maart 1858). In de Belgische wet van 18 Juni 1850 (art. 8) wordt in dringende gevallen zelfs de geneeskundige verklaring niet gevorderd, doch deze moet dan binnen 24 uren worden ingeleverd,

terwijl in de wet van 1838 van het kanton Genève (art. 1) slechts de vergunning van den luitenant van politie noodig is, die echter den krankzinnige zelf moet gezien hebben, behalve wanneer er eene verklaring van een doctor in de geneeskunde of van een officier van gezondheid wordt overgelegd.

De Regeering achtte nu vereenvoudiging der formaliteiten om iemand in een gesticht te plaatsen zeer noodzakelijk. Plaatsing echter zonder tusschenkomst van eenige rechterlijke autoriteit ware niet aan te bevelen, daar zij eensdeels tot misbruiken kan leiden, anderdeels tegenkanting zoude vinden bij het publiek geweten, dat zich ligtelijk over te spoedige opneming bezorgd maakt. Wegens deze redenen bracht de Regeering in haar ontwerp de bevoegdheid om machtiging tot plaatsing te verleen, van den president van de arrondissements-rechtbank over op den kantonrechter (art. 11) (thans 12). Groot tijdverlies wordt daardoor vermeden, de tusschenkomst van een procureur en het hooren van het Openbaar Minister zijn niet langer vereischt, terwijl de meerdere nabijheid van den kantonrechter hem te beter in staat stelt om met volledige kennis van zaken den toestand van den te verplegen persoon te beoordeelen.

Met bespoedigde opneming van krankzinnigen in de gestichten kan samengaan eene vermeerdering van waarborgen tegen opneming van niet-krankzinnigen. De bestaande wet stelde den termijn van geldigheid, zoowel van de geneeskundige verklaring die bij het verzoek tot opsluiting van een krankzinnige in een gesticht moest worden overgelegd, als van de rechterlijke machtiging om iemand in een gesticht te doen plaatsen, te ruim. Beide termijnen zijn nu op veertien dagen bepaald (art. 12, alinea 3, art. 13, alinea 3). Maar in gevallen van mania transitona, van periodische krankzinnigheid met lange tusschenpozen van epileptische, hysterische stoornissen der verstandelijke vermogens, enz. kunnen alle verschijnselen van krankzinnigheid geweken zijn, terwijl de geneeskundige verklaring nog kracht heeft; en evenzeer kan iemand het vrij gebruik zijner verstandelijke vermogens terug bekomen hebben, terwijl de machtiging om hem in een gesticht te plaatsen, nog geldt. Er zijn voorbeelden dat die machtiging desniettemin is uitgevoerd. In de gebrekkige midelen van vervoer in verband met het kleine aantal gestichten kan geen grond meer gevonden worden om aan de indiening

der geneeskundige verklaring en aan de uitvoering der rechterlijke machtiging eene zoo groote tijdruimte te laten. Zonder bezwaar kan de duur der geldigheid van de geneeskundige verklaring van veertien dagen tot drie dagen, en die van de rechterlijke machtiging van veertien dagen tot vijf dagen (thans zeven dagen) worden teruggebracht artt. 15, 16 (thans 16, 17).

Ook ten opzichte van den termijn der voorloopige plaatsing bestond verschil tusschen het ontwerp en de wet v. 1841. Die tijdruimte is van zes tot drie weken (thans vier weken) teruggebracht. In de meeste gevallen zal de ervaren krankzinnigen-arts spoedig in staat zijn, een oordeel te vellen over den toestand van den opgenomen lijder, en is zonder twijfel een tijd van veertien dagen voldoende, om daarover verslag uit te brengen artt. 19, 21) thans 20 en 22).

Insgelijks werd het bij het ontwerp gemakkelijker gemaakt, om verlof en ontslag uit een krankzinnigen-gesticht te bekomen.

Over het nut, aan een verlof of tijdelijk ontslag bij wijze van proefneming verbonden in die vele gevallen, waarin omtrent het volkomen herstel van den verpleegde onzekerheid heerscht, bestaat tusschen deskundigen geen verschil. De maatregel is dan ook in de praktijk reeds thans niet ongebruikelijk. Over de wettigheid kan echter verschillend worden gedacht. De Regeering achtte het dus raadzaam dien twijfel op te heffen (art. 27).

Volgens de bestaande wet kostte het ook te veel moeite iemand uit een krankzinnigengesticht ontslagen te krijgen, en is dat ontslag te zeer afhankelijk van het goedvinden van den geneeskundige. In het ontwerp werd dan ook uitdrukkelijk bepaald, dat hij die een krankzinnige in een gesticht plaatst, ook het recht heeft hem terug te nemen, mits onder voorwaarde dat er geen gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken besta. Om nu dit gevaar te verhoeden, is het in zeer vele gevallen niet noodig, dat de krankzinnige in een gesticht opgesloten blijve, maar zal het voldoende zijn, zoo de rechtbank zich verzekerd hebbe dat de noodige maatregelen genomen zijn, om inbreuken op de openbare orde te voorkomen (art. 29). Ook moet zelfs de schijn niet bestaan alsof het in vrijheid stellen afhangt van den geneesheer.

De roeping des geneesheers brengt niet mede over iemands

vrijheid te beschikken. Bovendien kunnen geneeskundigen zoozeer zijn ingenomen met de inrichting die zij besturen, dat zij haar in gemoede het meest geschikte verblijf achten voor een iegelijk, die in meerdere of mindere mate in zijne verstandelijke vermogens is gekrenkt; op anderen weder drukt de verantwoordelijkheid om iemand aan de maatschappij terug te geven zoo zwaar, dat zij niet tot het ontslag durven overgaan, alvorens het herstel een zeer geruimen tijd heeft voortgeduurd. De redactie van het ontwerp maakte duidelijk, dat de geneeskundige slechts adviseert, en dat alléén gevaar voor de openbare orde of voor ongelukken hem het ontslag kan doen ontraden.

5e Opheffing der verplichte curatee.

Het voorschrift van art. 20 der wet van 1841, dat alle meerderjarigen, die gedurende drie jaren in een krankzinnigengesticht zijn verpleegd, onder curatee wil gesteld hebben, was voor de meeste verpleegden eene nuttelooze formaliteit. Het berustte op eene onjuiste onderstelling, gaf tot onnoodige kosten en moeite aanleiding en werd mitsdien in het ontwerp niet behouden. Volgens art. 487 Burgerlijk Wetboek moet ieder meerderjarige, die zich in een gedurigen staat van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij bevindt, onder curatee worden gesteld, al is het dat hij bij tusschenpoozen het gebruik zijner verstandelijke vermogens heeft. Bij het vaststellen nu der wet van 1841 wilde men voorkomen, dat de lijder die in een geneeskundig gesticht werd geplaatst, alleen daardoor beschouwd zoude worden als in gedurigen staat van krankzinnigheid te verkeerren. Dit was zeer juist, maar daarentegen verdient de bepaling, die aan een driejarig verblijf in een gesticht het rechtsvermoeden van voortdurende krankzinnigheid en op dien grond de verplichte curatee verbindt, geen goedkeuring. Immers de gevallen van herstel na eene verpleging van drie en zelfs van meer jaren zijn geenszins zeldzaam. Daarenboven bestaat in de meeste gevallen geene noodzakelijkheid voor dien zoo gebiedend voorgeschreven maatregel. De groote meerderheid der in de gestichten verpleegden bestaat uit armen voor wier bezittingen geen zorg behoeft te worden gedragen. Ook buiten de armen zijn er velen, die geen eigen vermogen hebben, zoo als meerderjarige kinderen van in leven zijnde ouders en andere meerderjarigen die voor rekening van meergegoede betrekkingen worden

verpleegd. Voor die allen nu werd dan ook vóór de wet van 1841 aan curatee niet gedacht, terwijl thans daarop uit kracht der wet wordt aangedrongen alleen omdat zij gedurende drie jaren in een gesticht zijn verpleegd. Dit is voor hen, die tot de meer- of mingevoeden behooren, zonder behoefte te hebben aan een curator, niet slechts nutteloos, maar ook lastig en kostbaar. En voor de duizenden armen, na 1841 onder curatee gesteld, had dit geen ander gevolg dan vele noodlooze schrifturen en andere tijdroovende bemoeienissen voor de officieren van Justitie, de rechtbanken en hare griffiers, de besturen der gestichten, de betrekkingen der verpleegden, en niet het minst voor de procureurs die geroepen werden tot de kostlooze behandeling van een groot aantal procedures. Dit alles is zonder eenig wezenlijk nut, daar de benoemde curator in den regel slechts curator is in naam. De Regeering achtte het bovenstaande genoeg om naar het schijnt ten betooge, dat het afhankelijk maken der curatee van een termijn van verpleging in de gestichten willekeurig is en ondoelmatig.

Voor de indiening van haar eerste ontwerp maakte het bij de Regeering nog een punt van overweging uit of de gewone voorschriften omtrent de opneming in en het ontslag uit krankzinnigengestichten onveranderd behoorden te gelden ten opzichte van gestichten uitsluitend bestemd tot opvoeding van minderjarige ideoten, dan wel of deswege andere bepalingen werden vereischt, en of in het bijzonder de plaatsing van minderjarigen in die gestichten zoude kunnen geschieden zonder tusschenkomst van de rechterlijke macht.

De Regeering was van oordeel, dat deze vraag in eerstgemelden zin moest worden beantwoord. Idiotie is eene species van krankzinnigheid. De in een gesticht geplaatste idioten zijn inderdaad van hunne vrijheid beroofd, en het is niet in te zien waarom bij de opneming in een idiotengesticht mindere wettelijke waarborgen tegen misbruik zullen gegeven worden, dan bij de opneming in een ander krankzinnigengesticht. Men behoude dus in het algemeen de rechterlijke machtiging als vereischte voor de opneming. Dit was meer raadzaam omdat ook in gewone krankzinnigengestichten minderjarige idioten werden opgenomen, vermits er geen genoegzame grond bestond om de opneming van een minderjarige idioot in een gewoon krankzinnigengesticht moeilijker te maken dan in een idiotengesticht, noch ook om in de ver-

eischten voor opneming in een krankzinnigengesticht te onderscheiden tusschen idioten en andere krankzinnigen.

Deze wet kent slechts ééne soort van krankzinnigen. De onderscheiding tusschen gestichten en bewaarplaatsen, die nog in de wet van 1841 voorkwam dagteekent van den eersten tijd der hervormingsbeweging op het gebied van de krankzinnigenbehandeling. Men meende toen, dat de genezing van krankzinnigen inrichtingen van bijzonderen aard vereischte, en onder den invloed dier meening zijn de zoogenaamde Heilanstalten verzeen, waar de vermoedelijk geneeslijken geplaatst werden, terwijl de ongeneeslijk verklaarden naar de gebrekkige bewaarplaatsen verwezen werden. Al spoedig echter bleek, dat het grootste gedeelte van hen die in de Heilanstalten opgenomen waren, niet genas, en dat daarentegen nu en dan in de bewaarplaatsen gevallen van genezing voorkwamen. Bovendien leerde men inzien, dat ook de ongeneeslijke krankzinnigen, zoowel om de hevigheid van sommige verschijnselen te onderdrukken, als om een ongunstigen loop van het ziekte-proces te verhoeden, gestadig onder geneeskundig toezicht behooren te staan. Het standpunt der volstrekte scheiding van genees- en bewaar-gestichten kon dus niet gehandhaafd worden; maar eene meening die eenmaal wortel gevat heeft, wordt zoo gemakkelijk niet uitgeroeid, en toen werd de relativ-verbundene Heil- und Pflege-Anstalt uitgevonden, waaraan onder anderen de gestichten te Halle, Erlangen, Sachsenberg, Marsberg hun ontstaan te danken hebben, terwijl andere gestichten, zooals te Praag en Hildesheim, onder dien invloed vergroot en anders ingericht werden. Intusschen was in de gestichten zelve de scheiding tusschen geneeslijke en ongeneeslijke krankzinnigen evenmin vol te houden, en weldra leerde de ondervinding, dat de geneeslijkheid geen maatstaf voor de scheiding of de gezamenlijke verpleging der krankzinnigen geven kan, maar dat deze scheiding of vereeniging bepaald moet worden door de verschijnselen der krankzinnigheid, voor zooverre deze den eenen krankzinnige schadelijk voor den anderen kunnen maken.

De Nederlandsche wetgever van 1841 wilde de oprichting van geneeskundige gestichten en de verbetering van de bestaande in de hand werken, en de voor voldoende verbetering niet vatbare, de bewaarplaatsen, langzamerhand laten te niet gaan.

De Koning moest beslissen, tot welke van beide soorten de

bestaande inrichtingen gerekend zouden worden te behooren, terwijl de oprichting van nieuwe bewaarplaatsen voortaan was verboden. Voor de opneming in de geneeskundige gestichten werden mildere bepalingen gemaakt; en in de bewaarplaatsen alleen onder curateele gestelden toegelaten. Daar nu de onder curateele-stelling zoowel om hare openbaarheid, als om haren omslag en kostbaarheid door de nabestaanden der krankzinnigen zoolang mogelijk wordt vermeden, werden in de bewaarplaatsen weinig of geen lijders meer opgenomen, en moesten zij van lieverlede uitsterven. Dit is dan ook inderdaad geschied. Thans bestaan nog twee bewaarplaatsen, te Nijmegen en te Boekel. In de eerste worden geene krankzinnigen meer opgenomen, en het voornemen bestaat, haar na den dood dergenen, die thans nog daarin verpleegd worden op te heffen, terwijl de inrichting der tweede zoodanig is verbeterd, dat zij die van sommige geneeskundige gestichten overtreft, en haar bestuur alzoo erkenning kan vragen als gesticht voor krankzinnigen in den zin van deze wet.

Nog in drie opzichten wijkt overigens deze wet af van die van 1841.

Volgens het tweede lid van art. 3 der wet van 1841 kunnen met 's Konings toestemming gestichten worden opgericht bij bestaande behoefte. Die beperking is uit deze wet vervallen. De Regeering heeft in het stelsel van deze wetsvoordracht bij het verleenen harer toestemming tot oprichting van een gesticht, niet te onderzoeken of daaraan behoefte is. (Vergelijk art. 10.)

In de tweede plaats kan wegens de uitbreiding van het staatstoezicht tot krankzinnigen buiten gestichten verpleegd (art. 2), het begrip van gesticht worden beperkt tot verblijven waarin ten minste drie krankzinnigen door hun vreemde personen worden verzorgd (vergelijk art. 2, alinea 4, der wet van 1841). In de derde plaats wordt onvoorwaardelijk voorgeschreven, dat uitsluitend krankzinnigen in de daartoe bestemde gestichten verpleegd worden. De uitzonderingen op dien regel, bedoeld bij het laatste lid van art. 3 der wet van 1841, zijn te beschouwen als een toen onvermijdelijke overgangsmaatregel, die thans kan worden gemist.

Erkennende, dat niettegenstaande de goede vruchten, welke de wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* 20) had afgeworpen, zij toch op verschillende plaatsen aanvulling en verbetering vordert werd het wetsontwerp goed in de afdeelingen ontvangen

terwijl de C. v. R., bestaande uit de heeren Rombach, Pompe van Meerdervoort, Van Gennep, De Ruiter Zijlker en Van der Kaaij den 4 Februari 1882 haar voorloopig verslag uitbracht.

Volgens dit verslag kon men zich over het algemeen met de meeste hiervoren vermelde hoofdpunten vereenigen. Toch bevatte het verslag nog verscheidene opmerkingen en beschouwingen, alsook menigen wensch of wenk waaraan de Regeering bij hare Memorie van Antwoord, die zij deed verzeld gaan van een gewijzigd ontwerp van wet, op verschillende plaatsen te gemoet kwam en alzoo blijk gaf dat het haar ernst was 't gemeen overleg, zooveel van haar afhing, te bevorderen.

De ministeriële crisis van Mei 1882, alsmede die van Februari—April 1883, waren ongetwijfeld de oorzaken, van de vertraging die de beantwoording van 't voorloopig verslag onderging, daar 't eerst bij missive dd. 30 Juli/3 Augustus 1883 werd ingezonden door de toen inmiddels opgetreden Regeering en daardoor geteekend was door de heeren Heemskerk en du Tour van Bellinchave.

Den 9n October d. a. v. bracht de Comm. v. Rapporteurs haar eindverslag uit, zoodat het wetsontwerp, van nu af, in staat van wijze verkeerde.

Het duurde echter nog tot den 26 Februari 1884, eer het voor de openbare beraadslaging aan de orde werd gesteld, na afdoening van eenige andere ontwerpen, waardoor den 7 Maart de openbare beraadslaging aanving, die den 10 Maart werd voortgezet en ten einde gebracht.

De C. v. R. meende een negental amendementen te moeten voorstellen.

De meeste dezer waren van eenvoudigen aard.

Één strekte echter tot invoeging na art. 10 van een nieuw artikel 11, hetgeen zijn ontstaan te danken had aan 't prijsgeven der Regeering van 't beginsel »staatszorg voor voldoende plaatsruimte» bij hare M. v. A.

De groote aandrang tot wetswijziging was ontstaan uit de overbevolking der bestaande gestichten en het gemis aan een bindend voorschrift, door wien in de behoefte aan uitbreiding moet worden voorzien.

De C. v. R. vond 't derhalve volstrekt noodig, nu de Regeering niet verder voor voldoende plaatsruimte zou zorgen, te bepalen, wie voor de oprichting van een voldoende aantal gestichten voor krankzinnigen moeten zorgen en 't scheen

haar, ook uit een geschiedkundig oogpunt het meest doelmatig de Provincie daarmede te belasten (zie aangeteekende artt. 10 en 11). De kamer schonk hare goedkeuring aan 't nieuwe artikel, terwijl de Regeering vele dezer amendementen overnam.

Ook enkele leden maakten gebruik van hun recht van amendement zooals de heeren van der Kaaij en Dijkmeester. Art. 38 werd zodoende door den heer van der Kaaij in de wet gelascht, terwijl de wijziging van den heer Dijkmeester van Regeeringswege werd overgenomen.

Na dit tweedaagsch debat, waarin het ontwerp enkele ingrijpende wijzigingen en vele redactieverduidelijkingen onderging, werd het wetsontwerp in hoofdelijke omvraag gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

De Eerste Kamer ontving het nader gewijzigd wetsontwerp in hare zitting van 17 April 1884; den 18 April d. a. v. onderzocht zij het in hare afdeelingen en werden tot rapporteurs benoemd de Heeren de Bruijn, 't Hooft, Blijdenstein en de Beaufort, welke den 22 April 1884 haar eindverslag uitbrachten; waaruit bleek, dat 't wetsontwerp over 't algemeen in de afdeelingen met instemming was ontvangen, vooral wegens het beginsel, neergelegd in art. 11, krachtens hetwelk de provinciale zorg voor de oprichting en instandhouding der noodige krankzinnigengestichten [welke de Regeering bij haar eerste ontwerp van wet aan den Staat had opgedragen (zie begin inleiding hoofdpunt van hervorming 1)] gehandhaafd blijft.

In eene afdeeling meenden eenige leden, dat 't ontwerp eene leemte bevatte, namelijk wanneer het noodzakelijk blijkt, dat een behoeftige lijder in een krankzinnigengesticht wordt geplaatst de billijkheid dan kan medebrengen, dat de kosten niet komen ten laste der gemeente, waar hij verblijf hield, toen de noodzakelijkheid der afzondering aan den dag kwam, maar van de gemeente, waar hij zijne wettige woonplaats had. Nu het domicilie van onderstand uit de armenwet is verdwenen, miste men met leedwezen de bepaling van eenen termijn (bij voorbeeld van één of twee maanden) gedurende welken een behoeftige krankzinnige in eene gemeente zoude hebben moeten vertoeft, alvorens op die gemeente de verplichting zoude kunnen rusten om de kosten der verpleging in een krankzinnigen-gesticht te betalen.

Bij de openbare behandeling van het wetsontwerp op 25

April 1884 kon de Regeering het bestaan dier leemten niet toegeven en zeide daarbij: De afgevaardigden welke bovenstaande aanmerking maakten, schijnen te meenen dat er eene wijziging wordt gebracht in de bepalingen van de armenwet, volgens welke gewone bedeelden worden geholpen op de plaats van hun verblijf, maar dat de krankzinnige armen zullen moeten komen ten laste van hunne woonplaats.

De Regeering meende evenwel met zekerheid te kunnen zeggen, dat art. 26 van de armenwet van kracht blijft, ook na invoering van deze wet; immers art. 40 van dit wetsontwerp vermeldt dat er verhaal van kosten is op de gemeente die volgens de wet tot regeling van het armbestuur de verplegingskosten van den krankzinnige heeft te voldoen, dat is de gemeente bedoeld in art. 26 op het armbestuur.

Vreezende dat het toezicht der inspecteurs op de verpleging van krankzinnigen bij particulieren meer dan twee inspecteurs noodzakelijk zou maken, had dat toezicht volgens eenige leden, zonder bezwaar aan de burgemeesters kunnen worden overgelaten.

De Regeering merkte den 25 April 1884 hierbij op: dat deze wet dit niet uitsluit maar veeleer den burgemeesters de verplichting oplegt, om te waken tegen het misbruik waarop gedoeld wordt, namelijk slechte behandeling van krankzinnigen bij particulieren. Immers wanneer iemand een krankzinnige verpleegt over wien het staatstoezicht zich uitstrekt, dan zal hij volgens art. 3 van dit wetsontwerp daarvan opgaaf moeten doen binnen tweemaal 24 uren aan den burgemeester van de gemeente, en deze moet daarvan kennis geven aan den officier van justitie en den inspecteur. Wanneer die persoon dit nalaat, dan valt hij onder de termen van art. 38 1°. en begaat hij eene overtreding, waarvan proces-verbaal moet opge maakt worden door den Burgemeester. Deze blijft dus onmiddellijk toezicht uitoefenen op deze zaak, en het is slechts daar, waar zijne tusschenkomst bepaald vereischt wordt, dat de inspecteur optreedt; alsmede waar hij reden heeft te gelooven dat de lagere autoriteiten hunnen plicht in deze verzuimen.

De meeste leden konden zich echter met het stelsel in de slotbepaling van art. 1 omschreven vereenigen. Zij achtten het noodig, dat de inspecteurs zich uitsluitend zouden wijden aan het staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten, vooral opdat van staatswege de meeste waarborg kon worden gegeven, dat krankzinnigen niet langer dan volstrekt noodig

is blijven afgezonderd. In 't belang der individueele vrijheid oordeelde men een voortdurend toezicht der inspecteurs onmisbaar.

Sommige leden waren beducht, dat de verhouding tusschen de inspecteurs en de geneesheeren der gestichten tot moeielijkheden zal kunnen leiden. Indien de inspecteurs zich bevoegd en geroepen achten om in de gestichten geneeskundige voorschriften te geven zal hierdoor dan geene botsing kunnen ontstaan met de geneesheeren dier inrichting?

Bovenstaande bezorgdheid schijnt uit het denkbeeld voort te spruiten, antwoordde de Regeering dat de inspecteurs zich met de eigenlijke geneeskundige behandeling zou inlaten.

Dit is niet te verwachten. Zoodanige instructie zal niet gegeven worden.

Een inspecteur kan natuurlijk nuttige wenken geven, maar bepaalde voorschriften tegenstrijdig met die van de geneesheeren, mag hij niet geven.

Maar er zijn enkele onderdeelen van de behandeling der lijders, waarop hij zijne bijzondere aandacht moet vestigen, bijvoorbeeld de middelen van dwang; wordt daarvan misbruik gemaakt, dan moet hij waarschuwen.

Na de beantwoording van nog eenige opmerkingen betreffende de artt. 8, 10, 18 en 28 (zie 't aangeteekende bij art. 28) werd het ontwerp den 25 April 1884 met algemeene stemmen aangenomen, waarna de Koninklijke bekrachtiging den 27 April 1884 volgde en de wet met die dagteekening in No. 96 van het Staatsblad verscheen.

W E T

tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Wij WILLEM III enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, met intrekking van de wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20), bepalingen vast te stellen betreffende het Staatstoezicht op krankzinnigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze :

§ 1.

Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten.

In de M. v. T. las men: De in art. 1 der wet van 1841 voorkomende definitie van krankzinnigheid is weggelaten en door geene andere vervangen. Eene bepaling van dit begrip wordt in de wetgeving van de meeste landen niet gevonden en is ook niet noodig, daar in twijfelachtige gevallen toch telkens het bestaan van krankzinnigheid slechts kan worden aangenomen krachtens uitspraak van deskundigen, gegrond op eene psychologische analyse van den lijder. Het begrip van krankzinnigheid is te relatief en daardoor te onbegrensd,

dan dat men al de daaronder voorkomende toestanden gemakkelijk met weinige woorden zou kunnen aanduiden en in ééne algemeene definitie samenvatten. Daarom doet de wetgever wijzer, elke definitie weg te laten, dan eene omschrijving van het begrip krankzinnigheid te geven, die voor rechters en geneeskundigen overbodig is, en er slechts toe leiden kan om in eenig bijzonder geval hunne vrijheid van oordeel en beslissing meer te belemmeren dan wenschelijk is.

Als voorbeeld van de moeielijkheden, waartoe eene onjuiste definitie aanleiding kan geven, mag op de tegenwoordige worden gewezen. Volgens haar kan elk beschonken mensch, ieder die aan eene acute ziekte met ijlen lijdt, ieder die in drift is ontstoken, ieder die door vooroordeelen beheerscht wordt, in één woord ieder die, waardoor dan ook, in meerdere of mindere mate het gebruik zijner verstandelijke vermogens mist, tot de krankzinnigen worden gerekend.

Het V. V. teekende hierbij aan: Het ontbreken eener definitie van krankzinnigheid in deze wet werd door enkelen betreurd, al erkende men het onvoldoende der definitie in de bestaande wet, en de moeielijkheid, die aan het geven eener juiste bepaling van dat begrip verbonden is, waarop de Regeering antwoordde, dat elke poging om eene juiste definitie te geven van krankzinnigheid, schipbreuk heeft geleden en dat zij in eene wet als deze trouwens geen waarde heeft.

ART. 1.

Het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigen-gestichten wordt, volgens de bepalingen dezer wet en de krachtens haar door Ons en van Onzentwege te geven voorschriften, uitgeoefend door ten minste twee door Ons te benoemen inspecteurs, onverminderd hetgeen bij deze wet en andere wettelijke bepalingen aan rechterlijke en geneeskundige ambtenaren en burgemeesters is opgedragen.

Deze inspecteurs oefenen geene geneeskundige praktijk uit en bekleeden zonder Onze toestemming geene andere bediening.

Art 1, 1^e lid, luidde in 't oorspronkelijke ontwerp van wet als volgt:

»Het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigen-gestichten wordt, volgens de bepalingen dezer wet en de »krachtens haar door Ons en van Onzentwege te geven »voorschriften, uitgeoefend door een of meer door Ons »te benoemen inspecteurs».

Onverminderd hetgeen bij enz. Deze woorden werden aan 't 1^e lid van art. 1 door de Regeering toegevoegd, daar zij het voor verduidelijking raadzaam achtte. (M. v. A. bladz. 1.)

Echter ging de Regeering tot deze toevoeging niet geheel uit eigen beweging over, daar reeds in 't voorloopig verslag der 2^e Kamer bedenkingen waren geopperd tegen de wijze, waarop de Regeering het Staatstoezicht op de krankzinnigen, die buiten gestichten verblijf houden, wenschte toetepassen.

Behalve het kostbare van 't Regeeringsstelsel, meende men dat 't veel meer overeenkwam met den aard en strekking van 't Staatstoezicht op de zich buiten gestichten bevindende krankzinnigen en tevens op voldoende wijze zou geregeld zijn wanneer men 't opdroeg aan den burgemeester ter plaatse aanwezig en bekend, bekend met de middelen, de leefwijze en de behoeften der ingezetenen, zoo noodig met inroeping van 't advies van den geneeskundige der gemeente of den inspecteur der krankzinnigenverpleging en zulks onder toezicht van den officier van justitie van 't arrondissement.

Eenige leden der 2^e Kamer wenschten het toezicht op de krankzinnigen buiten de gestichten verpleegd wordende, op te dragen aan het geneeskundig Staatstoezicht.

De Regeering kon zich blijkens de M. v. A., bladz. 1, noch met 't een, noch met 't ander vereenigen.

Zal het toezicht iets beteekenen, zoo schreef zij, dan moet het worden uitgeoefend door personen, die met de eischen der verpleging van krankzinnigen bekend zijn, zoodat schadelijke invloeden zooveel mogelijk afgeweerd en de omstandigheden die tot genezing kunnen strekken, zooveel mogelijk bevorderd worden. Van de burgemeesters is zoo iets niet te verwachten; méér dan toezicht dat geen mishandeling van krankzinnigen plaats hebbe, kan van hen niet verwacht worden. Zij blijven niettemin als hoofden der plaatselijke politie en als hulpofficiëren niet vreemd aan de werking van het Staatstoezicht.

Aan den inspecteur van het geneeskundig Staatstoezicht

kan het ook niet wegens te groote vermeerdering van werkzaamheden worden opgedragen.

De inspecteurs voor de krankzinnigen-verpleging waren naar de meening der Regeering voor dit toezicht de aangevozen ambtenaren. (Zie verder inleiding laatste gedeelte, »De Regeering merkte den 25 April hierbij op" enz., en later: »Sommige leden waren beducht" enz.)

Geneeskundige. Dit woord werd in 't artikel in de zitting van de 2^e Kamer van 7 Maart 1884 ingelascht op voorstel van de Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet. Deze stelde echter voor om, in plaats van rechterlijke ambtenaren en burgemeesters te lezen, rechterlijke ambtenaren, het geneeskundig staatstoezicht en burgemeesters. Bij monde van het lid der C. v. R. de heer Rombach, werd verklaard dat de rapporteurs haar amendement voorgesteld hadden op grond dat in de eerste alinea van art. 1 zij worden genoemd aan wie het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten wordt opgedragen en dat daartoe volgens art. 6 dezer wet en art. 18 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 58) ook het geneeskundig Staatstoezicht behoort.

In de 2^e kamerzitting voornoemd verzocht de minister van Binnenlandsche Zaken de Commissie van Rapporteurs de redactie van haar amendement te wijzigen zooals 't artikel nu luidt, daar anders de zonderlinge bepaling gemaakt zou worden dat 't Staatstoezicht op 't krankzinnigenwezen werd uitgeoefend door het geneeskundig Staatstoezicht. Hieraan voldeed de Commissie van Rapporteurs, waarna de Regeering het amendement overnam.

Art. 1, 2^e lid, luidde in 't oorspronkelijk ontwerp van wet als volgt:

»Deze inspecteurs oefenen geene andere dan consultatieve geneeskundige praktijk uit.»

In het gewijzigd ontwerp van wet werd het 2^e lid van art. 1 door de Regeering geredigeerd, zooals 't thans luidt. De Regeering lichtte deze wijziging in de M. v. A. in de volgende bewoordingen toe:

Indien de inspecteurs hunne taak naar behooren zullen vervullen, moet hun de uitoefening van consultatieve praktijk niet worden toegestaan. Zij hebben daartoe den tijd niet; daarom is 't beter, dat die uitoefening hun verboden worde. Ook in de afdeelingen der 2^e Kamer hadden enkele leden bezwaren geopperd tegen uitoefening van consultatieve praktijk.

In de zitting der 2^e Kamer van 7 Maart 1884 stelde de heer Keuchenius voor de oorspronkelijke redactie te volgen, met bijvoeging van 't laatste gedeelte van 't gewijzigd wetsontwerp; hij raadde dit voornamelijk in 't belang van 's Rijks schatkist aan, daar men anders geen geschikte inspecteurs zou kunnen verkrijgen wegens het lage traktement voor hen bepaald, als men hun niet toestond tevens de consultatieve praktijk er bij uitte oefenen.

De minister van Binnenlandsche Zaken bestreed in dezelfde kamerzitting het amendement ten sterkste, o. m. op grond dat de consultatieve praktijk voor zielsziekten vooral, voortdurende, dikwijls voorkomende verplaatsingen vereischt en tevens zeer veel tijd wegneemt, daar zij veelvuldig zullen worden geroepen ter raadpleging, hetgeen natuurlijk zeer nadeelig op den dienst zou werken, daar de werkkring hun bij deze wet opgedragen, welke zich ook uitstrekt tot het toezicht houden op de buiten de gestichten verpleegden, zeer gewichtig is.

De heer Keuchenius bleef na deze bestrijding met nadere uiteenzetting zijner bezwaren zijn amendement handhaven, hetwelk ten tweeden male door de Regeering krachtig bestreden werd, met aanwijzing van 2 inconveniënten verbonden aan den wensch Keuchenius, waarvan de voornaamste was, dat, wanneer de inspecteur verlof heeft tot consultatieve praktijk uitte oefenen, de minister hem niet te huis zou vinden, wanneer hij hem ergens heen wil sturen, voordat hij van zijne praktikale bezigheden zal zijn teruggekeerd.

Ook nu bleef het amendement gehandhaafd dat echter in stemming gebracht verworpen werd met 30 tegen 25 stemmen.

ART. 2.

Het Staatstoezicht strekt zich uit over alle krankzinnigen, met uitzondering van hen die, zonder van hunne vrijheid te zijn beroofd, in hunne eigene woning of in die hunner ouders of echtgenooten worden verpleegd.

Onverminderd het toezicht dat op krankzinnigengestichten in verband met hunnen oorsprong volgens de bestaande voorschriften wordt uitgeoefend door provinciale

en plaatselijke besturen, zijn alle krankzinnigengestichten aan het Staatstoezicht onderworpen.

Zie inleiding na afloop hoofdpunt 5.

Het laatste gedeelte van het 1^e lid van dit artikel was in 't oorspronkelijk wetsontwerp geheel anders geredigeerd te weten :

»van hen die te zamen wonen met hunne bloed- of aanverwanten, in de rechte linie onbepaald, in de zijlinie tot den »derden graad ingesloten, of met hunne echtgenooten of voogden.»

Bij het onderzoek in de afdeelingen der 2^e Kamer waren echter de gevoelens zeer verdeeld over de hierboven vermelde uitzonderingen.

Drie gevoelens werden hier voorgestaan :

EEN, dat de grenzen der verpleging buiten Staatstoezicht te eng gesteld achtte.

EEN TWEEDE dat van meening was dat de uitzondering te ver ging, en dat de zijlinie daarvan wenschte te zien uitgesloten.

EEN DERDE dat de geheele uitzondering wilde doen vervallen en het Staatstoezicht, zonder eenige beperking, over alle krankzinnigen wilde zien uitstrekken. Volgens de leden, die dit gevoelen voorstonden bestaan er niet slechts verscheidene voorbeelden van mishandeling en opsluiting in twijfelachtige gevallen door naaste bloedverwanten, maar komt dit juist bij laatst vermelden het meest voor. Immers in geval van uitbesteding brengt reeds het geldelijk belang van hen, bij wie de lijders uitbesteed zijn, eene goede behandeling mede.

Wegens wettelijke of testamentaire erfopvolging, kon bijvoorbeeld bij een bloedverwant, echtgenoot of pupil, belang bestaan om hem als krankzinnige ten ZIJNEN HUIZE TE VERPLEGEN en buiten toegang te houden, of hem in geval van werkelijke krankzinnigheid behoorlijke verzorging en verpleging te onthouden.

Men wees eindelijk nog op art. 25 der Belgische wet van 18 Juni 1850, waarbij ook ten aanzien der uitgezonderde categorieën, in geval van séquestration (beslaglegging op goederen) van den lijder, een zeker toezicht werd uitgeoefend.

De Regeering de bovenomschreven opmerkingen geheel beamende, wijzigde het artikel bij de M. v. A. en bracht het in overeenstemming, wat het geval van séquestration betreft,

met art. 25 der Belgische wet, zoodat nu krankzinnigen die in hunne eigen woning of in die hunner ouders of echtgenooten worden verpleegd, niet aan het Staatstoezicht onderworpen zijn, zoolang zij niet van hunne vrijheid zijn beroofd.

Zoo ontstond de tegenwoordige redactie met toevoeging achter ouders van de woorden: *voogden en curators*.

Deze woorden werden echter bij de openbare behandeling in de 2^e Kamer door de Regeering uit het artikel gelicht, nadat de C. v. R. een amendement in dien geest had voorgesteld. De bedoeling van deze wet is een verscherpte zorg daar te stellen, zoowel voor verpleging van krankzinnigen, als om te voorkomen dat als krankzinnigen verpleegd zullen worden zij, die eigenlijk niet tot die categorie behooren; m. a. w. dus dat dit verscherpt toezicht zich in 't vervolg ook zal uitstrekken op krankzinnigen verpleegd wordende bij particulieren.

Boven is reeds vermeld dat de ondervinding heeft geleerd, dat juist bij krankzinnigen, bij particulieren verpleegd, dikwijls sporen zijn gevonden niet alleen van verwaarloozing, maar zelfs van mishandeling. Deze wet gaat daarom uit van 't beginsel dat het toezicht zich alleen *niet* zal uitstrekken tot die krankzinnigen welke verpleegd zijn bij personen (ouders of echtgenooten) van wie men met goeden grond mag verwachten, dat er van verwaarloozing of mishandeling geen sprake zal zijn. Maar wanneer men aanneemt, dat zich gevallen *kunnen* voordoen van verwaarloozing of mishandeling, dan is voor de mogelijkheid van zoodanig vermoeden zeker in de eerste plaats grond bij die personen, welke een met de verpleegden tegenstrijdig belang hebben, terwijl juist onder *voogden en curators* er kunnen zijn, die door tegenstrijdige belangen gedreven zich aan verwaarloozing of mishandeling ten opzichte van de verpleegden zullen schuldig maken.

Ten einde nu dit te voorkomen werden de woorden *voogden en curators* uit het artikel weggenomen.

Bij de openbare behandeling werd ten slotte door den Heer Donner nog voorgesteld om achter *echtgenooten* te laten volgen *of kinderen*.

Deze afgevaardigde gaf hiervoor als reden op, dat er toch ook dikwijls ouders zijn, die bij hunne kinderen verpleegd worden en daarom zou hij wenschen ook deze van het Staatstoezicht vrijgesteld te zien.

Na bestrijding door den M. v. B. en den Heer v. d. Kaaij werd deze wijziging met 43 tegen 15 stemmen verworpen.

Alinea 2 is ontleend aan art. 7 alinea 1 der wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20.)

ART. 3.

Hij die een krankzinnige verpleegt over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt, is gehouden hiervan aangifte te doen aan den burgemeester der gemeente van zijn werkelijk verblijf binnen tweemaal vier en twintig uren na den aanvang dier verpleging. (1)

Binnen gelijk tijdsverloop geeft de burgemeester van deze aangifte kennis aan den officier van justitie en aan een der inspecteurs.

Bij het afdeelingsonderzoek werd de opmerking gemaakt, dat men hier vooral, bij het gebiedend voorschrift van aangifte bij verpleging van een krankzinnige, over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt, het gemis gevoelde eener definitie van hetgeen onder het woord: »*krankzinnige*» moest verstaan worden.

De Regeering antwoordde dat iemand, die een krankzinnige verpleegt, in den regel zeer goed weet dat die persoon krankzinnig is.

Wanneer het twijfelachtig mocht zijn, zal of vervolging uitblijven of de strafrechter met de omstandigheid rekening houden.

ART. 4. (2)

Zij, aan wie het Staatstoezicht is opgedragen,

(1) Van het ophouden der verpleging behoeft geene aangifte te worden gedaan, daar dit van zelf blijkt aan den inspecteur of burgemeester.

(2) In de M. v. T. tot dit art. las men: Art. 4 behelst eene noodzakelijke aanvulling der wet van 1841 en waarborgt het ontdekken van toestanden, strijdig met de wettelijke voorschriften.

Aan het onder de werking der bestaande wet door sommige officieren van justitie te kennen gegeven verlangen om, behalve bij het verplicht driemaandelijksch bezoek te allen tijde, ook onver-

(1) zijn bevoegd de woningen binnen te treden waar krankzinnigen verpleegd worden, omtrent wie de in art. 3 vermelde aangifte is gedaan, of wier verplegers wegens gemis van aangifte krachtens art. 38 n°. 1 zijn veroordeeld. (2)

Zij treden de woning eens ingezetenen tegen den wil des bewoners niet binnen dan voorzien van een schriftelijken last van den burgemeester of van den kantonrechter en in het bijzijn, hetzij van den kantonrechter, hetzij van het hoofd of een der leden van het gemeentebestuur, hetzij van een commissaris van politie.

Van dit binnentreden en van de redenen, die daartoe geleid hebben, wordt door hem, die daarbij krachtens de bepaling van het voorgaande lid tegenwoordig was, binnen tweemaal vier en twintig uren een proces-verbaal opge maakt, hetwelk melding maakt van den schriftelijken last

zeld van de geneeskundige ambtenaren, toegang te hebben tot de krankzinnigengestichten, wordt bij het tweede lid van dit artikel voldaan.

Eene bepaling analoog aan het laatste lid (thans voorlaatste) van dit artikel, komt voor in art. 9 van het Koninklijke besluit van 5 October 1841 (*Staatsbl.* n°. 41). Zij wordt bij het ontwerp eensdeels uitgebreid tot de verpleging onder Staatstoezicht buiten gestichten, anderdeels beperkt tot het geven der verlangde inlichtingen. Nu de naleving van het voorschrift door eene strafbepaling (art. 35, thans art. 36) wordt verzekerd, behoort men niet zoo ver te gaan van te vorderen, dat de bestuurders uit eigen beweging zonder verzoek van de inspecteurs of officieren van justitie, alle maatregelen nemen waardoor de bereiking van het oogmerk der voormelde bezoeken kan worden bevorderd.

(1) Zie het 1^e gedeelte van 't aangeteekende bij art. 1 en verder de inleiding hoofdpunt 2 met beweegredenen daarbij opgegeven.

(2) Vergelijk art. 3 hiervoor.

Art. 38 no. 1. „Met geldboete van vijftig cent tot drie honderd gulden wordt gestraft:

1o. hij die nalaat aan het bevoegd gezag met inachtneming van de wettelijke voorschriften te doen de in art. 3 eerste lid, voorgescreven aangifte en het in art. 26 voorgeschreven bericht.

des burgemeesters of des kantonrechters en aan den ingezetene, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

In de krankzinnigengestichten wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan de inspecteurs en aan den officier van justitie.

Zij, die een krankzinnige verplegen over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt of die een krankzinnigengesticht besturen, alsmede de daaraan verbonden geneeskundigen geven aan de genoemde ambtenaren de door hen verlangde inlichtingen. (1)

Van elke toepassing van een dwangmiddel op een verpleegde in een krankzinnigengesticht wordt dagelijks aantekening gehouden in een register ingericht naar een door Ons vast te stellen model. (2) Dit register wordt aan elken inspecteur op zijn verlangen voorgelegd. (3)

Alinea 5. VERLANGDE INLICHTINGEN. Bij het afdeelingsonderzoek in de 2^e Kamer werd de opmerking gemaakt, dat het vragen van inlichtingen, vooral schriftelijk, soms zeer ver kan worden uitgestrekt. Men onderstelde dat in deze alinea uitsluitend mondelinge inlichtingen bedoeld zijn, tijdens het bezoek der hier bedoelde ambtenaren.

De Regeering antwoordde: De verplichting tot het geven van inlichtingen geldt ook onder de wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20), krachtens art. 9 van het Kon. Besluit van 5 October 1841 (*Stbl.* n°. 41). Het gaf nooit tot moeilijkheden aanleiding.

Bij de openbare behandeling van 't artikel in de 2^e Kamer bleek 't geenszins de bedoeling der Regeering te zijn uit-

(1) Vergelijk art. 9 van het Kon. Besluit van 9 Oct. 1841 (*Stbl.* n°. 41).

(2) Deze bepaling is ontleend aan art. 5 der Noorweegsche wet op de krankzinnigen van 17 Aug. 1848.

(3) Art. 18 laatste alinea: Dit register wordt aan de inspecteurs en aan den officier van justitie voorgelegd, zoo dikwijls zij dit verlangen.

sluitend schriftelijke inlichtingen te doen geven, maar te voorkomen, dat beschaafde personen, zooals besturen van inrichtingen, uitsluitend *mondeling* hun rapport zouden doen; zooals de minister van Binnenl. Zaken in zijne tweede rede aan den heer Schaepman antwoordde, welke afgevaardigde als amendement had voorgesteld, om achter het woord: »ambtenaren" in te voegen het woord *mondeling*; met de strekking om te voorkomen, dat aan de personen in deze alinea bedoeld, de *verplichting* kan worden opgelegd tot het geven van *schriftelijke* inlichtingen of niet al te veel inlichtingen.

De minister zeide in dezelfde redevoering nog:

Wat den inspecteur zelf waarneemt of door bespreking verneemt, teekent hij in zijn zakboekje op en maakt daarvan later rapport, maar de statistiek heeft ook hare eischen; er worden vragen gedaan over tijd van plaatsing, domicilie, ontslag van patiënten, welke wel niet anders als schriftelijk kunnen gegeven worden, zoo ook wanneer tabellen, die op cijfers betrekking hebben moeten gegeven worden.

De invoeging van het woord *mondeling* zal de verlangde schriftelijke inlichting verbieden.

De heer Bastert merkte op, dat zooals 't artikel nu luidt er ruimte is *en* voor schriftelijke, *en* voor mondelinge inlichtingen; neemt men 't amendement Schaepman aan, dan zouden de besturen der krankzinnigengestichten en de particulieren die krankzinnigen verplegen, ontheven zijn van de verplichting tot het geven van schriftelijke inlichtingen, en daarop komt het aan.

De Kamer verwierp dan ook met 43 tegen 15 stemmen het amendement Schaepman.

VERPLICHTING TOT HET GEVEN VAN INLICHTINGEN. In de zitting van 7 Maart zeide de heer Keuchenius tot ondersteuning van het boven vermelde amendement Schaepman, dat het voornamelijk gegrond was op art. 35, sub 1. Welke uitgebreide macht ik ook zou wenschen toetekennen aan de inspecteurs, meen ik toch dat het te ver zoude gaan, hun vrijheid te laten om schriftelijk inlichtingen te eischen van diegenen, over wie zij geroepen worden staatstoezicht uit te oefenen, ook dan wanneer dat door dien betrokken persoon niet verlangd wordt en deze verplicht wordt tegen zijn zin aan elke aanvraag van dien ambtenaar te voldoen; de inspecteur zou allerlei nota's kunnen eischen en zelfs in een bepaalden vorm; waren

ze niet voldoende men zou straf kunnen belooopen; hetgeen voor hen, die niet in staat zijn te schrijven te ver zou gaan.

De minister van Binnenl. Zaken antwoordde dat de inspecteurs van het geneeskundig Staatstoezicht niet zoo onverstandig zouden zijn om bijv. van ongeletterde verplegers een geschreven rapport te verlangen. Zie verder het aangehaalde uit de rede van den minister bij de 5^e alinea.

Ook de heer de Savornin Lohman mengde zich in 't debat en zeide o. m.: De kwestie loopt echter niet over de bevoegdheid tot vragen, maar over de verplichting tot antwoorden. Wanneer iemand weigert, wanneer moet hij dan worden gestraft? Reeds als hij weigert een brief te schrijven of eerst als hij mondelinge inlichtingen weigert; hij kwam er verder tegen op, dat men particulieren niet dwingen kon briefjes te schrijven of statistieken te leveren; men heeft dunkt mij geen recht particulieren te straffen, zoolang niet van hun onwil blijkt.

De Regeering antwoordde: strafbaar is hij, die weigert te voldoen aan een bevel krachtens deze wet gegeven. Nu spreekt het van zelf dat dit bevel op de wet moet berusten en vragen en verzoeken van een aan de zaak geheel vreemd genootschap komen nu dus niet in aanmerking.

Uit het aangeteekende bij *verlangde inlichtingen en verplichting tot het geven van inlichtingen* blijkt derhalve dat art. 4 zoowel mondelijke als schriftelijke inlichtingen toelaat, terwijl deze zelfs door *particulieren* moeten worden verstrekt. Doch dit stelsel is nu eenmaal in de wet opgenomen.

Besturen van gestichten. In het V. V. der 2^e Kamer las men: Bij deze alinea en bij het ontwerp in 't algemeen worden verschillende verplichtingen opgelegd aan en straffen bedreigd tegen het »bestuur" van gestichten. Wat worden daarmede bedoeld, of wat is de kenmerkende eigenschap, waardoor, bij de verschillende wijzen waarop in het beheer der gestichten wordt voorzien, het bestuur van het toezicht kan worden onderscheiden?

De Regeering antwoordde: Wie bestuurders zijn is voor elk bijzonder geval niet moeilijk te bepalen. Het zal uit hunne handelingen van zelf blijken, al wordt niet voor elk gesticht op dezelfde wijze in 't bestuur voorzien. Het bestuur kan door een college van regenten gevoerd worden, door een directeur, door den eigenaar van een gesticht, door het burger-

lijk armbestuur, door directeuren eener vennootschap, maar in geen dezer gevallen zal twijfel bestaan, in welke handen het bestuur is.

Alinea 6. Dit gedeelte van het artikel was oorspronkelijk art. 24 dezer wet.

De wensch werd in 't V. V. geuit, dat met het oog op de moeielijkheid om te bepalen wat een dwangmiddel is, dit art. niet in de wet ware opgenomen. Bij de M. v. A. voegde de Regeering art. 24 als 6^e alinea aan art. 4 toe, er bijvoegende, dat het zooeven vermelde bezwaar vervalt, wanneer in het vaststellen model de dwangmiddelen met name vermeld worden.

Aanteekening houden; toepassing dwangmiddel. Aan den heer Schaepman, die opkwam tegen de veelschrijverij, die deze wet zal veroorzaken, antwoordde de minister van Binnenlandsche Zaken o. m.: Maar vooral kan niet gemist worden het register van de dwangmiddelen, dat inderdaad eene nieuwigheid is. Er zijn 2 groote gestichten, waarvan ik weet, dat er in de laatste jaren geen enkel lichamelijk dwangmiddel is uitgeoefend. Dit is niet het geval in alle gestichten; het is een kwestie van systeem van verpleging. Maar wanneer door de statistiek later kon aangetoond worden dat men zoodanige dwangmiddelen kon missen, of alleen bij hoogst zeldzame uitzondering noodig had, dan zou daardoor aan dat deel der menschheid een weldaad zijn bewezen. De heer van Gennep vroeg hierop waarom of de inzage van het register ook niet wordt verleend aan den officier van justitie, die toch ook minstens éénmaal in de drie maanden de gestichten bezoekt om o. a. te onderzoeken of de verpleegden behoorlijk worden behandeld; waarop de Regeering antwoordde dat er hier geen kwestie van mishandeling is. Wanneer een aanklacht tot mishandeling bestond, dan zou de officier van justitie daarin gekend en bij zijn driemaandelijksch bezoek dergelijke zaak onder zijne aandacht gebracht moeten worden; het geldt echter slechts de geneeskundige behandeling en uit dat oogpunt is 't bedoelde register voorgeschreven, ten einde de wetenschap op te doen in hoever 't bedoelde register zou kunnen worden ontbeerd. De officier van justitie moet *daar* zijne werkzaamheden aan den dag leggen, waar reden of vermoeden tot overdrijving van straf bestaat.

ART. 5. (1)

De inspecteur, bevindende dat een krankzinnige buiten een krankzinnigengesticht verwaarloosd wordt, geeft daarvan onverwijld kennis aan den officier van justitie na eene vergeefsche poging om verbetering in de behandeling van den krankzinnige te verkrijgen.

Sedert de indiening van het eerste ontwerp van wet heeft dit artikel een geheele omwerking ondergaan, waardoor het in duidelijkheid zeer veel heeft gewonnen.

Het luidde toch oorspronkelijk:

»De inspecteur, bevindende, dat een krankzinnige buiten een krankzinnigengesticht ONVOLDOENDE wordt verpleegd, en »dat zijne aanmaning tot verbetering niet genoegzaam is opgevolgd, geeft enz.»

Wat heeft men verstaan onder »onvoldoende verpleging?» Bedoelt men alleen lichamelijke verzorging, of ook verpleging met 't oog op de krankzinnigheid? Zoo vroeg men bij het onderzoek in de afdeelingen der 2^e Kamer.

De Regeering verving hierop bij de M. v. A. »onvoldoende wordt verpleegd» door »verwaarloosd wordt», en wijzigde verder de redactie zooals het thans luidende is, behalve dat men in plaats zoo als nu *behandeling van den krankzinnige, toestand van den krankzinnige* zou lezen.

Dit gaf bij de openbare behandeling in de 2^e Kamer den heer de Meijer aanleiding om de Regeering voor te stellen de woorden: »den toestand» te vervangen door: »de behandeling.»

(1) De Regeering lichtte artikel 5 bij de indiening van het wetsontwerp volgenderwijze toe:

Dit artikel bevat de sanctie van het Staatstoezicht op krankzinnigen, buiten gestichten verpleegd. Wanneer den inspecteur blijkt van eene slechte of onvoldoende verpleging, worden zij die de verpleging hebben op zich genomen, door hem daarover onderhouden en hun de eischen gesteld, waaraan zij voortaan zullen hebben te voldoen. Bevindt de Inspecteur, bij een later bezoek dat aan zijne bevelen niet genoegzaam gevolg is gegeven, zoo is hij verplicht de zaak ter kennis te brengen van den officier van justitie, binnen wiens ressort de verzorging plaats heeft.

Zie verder art. 12, 1^e lid, laatste gedeelte.

De toestand van den krankzinnige kan onverbeterd blijven, ook al wordt in de behandeling verbetering gebracht.

De bedoeling der Regeering was echter de uitwendige toestand, dus niet »de zielstoestand”.

Ik geloof, dat de Regeering goed deed door aan 't verlangen van den heer de Meijier te voldoen en de voorgestelde wijziging overtenemen, waardoor het laatste gedeelte van dit artikel zeer zeker in de practijk niet licht tot verkeerde uitlegging zal vatbaar zijn.

ART. 6. (1)

Onverminderd den hun ingevolge art. 4, zoo dikwijls dit noodig is, te verleen en toegang, bezoeken de officieren van justitie, vergezeld van den geneeskundigen inspecteur of adjunct-inspecteur of, zoo deze verhinderd zijn, van een door dien inspecteur aan te wijzen niet met den geneeskundigen dienst van eenig gesticht belast lid of plaatsvervangend lid van den geneeskundigen raad, op onbepaalde tijden, ten minste eenmaal in de drie maanden, de gestichten in hun arrondissement, om zich te verzekeren dat niemand wederrechtelijk daarin geplaatst of teruggehouden wordt en dat de verpleegden behoorlijk worden behandeld.

De besturen der gestichten zenden aan de officieren van justitie in het arrondissement, waarin het gesticht gelegen is, en in dat, waarin de machtiging tot verpleging is gegeven, binnen vier en twintig uren eene schriftelijke kennisgeving van elke opneming, verplaatsing, verlof, ontslag en overlijden van een verpleegde, met vermelding van de redenen van de verplaatsing, het verlof of het

(1) Zie art. 9 der wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20) in verband met art. 18 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 58.)

De verplaatsing, het verlof en 't overlijden zijn in dit artikel opgenomen ten einde de officieren van Justitie in het ressort beter op de hoogte te houden van den staat der bevolking in de gestichten

ontslag en met opgave van den persoon die de aanvraag daartoe mocht hebben gedaan.

Zoo dikwijls dit noodig is. Ofschoon bij de schriftelijke gedachtenwisseling over dit artikel in de 2^e Kamer niet de een of andere wensch werd geuit tot wijziging dezer zinsnede zooals zij in 't eerste wetsontwerp luidde namelijk: *ten allen tijde*, verving de Regeering bij hare M. v. A. deze woorden door de tegenwoordige. Hierdoor wordt de bedoeling van den wetgever wellicht duidelijker uitgedrukt, daar ook bij de mondelijke gedachtenwisseling in de 2^e Kamer hieromtrent niets werd gezegd.

Wel stelde de C. v. R. voor om in 't tweede lid van dit artikel de woorden: *»en in dat welks rechtbank machtiging tot verpleging gegeven heeft»*, zooals die in het gewijzigd ontwerpwet voorkwamen en daarin door de Regeering werden opgenomen, nadat men in 't V. V. der 2^e Kamer den wensch had geuit: om de in het 2^e lid vermelde kennisgeving ook aan den officier van Justitie, binnen wiens ressort de krankzinnige woont verplichtend te stellen, en hetzelfde te bepalen omtrent de kennisgeving wanneer een verleend verlof zal eindigen, te vervangen door: *»en in dat waarin de machtiging tot verpleging is gegeven»* met 't doel de redactie van 't artikel te verduidelijken, want waar vroeger voor eene voorloopige opneming was vereischt machtiging van den president der rechtbank, zal voortaan kunnen volstaan eene machtiging van den kantonrechter. Eene voorloopige opneming kan nu plaats hebben voor dat de rechtbank gehoord is, en dus ook zonder dat eenige rechtbank machtiging heeft gegeven.

Het valt niet te ontkennen dat de redactie door de rapporteurs aan 't laatste lid van dit artikel gegeven wat juistheid van uitdrukking betreft verre te verkiezen is boven die der Regeering in haar gewijzigd ontwerp, welke laatste dan ook het amendement der C. v. R. bij de openbare beraadslaging overnam.

§ 2.

Oprichting en sluiting van krankzinnigengestichten.

(Zie inleiding. Voor de indiening van haar eerste ontwerp maakte het bij de Regeering enz.)

ART. 7. (1)

Tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen wordt Onze vergunning vereischt.

Als gestichten worden beschouwd alle woningen waarin iemand meer dan twee krankzinnigen, die niet tot zijn gezin behooren, verpleegt.

De gestichten zijn uitsluitend tot verpleging van krankzinnigen bestemd. (2)

In het V. V. der 2^e Kamer maakte men de opmerking, dat ten aanzien van idioten de bepalingen dezer wet minder gestreng behoefden te zijn.

De Regeering verwees hiervoor bij hare M. v. A. naar de M. v. T. waar het tegenovergestelde gevoelen als volgt werd verdedigd:

»Het had een punt van overweging uitgemaakt bij de »Regeering of de gewone voorschriften omtrent de opneming »in en het ontslag uit krankzinnigengestichten onveranderd »behooren te gelden ten opzichte van gestichten uitsluitend »bestemd tot opvoeding van minderjarige idioten, dan wel of »deswege andere bepalingen worden vereischt, en of in het »bijzonder de plaatsing van minderjarigen in die gestichten »zou kunnen geschieden zonder tusschenkomst van de rechterlijke macht.

»De Regeering was van oordeel, dat deze vraag in eerst- »gemelden zin moest worden beantwoord. Idiotie is eene species »van krankzinnigheid. De in een gesticht geplaatste idioten »zijn inderdaad van hunne vrijheid beroofd, en het is niet in »te zien waarom bij opneming in een idiotengesticht mindere »wettelijke waarborgen tegen misbruik zullen gegeven worden dan bij opneming in een ander krankzinnigengesticht. »Men behoude dus in 't algemeen de rechterlijke machtiging »als vereischte voor de opneming”.

(1) Zie voor de groote afwijkingen in de bepalingen van dit artikel van het stelsel der wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20) (artt. 2 en 3), de inleiding hiervoor.

(2) Zie ook het aangeteekende bij art. 43 laatste lid dezer wet.

De Regeering achtte het dus niet raadzaam te dezer zake verandering in den bestaanden toestand te brengen.

Het laatste lid van dit artikel luidde oorspronkelijk :

»Alleen krankzinnigen mogen in de gestichten worden verpleegd.»

Zooals zij nu luidt zou deze alinea bijv. de verpleging van een zieken huisgenoot verbieden, zoodra zich in eene woning meer dan twee krankzinnigen bevinden, zoo zeide men in de afdeelingen der 2^e K.; moet in geval van ziekte het in de gestichten inwonend personeel daaruit verwijderd worden?, vroeg men verder.

De Regeering wijzigde ingevolge deze opmerking de laatste alinea zooals zij nu luidende is.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming werd het artikel nu door de 2^e Kamer goedgekeurd.

ART. 8.

Geene vergunning tot oprichting van een krankzinnigengesticht wordt verleend tenzij behoorlijk voldaan is aan de volgende vereischen :

1°. eene ruime, gezond gelegen woning, met voldoende gelegenheid tot beweging in de open lucht;

2°. afscheiding der seksen, behalve bij kinderen beneden de tien jaren;

3°. voldoende gelegenheid tot afzondering naar den aard en het getal der krankzinnigen;

4°. voldoende voorziening in den geneeskundigen dienst en in den huisdienst naar den aard en het getal der krankzinnigen, met dien verstande dat door Ons voor elk gesticht na verhoor van het bestuur en na ingewonnen advies van Gedeputeerde Staten, het maximum bepaald wordt van het getal verpleegden en het minimum van het getal geneeskundigen.

Elke weigering van vergunning is met redenen omkleed.

Vereischten. Met het oog dat nog meerdere vereischten in aanmerking kunnen komen, zooals de persoonlijke hoedanigheden van den verzoeker, wenschte men in de afdeelingen der 2^e Kamer, dat al de vereischten in de wet zelve werden opgenomen.

De Regeering antwoordde: »Nu aan de Regeering is overgelaten vergunning te verleenen tot het oprichten van krankzinnigengestichten, is het voldoende, dat eenige voorname vereischten in de wet worden opgenoemd, waaraan voldaan moet zijn, indien vergunning verleend zal kunnen worden.

»Maar het is noodig dat ook om andere redenen vergunning geweigerd kan worden, de bepaling, dat elke weigering met redenen wordt omkleed, is een waarborg tegen willekeur».

Het oorspronkelijk artikel bevatte nog aan 't eind van sub 4 eene zinsnede luidende:

»Van die geneeskundigen moet ten minste één inwonend zijn zoodra in 't gesticht meer dan twintig krankzinnigen worden verpleegd». Ook het gewijzigd ontwerp van wet bevatte deze alinea, welke bij de openbare beraadslaging op voorstel van den heer van Delden verviel, waarbij deze afgevaardigde het volgende aanhaalde:

»In de tweede plaats meen ik dat dit artikel een regel stelt die veel te algemeen is, waardoor enkele gestichten zeer zullen worden benadeeld, ten minste in hunne nuttige werking belemmerd. Ik heb het oog op het voorlaatste lid, luidende: *»Van die geneeskundigen moet ten minste één inwonend zijn, zoodra in het gesticht meer dan twintig krankzinnigen worden verpleegd.»* In het V. V. is er op gewezen dat er verschillende uitstekende gestichten zijn met veel meer dan twintig patienten, zonder inwonend geneesheer. Daar is genoemd het gesticht te Zutphen en in de M. v. A. het gesticht Coudewater te Rosmalen. In Meerenberg zijn vijf geneesheeren, waarvan vier niet inwonen. En wat verstaat men onder dat inwonen? Een gesticht op het platteland is in een geheel anderen toestand dan een gesticht in eene stad. Wanneer in de enceinte van het gesticht te Meerenberg eene villa dient tot woning van den geneesheer, dan kan die geneesheer geacht worden inwonend te zijn in het gesticht, ofschoon hij niet verblijf houdt in het blok huizen waarin de patienten vertoeven. Maar wanneer in eene stad de geneesheer woont in dezelfde straat, misschien in een huis naast het gesticht, dan kan die geneesheer niet

»geacht worden inwonend te zijn. Ik geloof niet dat het zoo »dringend noodig is dat er een geneesheer in elk gesticht »inwoont. Wordt het artikel onveranderd aangenomen, dan »zal buitendien in meer dan één gesticht, waar men zich »streng naar de wet wil regelen, eene groote ruimte, die nu »voor de verpleging van krankzinnigen dient, moeten worden »ingericht voor den geneesheer. Niet altijd zal de inwonende »geneesheer ongehuwd zijn, en men zal er in elk geval op »moeten rekenen, dat de ongehuwde huwen kan en een gezin »krijgen, zoodat er eene groote ruimte zal verloren gaan voor »het huisgezin van den docter. Ik heb daarom de eer als »amendement voor te stellen om de voorlaatste alinea van »art. 8 te doen vervallen”.

Waarop de Regeering antwoordde:

»Het amendement kan ik niet overnemen; er ligt wel eenige »waarborg in de verplichte inwoning van een geneesheer. De »geachte voorsteller stelde als voorbeeld het geval dat de »geneesheer naast het gesticht woont; dan ware het voorschrift »on noodig; maar als men voorwaarden wil stellen is het beter »eene duidelijke bepaling op te nemen. Het kan zeker worden »toegestaan dat de geneesheer naast het gesticht, dat hij in »dezelfde straat of om den hoek van deze woont, maar beter »is het steeds een geneesheer onmiddellijk bij de hand te »hebben.

»Ik geloof niet dat hier te lande voorbeelden zijn van grove »verwaarloozing van verpleegden in de bedoelde gestichten; »in het buitenland worden ze van tijd tot tijd genoemd en »hebben ze soms een ergerlijk karakter. In Engeland zijn »voorbeelden bekend geworden, dat geneesheeren dagen lang »de zorg voor de patienten geheel aan ondergeschikten over- »lieten. Te Parijs deed zich zeer onlangs het geruchtmakend »geval voor in een gewoon hospitaal, dat de geneesheeren »hunne taak overlieten aan geheel onbekwame, jeugdige, pas »aangestelde suppoosten, waarvan de dood van lijders het »gevolg is geweest.

»Men wenscht door deze regeling de verpleging van krank- »zinnigen zoo goed mogelijk te maken, en daarom is het voor- »zichtig dat althans in de grootere gestichten een geneesheer »inwone. Wanneer bij het gesticht een tuin is, zooals te »Meerenberg, wordt natuurlijk het wonen binnen die enceinte »als inwonen beschouwd”.

Nadat de heer A. Mackay den minister bestreden had werd

het amendement van Delden aangenomen met 43 stemmen tegen 8.

Nadere regeling van deze vereischten geschiedt bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur, zoo luidde oorspronkelijk de voorlaatste alinea van art. 8.

Bij het V. V. werd gewezen op 't gevaar dat daaruit dreigde te ontstaan, dat namelijk bij A. M. V. I. B. nog tal van andere eischen zouden kunnen worden gesteld of althans de bij de wet gestelde eischen in veel te omvangrijken zin uitgewerkt en verklaard zouden worden.

Bij het gewijzigd ontwerp van wet neemt de Regeering deze alinea terug, maar zegt bij hare M. v. A.: »De voorlaatste alinea van 't oorspronkelijk art. is thans weggelaten. Zij schijnt onnoodig omdat, wanneer de noodzakelijkheid van nadere regeling bij A. M. V. I. B. blijkt, deze geschieden kan».

Bij de openbare beraadslaging over dit art. in de 2^e Kamer kwam de afgevaardigde van Delden op tegen de gevolgtrekking van den minister uit de weglating van bedoelde alinea van het oorspronkelijk ontwerp. Hij geloofde, dat wanneer 't artikel zal zijn aangenomen, 't meer dan ooit betwistbaar zal zijn of bij A. M. V. I. B. de vereischten bij art. 8 gesteld zullen mogen worden uitgebreid, of nader geregeld.

De Regeering antwoordde: »Wellicht bezit die zinsnede »door te groote beknoptheid niet de genoegzame duidelijkheid, »maar de meening was deze, dat door de wijziging, die het »oorspronkelijk ontwerp ondergaan heeft, de bevoegdheid »vallen is om er meer voorwaarden bij te voegen en de zorg »der Regeering zich alleen moet uitstrekken tot de vier »genoemde voorwaarden. Maar het kan te pas komen, even als »bij de uitvoering van de Belgische wet over hetzelfde onder- »werp noodig is gebleken, om van hetgeen bij die vier voor- »waarden geregeld is eene nadere omschrijving te geven bij »algemeenen maatregel van inwendig bestuur. Ik denk niet »dat het noodig zal zijn, maar de mogelijkheid bestaat. Het »geldt hier geen algemeenen maatregel van inwendig bestuur »met eene strafbepaling. Het zou kunnen zijn dat bij de uit- »voering van deze in zeer algemeene trekken gegeven schets »een maatregel noodig ware; thans bestaat tot het nemen »daarvan geen voornemen».

Sub 4. Zie inleiding hoofdpunt 3 en beweegredenen.

ART. 9.

Indien een gesticht voor krankzinnigen niet meer aan de vereischten bij deze wet of bij de krachtens haar uitgevaardigde besluiten gesteld voldoet, en indien na een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken gestelden termijn de onvoldoende toestand voortduurt, kan de vergunning door Ons ingetrokken en het gesticht, het bestuur en Gedeputeerde Staten gehoord, op Onzen last gesloten worden.

Ons besluit tot sluiting van een gesticht wordt met redenen omkleed en in de *Staatscourant* geplaatst.

Van dat besluit wordt kennis gegeven aan hen, voor wier rekening of te wier verzoeken de krankzinnigen in het gesticht geplaatst zijn.

Bij sluiting van een gesticht worden de daarin verpleegde krankzinnigen door hen, voor wier rekening zij verpleegd worden, binnen een door Ons te stellen termijn naar andere gestichten overgebracht.

Wordt de lijder voor eigen rekening verpleegd, dan geschiedt die overbrenging door hem die de aanvraag tot opneming heeft gedaan, of, is er machtiging tot verlenging van het verblijf verleend, door hem op wiens verzoek de laatste verlenging is toegestaan.

Bij gebreke van overbrenging door de zorg van belanghebbenden binnen den gestelden termijn worden de krankzinnigen op Onzen last naar andere gestichten overgebracht door de zorg van ambtenaren met het Staats-toezicht belast en ten koste van wien het aangaat.

Alinea 3. Van dat besluit enz. Dit gedeelte van 't artikel kwam in 't oorspronkelijk ontwerp wet niet voor.

In het V. V. der 2^e Kamer sprak men den wensch uit, dat

ook van de *sluiting* kennis gegeven worde aan hen, voor wier rekening of te wier verzoeken de lijdens geplaatst zijn en den termijn van overbrenging te doen loopen van den datum dier kennisgeving, daar de *Staatscourant* zoo weinig gelezen wordt.

Bij 't gewijzigd ontwerp van wet voldeed de Regeering aan dit verlangen.

Alinea 1, 5 en 6. In het V. V. der 2^e Kamer las men:

Daar de sluiting geschiedt in het algemeen belang, tengevolge der nalatigheid van degenen, die belast zijn met 't onderhoud van 't gesticht, waartoe de vergunning tot oprichting verleend werd, achten verschillende leden het niet billijk de kosten der overbrenging te laten ten laste van hen, voor wier rekening of op wier verzoek de lijdens geplaatst zijn.

Bij de M. v. A. voegde de Regeering het laatste gedeelte van de 6^e alinea aan 't artikel toe (door de zorg enz.), verder als antwoord op de bovenstaande onbillijkheid er bijvoegende: dat zij niet inzielt, dat het onbillijk zou zijn de kosten der overbrenging ten laste te brengen van hen, voor wier rekening of op wier verzoek de lijdens geplaatst zijn. De sluiting geschiedt geheel in 't belang der verpleegden.

ART. 10.

Er bestaat een Rijksgesticht ter verpleging van krankzinnigen:

1°. wier onderhoud komt ten laste van het Rijk;

2°. wier plaatsing in een krankzinnigengesticht door den daartoe bevoegden rechter in strafzaken, overeenkomstig het 2de lid van art. 18, wordt gelast. (1)

Voor zoover de plaatsruimte dit toelaatl, kunnen in het Rijksgesticht ook behoeftige krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen worden opgenomen.

(1) 2^e lid art. 18. De rechter in crimineele en correctioneele zaken is bevoegd te gelasten, dat iemand die een strafbaar feit gepleegd heeft, dat hem wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing zijner verstandelijke vermogens niet als misdrijf kan worden toegerekend, gedurende een jaar in een krankzinnigengesticht worde opgenomen.

De voorwaarden der opneming en verpleging worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur.

ART. 11.

Voor zoover niet op andere wijze in de behoefte aan gestichten tot opneming van de in eenige provincie wonende of verblijvende krankzinnigen wordt voorzien, zorgt het bestuur der provincie, hetzij afzonderlijk, hetzij in vereeniging met de besturen van andere provinciën, voor de oprichting en instandhouding van gestichten, voldoende aan de door deze wet gestelde eischen.

Algemeene aantekening der artt. 10 en 11.

Artikel 10 wijst de grenzen aan in hoeverre het Rijk verplicht is in de behoefte aan krankzinnigenverpleging te voldoen, terwijl art. 11 aanwijst wie daarin hebben te voorzien, wanneer het Rijk zich er niet mede bemoeit.

Art. 10 luidde oorspronkelijk aldus:

»Naar de behoefte worden een of meer Rijksgestichten opgericht, ter enz.

»1°. enz.

»2°. wier plaats in een krankzinnigengesticht krachtens »art. 37, 2^e lid van het Wetb. van Strafr. wordt gelast.

»3°. wier overbrenging daarheen ingevolge het laatste lid van »art. 9 wordt gelast.

»4°. wier plaatsing daarin krachtens art. 11 (thans 12) en »volgende wordt verzocht.

»De voorwaarden enz.»

Naar de behoefte. Het V. V. der 2^e Kamer teekende hierbij aan: Deze woorden kunnen, in verband met sub 4°. »bezwaar opleveren. Immers het oprichten van Rijksgestichten naar de behoefte" moet alleen geschieden ter verpleging van krankzinnigen, vallende onder de bepalingen van 1°. en 3°.; de sub 4°. vermelde behooren in die gestichten alleen te worden opgenomen, wanneer en in zoover er plaats is.

Bij 't gewijzigd ontwerp van wet liet de Reg. sub 4°. vervallen maar voegde aan 't artikel toe de volgende alinea:

»Voor zoover de plaatsruimte enz.»

Bij de openbare behandeling van 't artikel in de 2^e Kamer

gaf de door de C. v. R. voorgestelde redactieverandering en waardoor het artikel ontstond, zooals het nu luidende is, met uitzondering van nog eene wijziging van sub 2°, die reeds bij de M. v. A. plaats had, aanleiding tot een wijdloopig debat over de allerbelangrijkste vraag: *Wie moet voorzien in de behoefte aan krankzinnigengestichten.*

De M. v. B. Z. op enkele schaduwzijden van het voorgestelde amendement der C. v. R. wijzende (zie aantekening art. 11) gaf zijne uitvoerige rede alhier in hoofdpunten geformuleerd te kennen:

1°. of het raadzaam was slechts één Rijksgesticht te hebben met 't oog op de gestadige toeneming van 't aantal krankzinnigen, zooals de statistiek uitwijst,

2°. of de verplichting om in de behoefte aan krankzinnigengestichten te voorzien niet eigenlijk een Staatszorg onder een anderen naam was,

3°. of het noodig was, dat er een wettelijke waarborg zij, dat er steeds plaats zal zijn voor de verpleging van de voorkomende krankzinnigen,

4°. hoe zal men de provincie dwingen tot het bouwen van een krankzinnigengesticht?

Wat *punt 1°* betreft wees de minister op het bindende van de bepaling van slechts één gesticht, daar men deze inrichtingen eenigszins moet maken op den groei.

De Heer van der Kaaij bestreed den minister, wees er op dat 't getal van krankzinnigen bedoeld sub 1 niet toeneemt, dat de toepassing van art. 18 2e lid slechts zeer zelden zou voorkomen, op welke gronden hij vermeende, dat men met één Rijksgesticht zou kunnen volstaan, maar om te zorgen, dat één gesticht voldoende blijve, vond hij de opnemng van een nieuw art. 11 volstrekt noodig. Zie verder het aangeeekende bij punt 2, 3 en 4.

Punt 2. De Heer van der Kaaij gaf den minister toe hetgeen in dit punt bovenomschreven is, maar voegde er bij, of behalve het minder kostbare, het niet beter is, dat bij het eene bestuur berust het oppertoezicht en bij het andere de uitvoering, of er niet meer kans is, dat, bij het opleggen der verplichting aan de provinciën, de gestichten op verschillende wijzen zullen worden ingericht en niet alle gestichten eenvormig zullen zijn; of misschien een stelsel van behandeling der verpleegden, minder in den smaak vallende der generaal-adviseur van den Staat, niet beproefd zal worden door een provincie?

Punt 3. Op grond dat de ondervinding de noodzakelijkheid reeds heeft doen inzien om tot het stichten van krankzinnigengebouwen te moeten overgaan, betoogde de Heer van der Kaay, met betrekking tot het gezegde van den minister, dat de vorige wet zeer voorzichtig is geweest en de zaak aan de provinciale besturen overliet en uitging van het denkbeeld, dat deze zoo noodig in de behoefte zouden voorzien, dat het nu tevens voorzichtig was aan de provinciale besturen een bepaalde verplichting op te leggen, terwijl deze afgevaardigde op den vraag van den minister: maar wilt ge dan het particulier initatief dooden, antwoordde: volstrekt niet, want daarom vangen wij het nieuw art. 11 aan met de woorden: *»voor zoover niet op andere wijze in de behoefte aangestichten is voorzien.»* Wij rekenen dus in de eerste plaats op het particulier initatief maar meenen ten slotte, dat er eene bepaling noodig is, om, zoo dit particulier initatief niet in de behoefte mocht voorzien, de verplichting daartoe op te leggen aan de provinciale besturen.

Op een vraag van den minister *»is het in het bijzonder noodig aan te wijzen wie voor de krankzinnigengestichten zorgen zal, en waarom is het niet noodig voor andere gestichten?»* antwoordde de Heer van Gennep: de minister heeft straks aangetoond hoe zelfs aan kinderen niet altijd de zorg voor krankzinnige ouders kan worden overgelaten (zie aantekening bij art. 2 voorstel Donner). Veel min kan die zorg aan de maatschappij in 't algemeen worden overgelaten. De prikkel in 't medelijden werkt sterker voor zieke menschen dan voor krankzinnigen. Vandaar dat aandrang om in de behoefte aan krankzinnigengestichten te voorzien niet zoo groot schijnt als ten aanzien van andere gestichten. Dat de Staat het zal doen wordt noch gewenscht, noch uitgesproken, en de behoefte is dringend. Men wil daarom de provincie er mede belasten: In Duitschland geschiedt dit ook krachtens de nieuwste verordeningen, terwijl in Frankrijk dezelfde aandrang er toe is. De staat heeft reeds genoeg in handen; daarom is 't beter de provincie dan de Staat deze zorg op te dragen.

Punt 4. Over de vraag in dit punt omschreven had tusschen den minister v. Binnenl. Zaken en den heer van der Kaay, de volgende gedachtenwisseling plaats:

Maar hoe kan men de provincie dwingen? vroeg de minister.

Deze vraag vond volgens den heer van der Kaay hare oplossing in de prov. wet.

Art. 107 legt aan de Prov. Staten de verplichting op om op de begrooting der enkel prov. en huish. uitgaven te brengen alle uitgaven door bijzondere wetten aan de provincie opgelegd. Alzoo uitgaven die noodig zijn om te voldoen aan de verplichtingen van deze wet.

In art. 112 leest men: »Indien de Staten weigeren de door de wet aan de provincie opgelegde uitgaven op de begrooting te brengen, geschiedt zulks door Ons. Indien, in dat geval de prov. inkomsten niet toereikende zijn en de Staten weigeren nieuwe middelen tot dekking voor te dragen, worden de overige, niet bij de wet aan de provincie opgelegde uitgaven door Ons, bij een in 't *Stbl.* te plaatsen besluit, in zoodanige rede verminderd, dat tusschen de prov. inkomsten en uitgaven evenwicht zij.»

De minister antwoordde: »De afgevaardigde wees op art. 112 »prov. wet, en noemde dit een dwangmiddel. Maar dit dwang- »middel beteekent niets. Wanneer in een provincie een tweede »Meerenberg moet worden opgericht, zal dit art. niet veel »baten. Ja, eenige steentjes maar veel meer zal men er niet »door verkrijgen. Men stelle zich dus niet voor, dat daarmede »de zaak gevonden is. Dan zullen er andere maatregelen »noodig zijn; dan moet de Staat wel optreden, en de rente en »aflissing der gelden van de provincie terugvorderen. Men »make zich geene illusiën; het nieuwe art. 11 is een andere »vorm der staatszorg, dien men oorspronkelijk niet wenschte. »Uit een zuiver oogpunt van bestuur is er niets op aantemerken, maar is 't maatschappelijk goed te bepalen, dat de »overheid genoodzaakt zoude zijn, te voorzien in 't geen ten »deze door anderen wordt nagelaten?»

De heer van der Kaaij repliceerde hierop: »Het bezwaar »dat art. 112 prov. wet niet toereikend zou zijn, om de prov. »te noodzaken, weegt niet zwaar. Geldt het bezwaar, dan ligt »de fout aan genoemde wet, die dan verscherpt moet worden. »Ik acht dit niet noodig en ben geenszins bevreesd voor onwil »bij de provinciën. Wanneer een wettelijke verplichting bestaat, hebben onze prov. Staten niet de neiging zich daaraan »te onttrekken. Mocht zich dit geval voordoen, dan kan door »deze wet in dat kwaad niet worden voorzien en dan eischt »de prov. wet verscherping».

Op voorstel van den heer Keuchenius werd het eerst over art. 11 gestemd, ten einde daarvan te doen ahangen of aan de provincie de boven besproken last zal worden opgelegd en

te beslissen of er één of meer Rijksgestichten zullen zijn.

Art. 11 werd met algemeene stemmen aangenomen, waaruit, in verband met 't boven aangeteekende mag worden afgeleid, dat de provinciën bepaald verplicht zijn om in de behoefte aan krankzinnigengestichten te voorzien.

ART. 10.

Zie inleiding na afloop hoofdpunt 5.

Sub 3, oorspronkelijk ontwerp van wet.

Uit het hoofd der algemeene aantekening blijkt, dat in 't oorspronkelijk artikel een sub 3 voorkwam luidende:

3°. wier overbrenging daarheen, ingevolge het laatste lid van art. 9 wordt gelast.

Bij art. 11 is aangeteekend, waarom het verviel.

In de zitting van 7 Maart der 2^e Kamer vroeg de Min. v. Binnl. Zaken echter:

»Gaarne zou ik van de C. v. R. vernemen, waarom uit art. »10, 3°. is weggelaten; daarvoor bestaat geen voldoende reden. »Art. 9 is aangenomen; daarbij is voorzien in 't geval, dat »zich zelden zal, maar toch kan voordoen, nl. dat een gesticht »moet gesloten worden en dat dan voor eenige lijdens, daarin »verpleegd niet meer wordt gezorgd door hen, die hen in dat »gesticht hadden besteed. Die lijdens moeten toch ergens blijven »en dan is het Rijksgesticht de aangewezen plaats.»

De heer van der Kaaij, lid der C. v. R. antwoordde: »De »min. zegt dat we in elk geval de 3de categorie van krank- »zinnigen in art. 10 moeten behouden.

»Ik geloof, dat de aanneming van het voorgestelde nieuwe »art. 11 de vraag beantwoordt en het bezwaar oplost. Wanneer »toch een gesticht, bestemd tot opneming van de krankzinnigen, »die in zekere provincie worden gevonden, niet meer voldoet »aan de eischen van de wet, dan komt het centraal gezag »tusschenbeiden en gelast verbetering en uitbreiding van het »gesticht. De verplichting wordt juist in dit nieuwe artikel »aan de provincie opgelegd en het centraal gezag zal niet »onnodig tot sluiting overgaan. Van dit uiterste middel kan »gebruik gemaakt worden: vooreerst bij particuliere gestichten, »2°. bij prov. gestichten, wanneer er overigens voldoende »ruimte is, om de krankzinnigen te bergen. Geen enkel gezag »zal echter tot sluiting overgaan, wanneer het niet weet, waar »het met de krankzinnigen moet blijven. Ons art. 11 geeft »het middel aan de hand om dat zeer gevaarlijke laatste

»hulpmiddel misschien nooit te behoeven, want vóór het zoo-
 »ver komt, heeft reeds het voorziend algemeen bestuur aan de
 »provincie haar plicht onder het oog gebracht, en haar des-
 »noods gedwongen om het bestaande gesticht te verbeteren
 »en uittebreiden of wel zoo noodig, een nieuw te stichten».

ART. 11.

Ontstaan van 't artikel. Dit artikel kwam noch in 't oorspronkelijk wetsontwerp, noch in 't gewijzigd ontwerp van wet voor, maar werd op voorstel van de C. v. R. bij de openbare behandeling aan de wet toegevoegd.

Zooals uit het aangeteekende bij art. 10 hiervoor blijkt, waar aangehaald wordt hoe of art. 10 oorspronkelijk luidde, werd bij het eerste ontwerp van wet de zorg om te voorzien in de behoefte van krankzinnigengestichten geheel opgedragen aan den Staat (Sub n°s 1, 2, 3 en 4).

Aanmerkingen bij het afdeelingsonderzoek in de 2^e Kamer gemaakt gaven de Regeering aanleiding de verplichte algemeene Staatszorg, welke vele bezwarende gevolgen kon hebben, te laten varen.

In de zitting der 2^e Kamer van 7 Maart 1884 zeide de heer van der Kaaij lid der C. v. R.:

»Maar nu blijft de vraag over: als de Staat er niet voor moet zorgen, wie moet het dan doen?»

De C. v. R. was van meening, dat, indien de wet er niet in voorzag de Staat allengs meer en meer en misschien ten slotte geheel voor oprichting en instandhouding van krankzinnigengestichten zal moeten zorgen, vermits geen ander lichaam daartoe wordt aangewezen.

Zij wees verder op het gevaarlijke sub 3° waarin de opnem-
 ming gelast wordt van krankzinnigen uit gestichten niet aan de vereischen van de wet voldoende en daarom gesloten; zij stelde voor sub 3° te laten vervallen, (aan welken wensch de Kamer voldeed, zie aangeteekende bij art. 10), maar dan nog zou men niet veel verder zijn: want als aan geen enkel bestuur de verplichting tot het stichten en onderhouden van een gebouw voor krankzinnigen werd opgelegd, zou de bestaande toestand voortduren. De C. v. R. had tegen 't bestaan van één Rijksgesticht geen bezwaar maar vreesde dat het daar niet bij zou blijven; wanneer men den weg van Rijksgestichten opgaat, kan men dan verwachten dat particulieren zich met die zaak zullen inlaten? Dit zal zelden het geval zijn.

De Regeering meende niet bevreesd te behoeven te zijn voor de oprichting van meer dan één gesticht, maar vond 't bedenkelijk een wettelijke verplichting der Reg. aan te nemen om steeds te zorgen voor een voldoende aantal gestichten met voldoende ruimte.

Op grond dat de ondervinding geleerd heeft, dat de provinciën het niet doen en dus het Rijk er alleen voor zou overblijven stelde de C. v. R. het nieuwe art. 11 voor, waarvan de hoofdstrekking is, dat de oprichting en instandhouding van krankzinnigengestichten opgedragen worde aan de provinciën. De C. v. R. meende dat bij het kiezen tusschen gemeenten en provinciën, de laatste de voorkeur verdienen.

Voor zoover niet enz. Hier wordt dus geheel vrij gelaten of dit zullen zijn gestichten opgericht door particulieren, door gemeenten of provinciën. De provincie blijft vrij om gebruik te maken hetzij van bestaande of nog op te richten gestichten; zij kan een eigen gesticht hebben of een contract sluiten met andere provinciën of met besturen van particuliere gestichten. Dit blijft alles vrij.

Waar niet op een of andere wijze in de behoefte kan worden voorzien, moet het bestuur der provincie dat doen en wel — ook in dit opzicht wordt de grootste vrijheid gelaten — hetzij afzonderlijk, hetzij in vereeniging met de besturen van andere provinciën. De provinciale besturen kunnen het doen door afzonderlijk of in vereeniging met andere provinciën een gesticht op te richten, en ook door subsidie te verleenen aan vereenigingen die gestichten willen oprichten, of aan gemeenten, die zich daartoe bereid verklaren. De provincie moet, op welke wijze dan ook, zorg dragen, dat er gelegenheid tot verpleging van krankzinnigen zij.

Voor welke krankzinnigen heeft de provincie te zorgen? Voor de in eenige provincie wonende of verblijvende krankzinnigen. Evenals in art. 12 wordt dus hier geen onderscheid gemaakt tusschen woon- of verblijfplaats.

Men doet het verzoek tot verpleging daar, waar de krankzinnige zich bevindt, hetzij dit is de woon- of verblijfplaats; vandaar de redactie: »de in eenige provincie wonende of verblijvende krankzinnigen." Iedere provincie zorgt dus, dat er ruimte is voor die krankzinnigen voor wier opneming in de provincie machtiging is verleend.

Wat het betalen van de kosten der verpleegden betreft zij hier nog opgemerkt, dat de provincie enkel zorgen moet voor

de gelegenheid tot opneming van krankzinnigen, maar dat de bestaande wettelijke bepalingen omtrent het betalen van kosten der verpleegden volkomen gehandhaafd blijven.

§ 3.

Plaatsing en verblijf in een krankzinnigengesticht.

Zie eind § 7.

In twee afdeelingen werd er op gewezen, dat in de vreemde wetgevingen, die de Regeering in de M. v. T. aanhaalt, (Frankrijk, Zweden, België, Zwitserland, zie inleiding hoofdpunt 4), de rechterlijke macht altijd blijft buiten de provisioneele plaatsing in een krankzinnigengesticht. Men zou hieraan, ook wat ons land betreft, de voorkeur geven, daar toch die waarborg, hetzij door den president der rechtbank, hetzij door den kantonrechter gegeven, zoo goed als niets beteekent. Het verleenen der machtiging immers is in den regel eene bloote formaliteit, hetgeen trouwens geheel in het stelsel der wet is, die onder anderen in art. 16 alinea 1 (thans art. 17 alinea 1) zegt, dat de verzochte machtiging wordt verleend, wanneer de verklaring van den geneeskundige op zich zelve het bestaan der krankzinnigheid aanvankelijk genoegzaam aantoonst. De handteekening van een rechterlijk ambtenaar is dus geen waarborg, en kan het niet zijn, omdat hij hier treedt buiten het gebied zijner wetenschap. Wel moet de rechter meermalen eene beslissing nemen, waartoe een oordeel over zaken wordt gevorderd, die aan den rechtsgeleerde vreemd zijn, maar dan geschiedt dit na behoorlijke uiteenzetting der verschillende gevoelens en voorlichting van deskundigen. Het verhoor van den persoon, wiens plaatsing wordt verzocht, van zijne bloedverwanten enz., zal den kantonrechter niet veel licht geven, terwijl aan den anderen kant, door een zoodanig onderzoek aan een niet deskundige toe te vertrouwen, alsmede door de daaruit voortgesproten vertraging, veel kwaad kan worden gesticht. Noch de vrees voor misbruiken, noch het publiek geweten, dat zich over te spoedige opneming bezorgd maakt, waarop de M. v. T. zich beroept, kunnen onder de gegeven omstandigheden opwegen tegen het belang der lijdens.

Hiertegen werd aangevoerd dat, als de rechterlijke ambtenaar teekent, zonder overtuigd te zijn van de goede trouw der geneesheeren, hij zijn plicht verzuimt. De contrôle der

rechterlijke macht is de meest zuivere en daarom heeft men gemeend de vraag, omtrent het al of niet opsluiten van iemand in een krankzinnigengesticht aan haar te moeten overlaten.

De Reg. hechtte echter groote waarde aan de contrôle der rechterlijke macht bij de plaatsing van krankzinnigen in een gesticht. Dat het verleenen der machtiging eene bloote formaliteit zou zijn, kon zij niet toegeven. De geneeskundige verklaring moge al het voorname element van het onderzoek zijn, toch schijnt het niet geraden alleen op die verklaring, al is het slechts provisioneel, iemand van zijne vrijheid te berooven. Ook onder de vorige wet geschiedde het niet zelden, dat de president der rechtbank zich door nadere inlichtingen van den toestand des krankzinnigen verzekerde alvorens de machtiging tot zijne opneming te verleenen, zonder dat dit tot belangrijke vertraging aanleiding gaf. Ook beval iedere rechtbank een onderzoek, zoodra er de minste zweem van twijfel omtrent den toestand bestond.

ART. 12.

Ieder meerderjarig bloedverwant of aangehuwde, in de rechte linie onbepaald, in de zijlinie tot den derden graad ingesloten, alsmede de echtgenoot, voogd of curator van een krankzinnige zijn bevoegd om schriftelijk aan den kantonrechter van de woon- of verblijfplaats des krankzinnigen, machtiging te verzoeken, hem voorloopig in een gesticht te doen plaatsen, hetzij dit in het belang der openbare orde of in dat van den lijder zelven wordt vereischt.

Schriftelijk. In het V. V. werd gezegd: Het verzoek tot machtiging moet *schriftelijk* aan den kantonrechter gedaan worden. Nu de tusschenkomst van den procureur niet meer vereischt wordt, kan hieruit bezwaar bestaan voor personen, die niet schrijven kunnen. Tot opheffing van dit bezwaar zou het verzoek ook mondeling kunnen worden toegelaten.

De Regeering antwoordde: Op een mondeling verzoek, dat onduidelijk en slecht geformuleerd kan zijn en tot misvatting aanleiding geven, kan bezwaarlijk door den kantonrechter

beschikt worden. Wie niet schrijven kan of stellen, roepe de hulp van een ander in.

Verblijfplaats (1). Dit woord kwam in 't oorspronkelijk ontwerp van wet niet voor, maar werd er in 't gewijzigd wetsontwerp bijgevoegd, naar aanleiding van 't volgende, in het V. V. aangeteekend:

»Waarom ook niet daaraan toegevoegd: *»of van de verblijfplaats*», waardoor de exceptioneele bepaling voor hen, die »geene woonplaats hier te lande hebben, kan komen te vervallen. Het gebeurt toch dat personen, tijdelijk buiten hunne »woonplaats verblijf houdende, plotseling door krankzinnigheid »worden getroffen, als wanneer de berechting veel geleidelijker »plaats heeft voor den kantonrechter van het werkelijk verblijf dan voor dien der woonplaats».

Aan den kantonrechter. In het V. V. der 2^e Kamer las men:

»Sommigen zagen in de overbrenging van de bevoegdheid »tot machtiging ter opname op den kantonrechter, eene gewenschte nieuwe schrede op den in de laatste jaren ingeslagen »weg van uitbreiding der bevoegdheden van dien ambtenaar. »Deze leden meenden met de Regeering, dat de kantonrechter, »als meestal meer in de nabijheid van den lijder verblijf »houdende, beter over de wenschelijkheid van plaatsing kon »oordeelen, en zagen in zooverre in die overbrenging van bevoegdheid eene betere waarborg tegen noodelooze plaatsing.

»Deze meening vond ernstige bestrijding. Er werd beweerd »dat in die overbrenging van bevoegdheid juist verlies van een »bestaanden waarborg moest gezien worden. Vooral met 't oog »op 't geval, dat wellicht minder zelfstandige plaatsvervangende »kantonrechters geroepen zouden worden over eene aanvraag »tot plaatsing te beschikken, wenschte men de verantwoordelijkheid van machtiging tot plaatsing, welke tegenwoordig »op 2 ambtenaren rust (pres. en off. van de arr. rechtbank) »voortaan niet aan één persoon op te dragen. Die leden wenschten dus dat men aan den off. van justitie van den beginne »af de zorg voor de krankzinnigen zou blijven opdragen, »evenals hem tot nog toe volgens onze geheele wetgeving

(1) Oorspronkelijk luidde 't laatste gedeelte van art 12 aldus: — *bevoegd, om schriftelijk aan den rechter van 't kanton van de woonplaats of, bij gemis van woonplaats hier te lande, aan dien van 't tijdelijk verblijf des krankzinnigen, machtiging te verzoeken hem voorloopig in een gesticht te doen plaatsen.*

»de zorg voor alle andere personae miserabiles is toevertrouwd.»

De Regeering antwoordde: »De kantonrechter met 't verleenen der macht tot voorloopige opneming van krankzinnigen te belasten is inderdaad eene vereenvoudiging, die naar het oordeel van de ondergeteekenden geen minderen waarborg oplevert, dan wanneer die taak aan den president der rechtbank bleef opgedragen. Voor verlenging van 't verblijf in de gestichten wordt machtiging der rechtbank vereischt.»

Het V. V. zeide verder:

»Waar bezwaar gemaakt wordt om aan 't verzoekschrift te voldoen, volgens art. 16, al. 4 (thans art. 17, al. 4), zal de afstand van kantongerechtigd en rechtbank mede ongunstig op den gewenschten spoed werken. Nu niet verder een procureur, maar de belanghebbende zelf de stukken moet bezorgen, zal, vooral indien de schriftelijke vernieuwing gehandhaafd blijft, daar allicht iets aan haperen, dat aanleiding geven zal tot vertraging, tenzij men met de eischen der wet de hand licht, of wel de kantonrechter zal bezwaar maken, en de zaak, volgens art. 16, alinea 4 (thans art. 17, alinea 4), bij de rechtbank gebracht moeten worden, hetgeen natuurlijk verdragend werkt. Ook werd opgemerkt, dat art. 11 (thans art. 12) juncto art. 16 (thans art. 17) als 't ware twee instantiën schept, hetgeen niet ten voordeele van den lijder strekt. Weigert de kantonrechter de gevraagde machtiging te verleenen, de rechtbank kan (en dikwijls zullen belanghebbenden van dit middel gebruik maken) in tweede instantie haar verleenen».

Waarop de Regeering antwoordde:

»Dat er eenige vertraging kan ontstaan, wanneer bezwaar wordt gemaakt om aan 't verzoekschrift te voldoen, volgens art. 16, al. 4 (thans art. 17, al. 4), is in gevallen van twijfelachtigen aard, die alleen tot 't bezwaar aanleiding kunnen geven, van weinig beteekenis. In dergelijke gevallen die niet spoedvereischend zijn, is het bestaan van twee instantiën niet hinderlijk; het geeft een waarborg te meer tegen opneming van niet-krankzinnigen.

»Evenzeer tegen eene mogelijke willekeurige weigering om lijders, voor wie de plaatsing hoogst nuttig zal zijn, optenemen.»

ART. 13.

De officier van justitie bij de arrondissements-rechtbank

van de woon- of verblijfplaats des krankzinnigen kan bij ontstentenis van de in art. 12 vermelde personen, bij schriftelijk requisitoir machtiging tot plaatsing in een gesticht verzoeken aan den president der rechtbank. De officier is tot gelijk requisitoir bevoegd, wanneer hij eene der kennisgevingen ontvangt bij artt. 5 en 14 vermeld.

Hij is daartoe verplicht, wanneer hij plaatsing van den krankzinnige onder verzekerd toezicht in het belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken noodzakelijk acht of wanneer het hem gebleken is, dat een krankzinnige verwaarloosd wordt.

De M. v. T. teekende bij dit art. aan:

»In art. 10 der wet van 1841 wordt de voorloopige opneming alleen vergund in geval van noodzakelijkheid om on»verwijd in 't toezicht op en de verpleging van den lijder te »voorzien. Dit woord *noodzakelijkheid* heeft tot verschil van »opvatting aanleiding gegeven en meermalen eene wensche»lijke opneming van den krankzinnige in een gesticht tegen»gehouden. Sommige geneesheeren toch aarzelen de daartoe »vereischte verklaring afteleggen zoolang de maatschappij nog »geen gevaar loopt den nadeeligen invloed der krankzinnig»heid te ondervinden. Ook achten de pres. der arr. rechtb. en »die collegiën zelven zich niet zelden bezwaard, de gevraagde »machtiging tot plaatsing te verleenen, zoolang niet in de »verklaring van den geneesheer is uitgedrukt, »*dat de plaat»sing in 't belang der openbare orde of ter voorkoming van »ongelukken*» noodzakelijk is. Tot wegneming dezer moeilijk»heden zijn thans de omstandigheden, die aanleiding geven »tot iemands plaatsing in een krankzinnigengesticht door »meer algemeene wenken aangeduid, en is daarbij nevens het »belang der openbare orde ook de wenschelijkheid van die »plaatsing in *'t belang van den krankzinnige zelven* uitdruk»kelijk in den aanhef der bepaling vermeld.»

De personen, bevoegd om plaatsing te verzoeken, zijn dezelfden, aan wie volgens art. 2 de verzorging van den krankzinnige buiten Staatstoezicht is vergund, met bijvoeging van den curator.

ART. 14.

In spoedeischede gevallen kunnen krankzinnigen door den burgemeester der gemeente van hun werkelijk verblijf in bewaring worden gesteld. Hij geeft daarvan binnen vier en twintig uren kennis aan den officier van justitie binnen wiens ressort de krankzinnige is in bewaring gesteld, met bijvoeging van de bescheiden, waaruit de krankzinnigheid blijkt.

Deze in bewaringstelling geschiedt bij voorkeur in een krankzinnigengesticht, alleen bij onvermijdelijke noodzakelijkheid in eene gevangenis.

De duur dezer in bewaringstelling kan nimmer den tijd van acht dagen te boven gaan, tenzij de officier van justitie verlenging van dien termijn noodzakelijk acht.

In spoedeischede gevallen. In de afdeelingen der 2^e Kamer achten sommigen deze omschrijving te ruim gesteld; zij wilden die ook hier beperkt zien tot *»in 't belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken»*.

De Regeering schreef hierop in hare M. v. A.: »De omschrijving *»in spoedeischede gevallen achten sommigen enz.»* als voren. Dit schijnt niet raadzaam. In verreweg de meeste gevallen zal het spoedeischede gelegen zijn in 't gevaar voor verstoring der openbare orde en de vrees voor ongelukken. Maar er kunnen ook andere redenen zijn waarom voorloopige bewaring noodzakelijk is, bijv., ernstige ziektegevallen in het huis, waarin hij zich bevindt, waardoor bewaking van den krankzinnige onmogelijk is».

Met bijvoeging enz. Deze bepaling kwam in 't oorspronkelijk artikel niet voor, maar werd door de Regeering er bij ingevoegd, nadat de wenschelijkheid van zoodanige bepaling in het V. V. der 2^e Kamer was betoogd.

Deze in bewaarstelling geschiedt enz.

Deze alinea luidde oorspronkelijk:

»Dit geschiedt bij voorkeur in een krankzinnigengesticht, nimmer in eene gevangenis».

Het verbod dat in spoedeischede gevallen voorloopige be-

waring nimmer in eene gevangenis mag geschieden kan voor kleine gemeenten tot moeielijkheden leiden. Vooral zou dit het geval zijn, wanneer de Regeering het begrip van »gevangenis» uitstrekke tot huizen van hechtenis, of zelfs tot lokalen, bestemd om aangehouden personen op te nemen, zoo luidde het V. V. der 2^e Kamer, waarop de Regeering de tegenwoordige redactie in de plaats stelde.

Laatste alinea. Deze alinea luidde oorspronkelijk:

»De duur enz.», zooals in 't artikel.

»Is binnen dien termijn de in art. 12 vermelde machtiging tot plaatsing in een gesticht niet verkregen, zoo wordt de krankzinnige onverwijld uit de bewaring ontslagen».

Het V. V. der 2^e Kamer zeide hiervan:

»De termijn van 8 dagen in de 3^e alinea werd te kort geoordeeld, vooral wanneer bijv. de officier van justitie bij-, of »de president van de rechtbank het inwinnen van nadere inlichtingen noodig acht. Men wenschte daarom eene bepaling, »dat voor zoodanig geval de opgenomene ter bedoelde plaatse »bleef, totdat de president der rechtbank beslist heeft.

»Wil men den termijn van 8 dagen behouden, dan komt »t bedenkelijk voor om een krankzinnige, die gevaarlijk is »voor de openbare orde en veiligheid, ONVERWIJLD te ontslaan, »wegens het enkel verlopen van den termijn, waarbinnen »de machtiging tot plaatsing in een gesticht moet zijn »»kregen».

De alinea werd hierna gewijzigd door de Regeering, zooals zij nu luidt.

ART. 15.

Ieder meerderjarige die gevoelt dat zijn toestand verpleging in een krankzinnigengesticht wenschelijk maakt, kan zijne plaatsing overeenkomstig art. 12 en, in een spoedvereischend geval, zijne inbewaringstelling overeenkomstig art. 14 verzoeken.

ART. 16.

In de in artt. 12, 13 en 15 vermelde verzoeken en requisitoiren wordt het gesticht genoemd waarin plaatsing verlangd wordt. Bij die in artt. 12 en 13 vermeld, moet

worden overgelegd eene uiterlijk zeven dagen vóór het verzoek opgemaakte, onderteekende en met redenen omkleede verklaring van iemand bevoegd om hier te lande de geneeskunst uit te oefenen en die niet aan dat gesticht verbonden is, waaruit blijkt dat de persoon voor wien plaatsing verzocht wordt in een toestand van krankzinnigheid verkeert.

Bij de verzoeken kunnen bovendien omstandigheden vermeld en bescheiden overgelegd worden waaruit de staat van krankzinnigheid nader blijkt.

Alinea 1. Dit art. was oorspronkelijk eenigszins anders geredigeerd. Het V. V. der 2^e Kamer teekende er bij aan:

»In art. 11 der wet van 1841 wordt de hier vermelde bevoegdheid verleend aan ieder meerderjarige, mits niet onder curatee gesteld. Deze voorwaarde wordt hier echter niet gesteld, hetgeen door velen werd afgekeurd.

»Ook scheen het sommigen wenschelijk dat, evenals nu nog het geval is, door hem, die op eigen verzoek in een gesticht geplaatst wordt, eene geneeskundige verklaring omtrent zijn toestand worde overgelegd».

De Regeering antwoordde:

»De bevoegdheid aan meerderjarigen verleend is niet beperkt tot hen, die niet onder curatee gesteld zijn om de reden in de M. v. T. bij art. 14 (thans art. 15) vermeld (1).

»Het schijnt bedenkelijk 't overleggen van een geneeskundige verklaring in 't geval van art. 14 (thans art. 15) absoluut voor te schrijven. Er zijn voorbeelden van personen, die door angst gedreven worden, omdat zij eene sterke neiging tot zelfmoord

(1) M. v. T. art. 14 (thans art. 15). Bij vergelijking van deze bepaling (zie hiervoor art. 15) met art. 11, wet van 1841, valt 't o. a. in 't oog, dat ieder meerderjarige krankzinnige voor zich zelf, volgens het ontwerp niet alleen de opneming in een gesticht, maar ook de onverwijld in bewaarestelling zal kunnen verzoeken. Noodzakelijk toch is 't, dat hij, die zich door een onweerstaanbaren aandrang bijv. tot brandstichting of moord voelt overmeesteren, of die vreest een zelfmoordenaar te worden, onmiddellijk in de gelegenheid zij, zich door eene doeltreffende bewaking daartegen te beveiligen, en dat wel of hij al dan niet reeds onder curatee is gesteld.

»of 't plegen van een misdaad in zich bespeuren. Men moet »aan dezen eene moeilijkheid in den weg leggen door eene »geneeskundige verklaring te eischen? Bestaat er twijfel bij »den kantonrechter of president, dan is art. 16, al. 3 (thans art. 17) toepasselijk.

Gesticht. In het V. V. der 2^e Kamer werd gezegd: »De »verplichte vermelding van het gesticht, reeds bij het verzoek »of requisitoir, en niet bij de machtiging tot plaatsing, oordeelde men niet wenschelijk, omdat hierdoor bij gebrek aan »plaatsruimte in 't bedoelde gesticht, te veel vertraging kon »ontstaan. Daarom wenschten sommigen: in plaats van »*waarin plaatsing verlangd wordt*», te lezen: »*waarin hij bij voorkeur wenscht te worden opgenomen*». De Regeering antwoordde:

»De bepaling dat in 't verzoek of requisitoir 't gesticht genoemd wordt, waarin plaatsing wordt verlangd, heeft onder »de tegenwoordige wet tot geene moeilijkheden aanleiding »gegeven. Dat uit deze bepaling bij gebrek aan plaatsruimte »in 't bedoelde gesticht vertraging kan ontstaan, is niet aan »te nemen.

»In de practijk wordt vooraf geïnformeerd of er plaats is »in het gesticht».

Zeven dagen. Deze termijn was bij 't oorspronkelijk wetsontwerp gesteld op 3 dagen. Gegronde aanmerkingen in het V. V. der 2^e Kamer, alsook de meening der Vereeniging voor psychiatrie, dat de termijn van 3 dagen veel te kort is, deden de Regeering dezen termijn bij 't gewijzigd ontwerp op 7 dagen stellen.

En met redenen omkleede verklaring. Oorspronkelijk las men in dit artikel enkel de woorden: »*opgemaakte en onderteekende verklaring*».

In de afdeelingen der 2^e Kamer uitte men den wensch om de »*verklaring*» vervangen te zien door een »*beredeneerd verslag*» of althans achter de woorden: »*verbonden is*» in te voegen: »*inhoudende de feiten*» enz.

Bij hare M. v. A. wijzigde de Regeering de redactie van dit gedeelte van 't art. (oorspronkelijk luidende: »Ook wordt overgelegd eene uiterlijk drie dagen vóór 't verzoek opgemaakte en onderteekende verklaring van iemand bevoegd om hier te lande de geneeskunst uit te oefenen en die niet aan dat gesticht verbonden is, waaruit blijkt, dat de ongewone handelingen of redeneeringen van den persoon, voor wien plaatsing verzocht wordt, uit krankzinnigheid voortkomen»)

zoo, dat uit de geneeskundige verklaring moet blijken, dat de persoon, voor wien plaatsing verzocht wordt, in een toestand van krankzinnigheid verkeert. Het verslag moet dus met redenen omkleed zijn, schreef zij er bij. In plaats van deze aanvoering in de M. v. A. vond de Kamer op voorstel van de C. v. R. het beter in de wet zelve uit te drukken, dat de verklaring met redenen omkleed moet zijn.

Registratie der verklaring. Ter besparing van den daardoor te verliezen tijd wenschte men in de afdeelingen: vrijstelling van registratie. De Regeering wenschte echter de registratie, wegens 't belang der zekerheid van dagteekening te behouden.

Laatste alinea. Sommige leden der 2^e Kamer wenschten deze alinea liever weggelaten. Andere omstandigheden en bescheiden, dan waarvan uit de geneeskundige verklaring blijkt, zullen er in den regel niet zijn, en zijn zij er, dan zullen zij wel van zelf worden vermeld en overgelegd, voor zooveel zij tot staving van het verzoek noodig schijnen. Daar de genoemde verklaring, mits ter zake dienende, blijktens art. 17 ook alleen voldoende wordt geacht, is 't een *nudum praeceptum*. Bij 't gewijzigd wetsontwerp stelde de Regeering deze bepaling facultatief.

De in dit artikel voorgeschreven handelingen moeten beschouwd worden als van openbare orde.

ART. 17. (1)

Wanneer de verklaring van den geneeskundige, hetzij alleen, hetzij in verband met de vermelde omstandigheden en overgelegde bescheiden, het bestaan van krank-

(1) In de M. v. T. tot dit art. schreef de Regeering: „Het laatste lid van het geldend art. 16 bepaalt: „de krankzinnige persoon kan nimmer worden gehoord”. Het is wenschelijk voorgekomen, dit „stellige verbod op te heffen en daarentegen aan den rechter hier, zoowel als bij art. 22 (thans art. 23) de bevoegdheid te geven om, dit noodig oordeelende, den krankzinnige te hooren. Het is toch raadzaam, den rechter geen der middelen te onthouden, die hem noodzakelijk voorkomen, om zijne overtuiging aangaande de op het verzoekschrift te geven beschikking te vestigen. Tot meerderen waarborg, dat de krankzinnigen van het persoonlijk verhoor geen nadeel ondervinden, is de rechter bevoegd verklaard om de onder-vraging te doen plaats hebben in tegenwoordigheid van een geneeskundige”.

zinnigheid aanvankelijk genoegzaam aantoon, of wanneer in het geval bij art. 15 vermeld de staat van krankzinnigheid voldoende blijkt, zoo verleent de kantonrechter, of in het geval bedoeld bij art. 13 de president van de arrondissements-rechtbank, de verzochte machtiging.

Zij kan op het verzoekschrift of requisitoir gesteld worden en is uitvoerbaar op de minuut en vóór de registratie.

De kantonrechter en de president zijn bevoegd, alvorens op het verzoek te beschikken, den persoon wiens plaatsing verzocht is, zijne bloedverwanten of aangehuwden, echtgenoot, voogd of curator daarover te hooren, wat eerstgenoemde betreft, al of niet in tegenwoordigheid van een geneeskundige door den rechter aan te wijzen.

Vindt de kantonrechter of de president geene voldoende redenen om machtiging tot plaatsing te verleen, zoo verklaart hij dit op het verzoekschrift of requisitoir. De president brengt dit stuk onverwijld ter kennis van de arrondissements-rechtbank. De kantonrechter zendt het ten spoedigste onder aangeteekenden omslag aan de rechtbank waaronder zijn rechtsgebied ressorteert of laat het aldaar tegen bewijs van ontvangst ter griffie afgeven. De rechtbank beslist in het hoogste ressort volgens de voorschriften van dit artikel.

De machtiging van den kantonrechter, van den president of van de rechtbank wordt, evenals verdere beschikkingen der rechtbank krachtens deze wet niet beteekend aan den persoon wiens plaatsing is verzocht. Zij kan na veertien dagen sedert hare dagteekening niet meer ten uitvoer worden gelegd.

Alinea 1. Het V. V. der 2^e Kamer teekende hierbij aan, dat volgens sommigen deze alinea niet duidelijk was. Uit de

woorden »*hetzij alleen*» schijnt voort te vloeien, dat als die verklaring maar pertinent genoeg is, de kantonrechter eigenlijk geene reden kan hebben om anderen te hooren. Hiertegen werd echter opgemerkt, dat dit geheel van hem zal afhangen, waarop de Regeering in hare M. v. A. aanvoerde: dat evengoed als bij de thans geldende wet de kantonrechter volkomen bevoegd is te beslissen of hij alleen op de geneeskundige verklaring machtiging tot opneming kan verleen, dan of het raadzaam is anderen te hooren.

Alinea 2. Daar volgens de 2^e Kamer een eerste opneming met spoed moet plaats hebben stelde de Regeering in plaats van de oorspronkelijke alinea luidende:

»*Zij wordt op het verzoekschrift of requisitoir gesteld en kan uitvoerbaar worden verklaard op de minuut en vóór de registratie*», de tegenwoordige, waardoor zij de facultatief stelling van de uitvoerbaarheid liet vervallen, maar daarentegen het stellen van de machtiging op 't verzoekschrift of requisitoir nu facultatief stelde, omdat het gebeuren kan, dat de verzoeker het geheele papier heeft volgeschreven.

Alinea 3. (1) In het V. V. las men: »Het kan niet in de bedoeling liggen, dat de kantonrechter of de president, alvorens op het verzoek te beschikken, ook kunnen hooren de bloed- of aanverwanten, echtgenoot, voogd of curator van den verzoeker. Toch slaan de cursief gedrukte woorden op den persoon, zoowel voor als door wien plaatsing verzocht is». (Zoo luidde die zinsnede oorspronkelijk, doch de C. v. R. stelde voor de woorden: »voor of door wien plaatsing», te vervangen door: *wiens plaatsing*, welke wijziging de Regeering overnam).

»Men vroeg verder, op welke wijze de kantonrechter zich van hun bestaan zal vergewissen».

De Regeering antwoordde: »In deze alinea is blijkbaar bedoeld dat alleen de bloedverwanten of aangehuuden, de echtgenoot, voogd of curator van hem, wiens plaatsing verzocht wordt, kunnen worden gehoord. Het zal den kantonrechter niet moeilijk vallen, zich te vergewissen wie de personen zijn, in staat de gewenschte inlichtingen te geven. De verzoeker zal hem die gaarne aanwijzen».

Verder teekende het V. V. nog het volgende bij deze alinea aan:

(1) Zie art. 39 hierna.

»Het verhoor van den persoon voor wien plaatsing verzocht wordt, ontmoette verder bestrijding. In de wet van 1841 is juist, op algemeen aandrang van deskundigen, het verbod om dien persoon te hooren opgenomen. Waarom, zoo vroeg men, wordt bij dit ontwerp juist de tegenovergestelde weg gevolgd? Anderen evenwel achtten dit verhoor, met 't oog op mogelijke machinatiën, onmisbaar.

»Voorts werd opgemerkt, dat in het stelsel der wet den kantonrechter vooral de bevoegdheid moet worden verleend, om zich door andere geneeskundigen te doen voorlichten. Dit zou hem meer baten, dan 't hooren van bloedverwanten».

In de M. v. A. schreef de Regeering als antwoord hierop:

»In de M. v. T. zijn de redenen opgenoemd (zie noot 1, behorende bij dit artikel) waarom 't raadzaam schijnt de mogelijkheid om den persoon voor wien de machtiging gevraagd wordt, zelve te kunnen hooren».

De woorden *door den rechter aantewijzen* voegde de Regeering bij de M. v. A. ook aan deze alinea toe.

Alinea 4. (1) In de afdeelingen der Kamer merkte men bij deze alinea het volgende aan:

Aan het voorschrift: *hetwelk hij onverwijld ter kennis brengt van de rechtbank*, kan de kantonrechter op verschillende wijzen gevolg geven. Hij kan het verzoekschrift met zijne daarop geplaatste beschikkingen in originali opzenden aan de rechtbank. Hij kan er een kopij van laten maken, hetgeen de griffier, als de verzoeker solvent is, gaarne doen zal, en die opzenden. Hij kan een brief aan de rechtbank schrijven, waarin hij den inhoud van het verzoekschrift en zijne beschikking te harer kennis brengt. Is de kantonrechter zwaartillend, dan zal hij zijn brief zelf ter griffie der rechtbank brengen, ten einde zeker aan de hem opgelegde verplichtingen te voldoen, en den verzoeker de reiskosten laten betalen.

De Regeering wijzigde hierop bij de M. v. A. de alinea, zooals zij nu luidende is, waardoor nu nader omschreven

(1) De 4e alinea van dit art. luidde oorspronkelijk: „Vindt de „kantonrechter of de president geene voldoende redenen om „mactiging tot plaatsing te verleenen, zoo verklaart hij dit op „t verzoekschrift of requisitoir, hetwelk hij onverwijld ter kennis „brengt van de arr. rechtbank, die daarop volgens de voorschriften van dit „artikel in 't hoogste ressort beslist”.

wordt hoe de kantonrechter of president der rechtbank te handelen heeft bij de toezending aan de rechtbank van het verzoekschrift of requisitoir, waarop hij verklaart geen voldoende redenen te vinden om machtiging tot plaatsing te verleenen.

De president brengt enz. In het V. V. werd de vraag gedaan: waarom een hooger beroep *verplichtend is*, ook dan, wanneer de verzoeker genoegen neemt met eene weigering. Eene invoeging: *»tenzij de verzoeker daarin berust*”, kwam daarom velen wenschelijk voor. De Regeering antwoordde: Het geval, dat de verzoeker van zijn verzoek afziet, terwijl 't bijna onmiddellijk na de indiening ter kennis van de rechtbank is gebracht, zal wel zeldzaam zijn.

Wanneer echter de rechtbank machtiging tot plaatsing verleent en de verzoeker geen uitvoering daaraan wenscht te geven, is hierdoor niemand benadeeld.

Alinea 5. Na veertien dagen. In 't oorspronkelijk art. was dit 5 dagen, maar de Regeering verving dezen termijn door dien van 14 dagen bij de M. v. A., naar aanleiding van de volgende opmerkingen in 't V. V.

»Van de beschikking in 't hoogste ressort door de arr. rechtb. »geschiedt geen beteekening aan den persoon wiens plaatsing »verzocht is. Het komt dan echter wenschelijk voor, ook in »verband met art. 18, al. 1, dat bij vernietiging van de eerste »uitspraak aan den verzoeker eene expeditie wordt toegezonden van de gevallen beschikking. Bij den korten termijn »van 5 dagen moet zeer spoedig van de uitvoering worden »werk gemaakt en men moet niet vergeten, dat men hier »veelal te doen heeft met geringe personen, die zich moeielijk »aan hunne dagelijksche bezigheden kunnen onttrekken en »dat de tusschenkomst van procureurs is afgeschaft om hun »de behandeling dier zaak te vergemakkelijken en minder »kostbaar te maken”.

ART. 18.

Opneming van een krankzinnige in een gesticht geschiedt tegen overlegging van eene expeditie der machtiging tot plaatsing of, indien de uitvoering gelast is op de minuut, op vertoon van die minuut, waarvan dan in afwachting van de expeditie, ten spoedigste door den

griffier op te zenden, onmiddellijk in het gesticht een afschrift of uittreksel wordt genomen.

De rechter in crimineele en correctioneele zaken is bevoegd te gelasten, dat iemand die een strafbaar feit gepleegd heeft, dat hem wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing zijner verstandelijke vermogens niet als misdrijf kan worden toegerekend, gedurende een jaar in een krankzinnigengesticht worde opgenomen.

Deze opneming geschiedt tegen overlegging van een uittreksel uit de in kracht van gewijsde gegane uitspraak die de plaatsing beveelt.

Dit uittreksel en de expeditie van de in het eerste lid en in de artt. 23, 24, 30, 31 en 32 bedoelde rechterlijke beschikkingen, moeten aan het bestuur van het gesticht worden overgelegd; zij worden vermeld in en bewaard bij een register, ingericht naar een daarvan door Ons vast te stellen model.

Dit register wordt aan de inspecteurs en aan den officier van justitie voorgelegd, zoo dikwijls zij dit verlangen.

Zie de artt. 18 en 22 der vorige wet van 1841.

Alinea 1 luidde in zijn laatste gedeelte oorspronkelijk als volgt: *waarvan dan in afwachting van de grosse onmiddellijk enz. als nu.*

Het V. V. merkte hierbij o. m. op, wat men te verstaan had door: *»in afwachting van de grosse»*? Wordt die door den griffier ambtshalve toegezonden? De Regeering voegde hierop bij de M. v. A. de woorden: *»door den griffier op te zenden»* aan 't artikel toe.

Alinea 2. Zie art. 10 sub 2.

Zie art. 37 nieuw wetboek van strafrecht.

Alinea 4. Het V. V. zeide: In den aanhef dezer alinea zal men, in plaats van *»dit uittreksel»*, moeten lezen: *»die uittreksels»*. Het afschrift of uittreksel van de minuut zal immers ook vermeld of bewaard moeten worden.

Minder juist schijnt deze opmerking, zeide de Regeering

in de M. v. A. Het uittreksel toch in 't eerste lid vermeld, vervalt, zoodra de expeditie der machtiging is opgezonden. Deze expeditie wordt bij 't register bewaard.

Alinea 5. Zie art. 369 nieuw wetboek van strafrecht.

Deze alinea werd aan 't artikel door de Regeering toegevoegd, naar aanleiding van den wensch geuit in het V. V.

ART. 19. (1)

Bij elke plaatsing van een krankzinnige in een gesticht tengevolge van eene machtiging van den kantonrechter of een door het openbaar ministerie genomen requisitoir geeft in het eerste geval de kantonrechter, in het tweede geval de officier van justitie daarvan onverwijld kennis aan den burgemeester der laatste woon- of verblijfplaats des krankzinnigen.

De burgemeester deelt die kennisgeving onverwijld mede aan de bekende naaste bloedverwanten of aangehuwen, of aan den echtgenoot, voogd of curator van den krankzinnige.

Alinea 1. Eene kennisgeving, wanneer de machtiging door den kantonrechter is verleend, kwam in 't oorspronkelijk artikel niet voor, maar werd door de Regeering er ingebracht naar aanleiding van eene opmerking in 't V. V., waar men meende, dat daarvoor dezelfde redenen bestonden.

Alinea 2. In 't V. V. vroeg men: »Zijn de bloed- en aanverwanten van art. 11 (thans 12), of elke, van welken graad ook, bedoeld? Het voorschrift van zoo ruime kennisgeving vond bestrijding, wegens wellicht noodelooze ruchtbaarheid. »Anderen zagen daarin juist een onmisbaren waarborg en »wilden daarom het woord »of" in den tweeden regel doen

(1) Dit art. bevat eene verbeterde redactie van art. 21 der wet van 1841.

Voor den burgemeester van de laatste woon- of verblijfplaats der krankzinnigen is 't in den regel gemakkelijker de betrekkingen des verpleegden optesoren, dan voor den officier van justitie.

»vervallen. De *echtgenoot*, *voogd* of *curator* toch behooren in »de eerste plaats bij die kennisgeving in aanmerking te komen, »zoo zeide men”.

De Regeering antwoordde: »Kennisgeving aan de naaste »bloedverwanten of den echtgenoot, voogd of curator, maar »niet aan allen te gelijk is bedoeld. Daarom moet »of” blijven »staan. Deze kennisgeving is geen rechterlijke akte, maar een »waarborg van openbaarheid tegenover belanghebbenden. Het »komt er dus niet zoo bijzonder op aan wie der naast belang- »hebbenden haar ontvangt”.

ART. 20.

Gedurende de eerste veertien dagen na iemands opneming houdt de geneeskundige van het gesticht of, wanneer meer geneeskundigen daarin werkzaam zijn, die der afdeeling waarin de opgenomene geplaatst is, dagelijks in een daartoe bestemd register, aanteekening van zijne bevinding.

Van deze aanteekeningen wordt aan de inspecteurs op hun verlangen inzage gegeven.

Na den afloop der eerste veertien dagen geschiedt gelijke aanteekening gedurende een halfjaar, minstens wekelijks, en daarna minstens maandelijks.

Vergelijk artt. 14 en 25 der wet van 1841.

Zie verder in de inleiding het aangeteekende bij hoofdpunt 4.

Voor de uitoefening van 't justitieel en geneeskundig toezicht op de gestichten zijn de aanteekeningen in dit artikel omschreven van veel belang.

ART. 21.

Van de aanteekeningen des geneeskundigen wordt uiterlijk drie dagen na den dag der opneming afschrift gezonden aan den officier van justitie bij de rechtbank van het arrondissement waarin het gesticht gelegen is, met vermelding, zoo de opgenomene geene blijken van krankzinnigheid gegeven heeft, of hetgeen vóór zijne opneming

met hem voorgevallen is, in verband met hetgeen in het gesticht bij hem is waargenomen, zijne verdere afzondering van de maatschappij in zijn belang of in dat der openbare orde schijnt te rechtvaardigen.

Vergelijk de artt. 14 en 25 der wet van 1841.

Zie verder de inleiding hoofdpunt 4 en art. 20 hiervoor.

De eerste alinea van 't oorspronkelijk art. luidde aldus:

»Van de aanteekening der geneeskundigen wordt tegen 't einde van den dag, volgende op dien der opneming afschrift» en nu verder, zooals het nog luidende is, waarna nog volgde:

Op gelijke wijze wordt van de aanteekeningen op den 2^e en 3^e dag na dien der opneming gehouden, mededeeling gedaan aan denzelfden officier van justitie.

Het V. V. teekende hierbij het volgende aan:

Door vele leden werd, ook wegens de bevoegdheid bij art. 4 aan den officier van justitie toegekend, volstrekt geene waarde gehecht aan de hier voorgeschrevene dagelijkse mededeeling der aanteekeningen aan den officier van justitie, evenmin als aan de bij het volgend artikel gelaste overlegging der aanteekeningen aan de rechtbank. Welk nut hebben die aanteekeningen voor bedoelde autoriteiten, tenzij zij daarover weder andere deskundigen raadplegen. Dat zij gehouden moeten worden is goed, zoo ter voorkoming als ter contrôle van nalatigheid en om in voorkomende gevallen aan het oordeel van deskundigen te worden onderworpen. De geregelde overlegging echter geeft noodelooze schrijverij, of wat erger is, ondeskundige inmenging. Beter ware het, ook in dit artikel, van den geneesheer te vragen eene gemotiveerde verklaring omtrent zijne bevinding, na de laatste drie dagen of zooveel vroeger, wanneer hem overtuigend gebleken is dat geene termen tot aanhouding bestaan. Een afschrift der verklaringen zou dan nog kunnen worden gezonden aan den inspecteur, die ze ten allen tijde met de aanteekeningen kan vergelijken, ter contrôle van den geneeskundigen dienst in het gesticht.

De Regeering wijzigde bij de M. v. A. het art. zooals het nu luidende is, met deze enkele opmerking, dat de opzending van de aanteekeningen uiterlijk drie dagen na den dag der opneming voldoende is.

In het V. V. werd nog gevraagd of het woord »opgenomene» in dit en in het volgend artikel wordt gebezigd in tegenstelling met »verpleegde» in art. 28 (oud), sub 2 (1). Zoo ja, wie verleent dan het ontslag, indien van geene krankzinnigheid blijkt en ook overigens geene termen tot aanhouding bestaan, of wel bij spoedig ingetreden herstel. Zoo neen, kan de geneesheer den *opgenomene*, die geene blijken van krankzinnigheid heeft gegeven doch dien hij nog nader wenscht te observeeren, aanhouden ook na de drie dagen en gedurende al den tijd, vereischt om de bij art. 28 bedoelde beschikking te verkrijgen? De in laatstgenoemd artikel sub 3 gebezigde woorden »op verzoek van», en de omstandigheid dat elders, bijv. in art. 30 de bevoegdheid om het ontslag te »gelasten» uitdrukkelijk aan den officier van justitie wordt toegekend, doen hieromtrent twijfel ontstaan. Of wel ligt het in de bedoeling, dat de officier van justitie krachtens art. 28 (oud), sub 3, ten allen tijde bevoegd is het ontslag te gelasten? Eenige verduidelijking van het ontwerp op dit punt, waarin de voornaamste waarborg tegen rechtmatige vrijheidsberoving gelegd is, wordt alleszins wenschelijk geacht.

Waarop de Regeering antwoordde: »Het woord »opgenomene» wordt niet in tegenstelling met het woord »verpleegde» in art. 28 (oud) gebezigd.

»In art. 20 en 21 (thans 21 en 22) wordt alleen gesproken

(1) Art. 28 oorspronkelijk ontwerp van wet luidde: »Het ontslag geschiedt door het bestuur van het gesticht:

1°. op schriftelijke verklaring van den geneesheer van 't gesticht, dat de verpleegde geene blijken van krankzinnigheid heeft gegeven, of dat hij van zijne krankzinnigheid genoegzaam is hersteld;

2°. op verzoek van hem op wiens aanvraag de opneming of het verblijf in 't gesticht het laatst verlengd is, of van hem die den verpleegde nog nader bestaat en bij gebreke van deze op verzoek van ieder ander, die bevoegd was de opneming te vragen;

3°. op verzoek van 't openbaar ministerie.

Het ontslag wordt op het in art. 17 (thans art. 18) vermeld register aange- teekend.

De terugkeer enz. zooals 't ook nu nog luidt, waarna nog volgde: Zij die op eigen verzoek in het gesticht zijn opgenomen, worden zonder het in de vorige zinsnede vermeld overleg onmiddellijk ontslagen.

Zie voor de onderscheiding in 't tegenwoordige art. 28 aangenomen tusschen verplicht- en facultatief ontslag de aantekening bij dat art. op bladz. 62, 63 en 64.

»van onlangs opgenomenen, in art. 28, 1°, daarentegen ook »van krankzinnigen, die reeds langeren tijd verpleegd zijn.

»Indien niet blijkt dat krankzinnigheid bestaat of bij spoedig »ingetreden herstel, wordt ontslag verleend door het bestuur »van het gesticht, of, wanneer dit in gebreke blijft, op last »van den officier van justitie. Daarentrent zijn art. 28 (oud) »en 31 duidelijk genoeg. Maar dikwijls is een tijdperk »van drie dagen te kort om eene overtuiging te vestigen, of »dat geval aanwezig is. De wensch van den geneesheer om »den *opgenomenen* ook na de drie dagen en gedurende al den »tijd, vereischt om de bij art. 28 bedoelde beschikking te ver- »krijgen, in observatie te houden, kan alleen een gevolg zijn »van bij hem bestaande onzekerheid omtrent den toestand »van den *opgenomenen*. Die wensch moet door den officier van »justitie, wanneer hij gegrond blijkt, geëerbiedigd worden; in »het tegenovergestelde geval zal deze het ontslag van den *op- »genomenen* verlangen en zal daaraan gevolg gegeven moeten »worden”.

ART. 22.

Binnen vier weken na de ingevolge art. 17 verleende machtiging wordt een afschrift van de in art. 20 bedoelde aantekeningen met een nader verzoekschrift *door een procureur onderteekeud*, of requisitoir om den opgenomenen gedurende een bepaalden tijd, die van één jaar niet te boven gaande, in een krankzinnigengesticht te doen verblijven, overgelegd aan de rechtbank van het arrondissement, waarin het gesticht gelegen is.

Het verzoekschrift of requisitoir gaat vergezeld van eene gemotiveerde verklaring van den geneesheer van het gesticht omtrent het noodzakelijke of wenschelijke eener verdere verpleging in een krankzinnigengesticht.

Vergelijk de artt. 10, 15 en 19 ook in verband met art. 12 der wet van 1841.

Door een procureur onderteekeud. Verscheidene leden der 2^e Kamer meenden dat de Regeering nog meerdere formaliteiten, voorafgaande aan de plaatsing in een gesticht, had

kunnen afschaffen, zooals o. a. de telkens *herhaalde verplichting* tot het indienen van verzoekschriften, ook in dit artikel.

Eenmaal 't verzoek tot plaatsing in een krankzinnigen-gesticht gedaan en 't verlof tot plaatsing verkregen, dan konden de verdere bemoeiingen tot dat op 't verzoek werd teruggekomen, zéér goed aan 't bestuur en den officier van justitie worden overgelaten, zonder de belanghebbenden telkens lastig te vallen met indiening van nieuwe verzoekschriften. De Regeering vond 't regelmatig *eer* een *nader verzoekschrift* te vorderen, waaruit blijkt, dat de verzoeker de verdere verpleging van den krankzinnige verlangt. Naar aanleiding van 't verder bovenstaande, wenschte zij thans even als in alle zaken, waarin bijzondere personen zich tot de rechtbank wenden, de tusschenkomst van een *procureur* te vorderen.

Overlegging afschrift aantekening art. 20. Men vroeg in de afdeelingen der 2^e Kamer, hoe de verzoeker kon zorgen voor de overlegging der in art. 19 (thans 20) bedoelde aantekeningen, tenzij hier bepaald worde, dat door den geneesheer, onmiddellijk na 't verstrijken der eerste veertien dagen, afschrift daarvan worde toegezonden.

Dergelijke zaken, zeide de Regeering, regelen zich in de practijk zonder dat zij tot in de kleinste bijzonderheden bij de wet voorgeschreven zijn. Waken de verzoekers niet voor hunne belangen, dan komt 't requisitoir van den officier van justitie in plaats van 't verzoekschrift.

ART. 23.

Over het verzoek of requisitoir kan, na verhoor van het openbaar ministerie, (1) door de rechtbank worden beschikt op de in art. 22 vermelde stukken.

De rechtbank kan echter nader bewijs door getuigen of andere middelen gelasten en zelfs het verhoor van den verpleegde bevelen.

(1) Zie aantekening art. 28 hierna.

Wordt het verhoor van den verpleegde bevolen, dan geschiedt dit in het gesticht, al of niet in tegenwoordigheid van een der daaraan verbonden geneeskundigen.

Hangende het onderzoek der rechtbank, blijft de verpleegde in het gesticht.

De rechtbank kan het verhoor opdragen aan een daartoe door haar te benoemen rechter-commissaris of aan den kantonrechter in wiens ressort het gesticht is gelegen.

Bij gelegenheid van het verhoor van den verpleegde kunnen tevens de geneeskundigen en andere personen, die zich in het gesticht bevinden, als getuigen worden gehoord zonder voorafgaande oproeping of schadeloosstelling.

De beschikking der rechtbank wordt gesteld op het verzoekschrift of requisitoir. Zij is aan geen hooger beroep onderworpen.

Zij wordt niet uitgesproken, noch aan den verpleegde beteevend.

Alinea 3. Daar sommige leden der 2^e Kamer en ook de vereeniging voor Psychiatrie meenden dat de inspecteurs de deskundigen zijn, wier gevoelen in de eerste plaats moet worden ingewonnen, zeide de Regeering in de M. v. A.: De *Rechtbank* moet vrij blijven om te hooren wie zij wil; verlangt zij de inspecteurs te hooren, dan staat hieraan niets in den weg.

Zie 3^e lid art. 19, wet van 1841. Zie hoofdpunt 5 inleiding.

Alinea 4 kwam oorspronkelijk niet in 't artikel voor, maar nam de Regeering deze alinea op in 't artikel, op aandrang der 2^e Kamer.

Laatste alinea. Daar uit de weglating van deze alinea (oorspronkelijk niet in 't artikel voorkomende) vormelijke rechters zouden kunnen afleiden, dat de machtiging moet worden uitgesproken, voegde de Regeering deze alinea aan 't artikel toe.

Vergelijk art. 16, wet v. 1841.

Vergelijk 't voorlaatste lid met art. 19, laatste lid wet v. 1841.

ART. 24.

Ten hoogste veertien en ten minste acht dagen vóór het verstrijken van den tijd waarvoor de rechtbank iemands verblijf in een krankzinnigengesticht heeft vergund, kan aan haar een nader verzoekschrift of requisitoir worden ingediend tot verlenging van dien tijd met ten hoogste één jaar.

De officier van justitie neemt, zoo daartoe termen zijn, een gelijk requisitoir bij de rechtbank binnen wier ressort iemand zich krachtens art. 18, alin. 2, van deze wet, in een krankzinnigengesticht bevindt, veertien dagen vóór het verstrijken van een jaar, nadat die persoon aldaar ter uitvoering van een bevel van den strafrechter is opgenomen.

Bij het verzoekschrift of requisitoir worden overgelegd de aantekeningen van den geneeskundige bij art. 20 bedoeld, *sedert de vorige machtiging*, en daarop wordt beschikt met inachtneming van de in art. 23 gegeven voorschriften.

Telkens bij het verstrijken van den termijn der laatst verleende machtiging kan op gelijke wijze eene nieuwe machtiging worden verleend voor ten hoogste één jaar.

De verpleegde ten wiens aanzien machtiging tot verlengd verblijf in een gesticht is verzocht, blijft daarin, hangende het onderzoek der rechtbank.

De beschikkingen uit kracht van dit artikel gegeven zijn niet onderworpen aan hooger beroep.

Nader verzoekschrift. Zie aangeteekende art. 22, blz. 50 en 51.

Sedert de vorige machtiging. Oorspronkelijk werd gevorderd overlegging der bescheiden in art. 22 bedoeld, waaronder dus ook behoorde een afschrift der aantekeningen van de eerste veertien dagen, bedoeld in art. 20. De 2^e Kamer achtte dit

doelloos, waarom de Regeering de overlegging der aan-teekeningen door den geneeskundige sedert de vorige machti-ging, voorschreef.

ART. 25.

De krankzinnige die krachtens machtiging van den kantonrechter, van den president, van den strafrechter of van de arrondissements-rechtbank in een gesticht is opge-nomen, kan zonder nadere machtiging naar een ander gesticht worden overgebracht binnen den termijn bij de laatst verleende machtiging gesteld.

In dat geval worden de hem betreffende stukken bij zijne overbrenging door het bestuur van het eene gesticht aan dat van het andere toegezonden.

Alinea 1. In antwoord op de beschouwingen over 't nutte-looze der aanwijzing van een *bepaald gesticht* reeds bij de machtiging, zeide de Regeering dat bij de eerste opneming, de aanwijzing van het *gesticht*, waarin de krankzinnige ge-plaatst zal worden, *raadzaam is*, ten einde deze in 't oog te houden. Bij verplaatsing van 't eene gesticht naar 't andere bestaat de *noodzakelijkheid van aanwijzing door den rechter niet*.

ART. 26.

Wie iemand die hier te lande woon- of verblijfplaats heeft of binnen de laatste zes maanden gehad heeft, in eene buitenlandsche inrichting voor krankzinnigen (1) doet

(1) In de *Gemeentestem* van 14 April 1884, n°. 1698, kwam het volgende stuk van den heer van Schermbeek uit 's-Gravenhage voor, betreffende de *opneming van krankzinnigen in buitenlandsche inrich-tingen*, en waaruit tevens blijkt, dat er in 't buitenland inrichtingen bestaan, waarin lijders tegen een zeer matige prijs per jaar en tevens op een veel geschikter wijze dan hier te lande kunnen worden geplaatst, en dat het lot van veel krankzinnigen in België dragelijker is dan hier in een gesticht.

Ook een tweede gedachte, die de heer van Schermbeek in dat

opnemen, is verplicht binnen acht dagen daarvan bericht te zenden aan den officier van justitie bij de rechtbank van het arrondissement waarin de laatste woon- of ver-

stuk ontwikkelde, gaf mij de overtuiging, dat de opname van dat ingezonden stuk in dit werkje wellicht zijn nut en gevolg zou kunnen hebben dat de mededeelingen en 't denkbeeld van den heer van Schermbeek onder de aandacht kwamen van autoriteiten op 't gebied van krankzinnigen-behandeling. Zie hier hoe het luidde:

's-Gravenhage, April 1884.

Mijnheer de Redacteur!

Meer en meer wordt hier en elders, vooral nu ter gelegenheid van de vroeg ingetreden lente, veel acute gevallen van krankzinnigheid zijn waar te nemen, het bezwaar ondervonden van de overbevolking in de krankzinnigengestichten. Dezer dagen moesten een paar krankzinnigen van hier in bewaring worden gesteld, het gesticht alhier was vol en in alle andere gestichten van het land, op één na, dat veraf was gelegen, was voor hen geen plaats te vinden. Ik vernam bij die gelegenheid dat armlastige lijdens reeds tot in de 1e klassen waren opgenomen. En er kwam mij ter ooren dat het nieuwe Rijksgesticht te Medemblik niet dan in het najaar ter indienststelling gereed zal zijn.

Dit alles overwegende, kreeg ik een invallende gedachte, namelijk of in het buitenland ook te vinden ware wat hier te lande vergeefs gezocht wordt. Ik dacht daarbij aan de groote inrichting voor krankzinnigen-verpleging te Gheel, in Kempenland, in het Vlaamsch gedeelte van België, niet ver van onze grenzen, waar de lijdens, naar ik hoorde en las, over het algemeen op andere wijze worden bewaard en bewaakt dan hier, namelijk door hen te besteden bij allerlei soort van ingezetenen, die daar schier allen, onder gereglementeerd geneeskundig en administratief toezicht van regeeringswege, voor een goed deel hun middel van bestaan vinden in de zorg, in en bij hun woningen, voor zoodanige lijdens, die, zooveel mogelijk, hun moeten bijstaan in hun beroep en hun huishouding.

Ik behandelde dit denkbeeld met een paar bevoegde beoordeelaars, en deze achtten het a priori geenszins verwerpelijk en onderzoek en overweging waard, om te geraken tot oplossing van de in deze bestaande moeilijkheid. Ik richtte mij dientengevolge schriftelijk tot den geneesheer-directeur der inrichting, Dr. G. H. Peeters, en ontving van dezen spoedig een welwillend (Hollandsch) antwoord, in hoofdzaak de mededeeling bevattende dat aldaar gelegenheid tot plaatsing van lijdens bestaat, dat aldaar eenige Nederlanders zijn opgenomen in onderscheidene klassen en dat hij aanraadde, dat iemand van wege het bestuur dezer gemeente zou overkomen om de verdere inlichtingen te vragen en te ontvangen en te contracteren. Aan dezen raad is spoedig uitvoering gegeven en er is gebleken

blijfplaats hier te lande van den in de inrichting opgenomen persoon gelegen is.

Bij het bericht is gevoegd eene uiterlijk drie weken

dat aldaar voor frs. 500 per jaar (alles inbegrepen) lijders te plaatsen zijn op een wijze die geschikt voorkomt en van dien aard dat moet worden aangenomen dat het lot van veel krankzinnigen daar dragelijker is dan hier te lande in een gesticht. Te Gheel toch genieten zij meer vrijheid dan hier in opsluiting in veel gestichten, waar wel tuinen of wandelplaatsen aan verbonden zijn, doch waar veel immer iets aan een gevangenis doet denken. Gheel ligt aan een spoorweg, in verbinding met de lijnen Roosendaal—Antwerpen en Tilburg—Turnhout, en de administratie aldaar wil de lijders hier aan de grenzen (1) doen afhalen. Het dorp ligt zeer verspreid en maakt geen onaangename indruk. In de verschillende gehuchten of deelen zijn verschillende soorten van lijders in de gezinnen ingekwartierd. Er is bovendien een gesticht om lijders in afzonderen voor welke dit tijdelijk of niet tijdelijk noodig is.

Bij aanvraag om plaatsing moet een geneeskundig attest worden overgelegd en een lijst ingezonden met vraagpunten, bij de directie verkrijgbaar, ingevuld door een geneesheer met den lijder bekend. Een Nederlandsche rechterlijke machtiging is niet bepaald noodig. De inrichting te Gheel schijnt het meest geschikt voor zoogenaamde rustige krankzinnigen, waarmede onze gestichten in niet geringe mate bevolkt zijn en het komt mij voor dat ze het meest is aantebevelen ter overbrenging van zoodanige lijders, hier reeds in gestichten opgenomen. Langs dien weg zouden hier plaatsen vrij te maken zijn voor acute, dringende gevallen.

De inrichting te Gheel schijnt om verschillende redenen navolging te verdienen en het laat zich aanzien dat de tijd niet ver meer af is dat ook door het gesticht te Medemblik niet meer in de behoefte zal kunnen worden voorzien. Dit bedenkende, kwam nog een andere gedachte bij mij op, die ik de vrijheid neem bij deze aan de critiek en de overweging aan te bieden.

Ik las in den laatsten tijd dat belangrijke bronnen van inkomsten voor de maatschappij van weldadigheid hebben opgehouden te vloeien en dat zij ongewone middelen moest te baat nemen om hierin te voorzien. Ik zag haar koloniën (wel te onderscheiden van de Rijks-bedelaarsgestichten) nimmer, maar, naar wat ik er van hoorde, moeten er bouwhoeven en arbeiderswoningen in liggen als in de gemeente Gheel en is er landbouw en ontginning. Zou het mogelijk en goed kunnen zijn daar een inrichting ter besteding en bewaking van krankzinnigen te openen, tot nut der lijders en tevens in het belang der maatschappij van weldadigheid en haar kolonisten?

(1) Tot aan de grenzen is hier te lande bij het transport gebruik te maken van art. 46 der wet dd. 9 April 1875 (*Stbl.* no. 67).

vóór de opneming afgegeven, onderteekende en met redenen omkleede verklaring (1) van een ter plaatse bevoegd geneeskundige, waaruit blijkt dat de opneming wenselijk was.

Het begin van dit artikel luidde oorspronkelijk:

»Wanneer een Nederlander eenen landgenoot, die hier, enz.»
zooals 't thans nog luidt, waarbij het V. V. aantekende:

Waartoe deze verplichting beperkt tot den Nederlander? Vloeit hieruit voort, dat den in Nederland gevestigden vreemdeling tot die kennisgeving niet is gehouden? De Regeering achtte deze opmerking juist en wijzigde de redactie.

Binnen acht dagen daarvan bericht te zenden. Oorspronkelijk las men hiervoor: »binnen acht dagen daarvan kennis te geven». Op grond dat 't de bedoeling was, dat de kennisgeving binnen acht dagen ontvangen moet zijn, wijzigde de Regeering de redactie.

Van een ter plaatse bevoegd geneeskundige. In 't eerste ontwerp stond: »van een daartoe bevoegd geneeskundige» waarbij men in de afdeelingen der 2^e Kamer vroeg: Wordt in deze alinea bedoeld een *hier te lande* bevoegd geneeskundige, of ook een daartoe bevoegd geneeskundige *in 't land* waar de plaatsing geschiedt?

De Regeering deze opmerking juist achtende, wijzigde de alinea zooals zij nu luidt, waaruit dus blijkt, dat bedoeld is *een hier te lande bevoegd geneeskundige*.

§ 4.

Verlof en ontslag uit een krankzinnigengesticht.

Zie de inleiding hoofdpunt 4.

ART. 27.

Door den geneeskundige of, zoo er meer zijn, door den eersten geneeskundige van een gesticht kan aan ieder die daarin is opgenomen, met toestemming van hem die de

(1) Zie het aangeteekende bij art. 16, 1e lid.

opneming heeft verzocht, verlof worden verleend om het gesticht voor een bepaalden tijd te verlaten. Ingeval de verpleegde onder vaderlijke macht, voogdij of curateele staat, is daartoe ook de toestemming van den vader, of zoo deze ontbreekt, van de moeder, van den voogd of den curator noodig.

Het ingaan van het verlof en de terugkeer in het gesticht worden op het in art. 18 vermelde register aangeetekend.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding.

Alinea 1 luidde oorspronkelijk: Op voorstel van den geneesheer van het gesticht kan aan ieder, die daarin is opgenomen, met voorkennis van hem, die de opneming heeft verzocht, verlof worden verleend om 't gesticht voor een bepaalden tijd te verlaten.

In het V. V. vroeg men: »aan wien stelt de geneesheer dat »verlof voor? Wie verleent het? Vermoedelijk het bestuur van »het gesticht, doch dit blijkt niet uit de bewoordingen van »het artikel.

»Ofschoon voorkennis van hem, die de opneming verzocht »heeft, als voorwaarde van een te verleenen verlof wordt »gesteld, wordt niet voorzien in het geval, dat die verzoeker »overleden is. Evenmin blijkt hoe gehandeld zal worden, als »die persoon niet instemt met het verlof.

De Regeering antwoordde: »de eerste geneeskundige van het »gesticht verleent het verlof met toestemming van hem, die »de opneming verzocht heeft. Dit is thans duidelijk uitgedrukt, en daarbij is de bepaling gevoegd dat, ingeval de verpleegde »onder vaderlijke macht, voogdij of curateele staat, tot het »verlof ook de toestemming van den vader, of, zoo deze ontbreekt, van de moeder, of van den voogd of den curator »noodig is. Indien geen instemming met het verlof wordt »verkregen, blijft de verpleegde in het gesticht tot zijn herstel. Het verlof kan alleen verpleegden betreffen wier toestand »reeds aanmerkelijk is verbeterd, zoodat de geneeskundige »grond heeft om spoedig herstel te verwachten. Het verlof is »eene proefneming hoe de verpleegde zich houdt, wanneer »hij tijdelijk in het maatschappelijk leven is teruggekeerd.

»Heeft hij gedurende den verloftijd geene teekenen van krankzinnigheid meer gegeven, dan wordt hij als hersteld ontslagen. Dit verlof bij wijze van proefneming wordt thans reeds »zeer dikwijls verleend; het schijnt echter regelmatigiger dit »onderwerp bij deze wet te regelen.

Uit het bovenstaande blijkt naar ik meen ten duidelijkste de bedoeling der 1^e alinea van dit artikel.

ART. 28.

Ontslag wordt verleend door het bestuur van het gesticht:

1°. op schriftelijke verklaring van den geneeskundige of, zoo er meer zijn, van den eersten geneeskundige van het gesticht, dat de verpleegde geene blijken van krankzinnigheid heeft gegeven, of dat hij van zijne krankzinnigheid genoegzaam is hersteld.

2°. op verlangen van het openbaar ministerie;

Ontslag kan worden verleend door het genoemde bestuur:

3°. op verzoek van hem, op wiens aanvraag de opneming geschied, of het verblijf in het gesticht het laatst verlengd is, of, bij ontstentenis van dezen, op verzoek van een anderen bloedverwant of aangehuwde, bedoeld bij art. 12 en in beide gevallen met de toestemming van de in art. 27 genoemde personen.

4°. wanneer de overeenkomst krachtens welke de lijder in het gesticht is opgenomen, niet wordt nageleefd en de schuldenaar zonder gevolg is in gebreke gesteld om te betalen.

Het ontslag wordt op het in art. 18 vermelde register aangeteekend.

De terugkeer in de maatschappij wordt door het bestuur geregeld in overleg met hem op wiens aanvraag de opneming geschied, of het verblijf in het gesticht het laatst

verlengd is, of, bij ontstentenis van dezen, met iemand dergenen die bevoegd waren de opneming te vragen of, bij gebreke hunner medewerking, met den burgemeester van de laatste woon- of verblijfplaats des verpleegden, en zoo die woon- of verblijfplaats niet bekend is, met den burgemeester der gemeente waar het gesticht gelegen is. Bij het ontslag van hen die op eigen verzoek in het gesticht zijn opgenomen, wordt het in de vorige zinsnede vermeld overleg niet vereischt.

De *sub 1 en 2* geven de redenen aan, welke tot *verplicht ontslag* en de *sub 3 en 4* die, welke tot *facultatief ontslag* kunnen leiden.

Sub 2. Openbaar Ministerie. Bij de beantwoording van eene vraag in 't eindverslag der 1^e Kamer zeide de Regeering bij de openbare beraadslaging o. a. het volgende: »Op art. 28, »n°. 2, wordt gesproken van »openbaar ministerie'', terwijl de »wet elders spreekt van »den officier van justitie''. Deze aan- »merking is maar gedeeltelijk juist; want ook in andere »artikelen wordt eveneens van openbaar ministerie gesproken, »bijv. in de artt. 19, 23 en 33. De vraag echter, waarop het »hier aankomt, is alleen deze, of met art. 28, waarbij het ont- »slag wordt geregeld, uitsluitend de *officier van justitie* wordt »bedoeld.

»Dat kan ik niet geheel bevestigen. De ambtenaar van het »openbaar ministerie bij het kantongerecht heeft niets met de »zaak te maken. Die treedt alleen op, waar het overtredingen »betreft. Het kan echter voorkomen, zoolang er onderscheid »bestaat tusschen crimineel en correctioneel, dat de procureur- »generaal met de zaak te maken heeft.

»Daarom geloof ik dat de uitdrukking *openbaar ministerie* »niet onjuist is gekozen.

»Al ware het trouwens, dat alleen de officier van justitie »bij de uitvoering van dit artikel betrokken is, is de uitdruk- »king nog niet onjuist; het is altijd het *openbaar ministerie*. »Ik meen echter dat terecht de meer algemeene uitdrukking »gebruikt is om te voorkomen dat de procureur-generaal er »geheel buitengesloten zij.

»Stel, dat iemand veroordeeld is tot eene correctioneele straf

»en hij wordt na de veroordeeling krankzinnig en gedurende »eenigen tijd in een gesticht verpleegd, dan kan de procureur- »generaal te recht meenen, dat hij, hersteld zijnde, zijn »overigen straftijd moet ondergaan».

Sub 3. Of, bij ontstentenis van dezen, op verzoek enz. Deze woorden kwamen in 't oorspronkelijk art. niet voor, maar luidde daar 't laatste gedeelte: *of van hem die den verpleegde nog nader bestaat, en bij gebreke van deze op verzoek van ieder ander, die bevoegd was de opneming te vragen.*

In 't V. V. las men: Wat verstaat men onder de woorden: »bij gebreke van deze»? Men zou alleen in de uiterste noodzakelijkheid de bevoegdheid ook aan anderen willen toekennen.

Bij de *derde alinea* werd de wensch uitgesproken, dat *dit overleg* in de eerste plaats geschiede met hem, op wiens aanvraag het ontslag heeft plaats gehad.

Naar aanleiding van deze opmerking verving de Regeering deze woorden door de tegenwoordige, terwijl zij bij de toevoeging der woorden *en in beide gevallen* enz. nog opmerkte, dat dit laatste noodig voorkwam, omdat in 't geval sub 3 verondersteld wordt, dat de krankzinnige *niet hersteld* is.

Sub 4. Dit gedeelte van 't artikel kwam in 't oorspronkelijk wetsontwerp niet voor. In 't V. V. las men echter: »Men »vroeg of deze gronden voor te geven ontslag *limitatief* moeten »worden opgevat, zoodat bij voorbeeld door een bestuur geen »krankzinnige mag ontslagen worden, voor wiens verpleging »men weigert te betalen». In 't gew. wetsontwerp voegde de Regeering nu deze bepaling aan 't artikel toe.

Verder las men nog in 't V. V.: »Moet er geen termijn »worden bepaald, binnen welken in allen gevalle het ontslag »moet worden verleend? In de Belgische wet (art. 13) is daar- »voor acht dagen gesteld, nadat aan de belanghebbenden »schriftelijk kennis is gegeven».

De Regeering achtte zoodanige termijn niet noodig. Verzuimen, zoo zeide zij, de familiebetrekkingen, na daartoe te zijn aangemaand, den ontslagen verpleegde aftehalen, dan zal het bestuur hem wegzenden. Indien daarvoor een termijn werd bepaald (die bij de herziening der Belgische wet zelfs van acht tot vijf dagen is verminderd) dan zou dit voor de familiebetrekkingen tot ongelegenheid kunnen leiden, die wel bereid zijn den verpleegde te komen afhalen, maar door verschillende omstandigheden de gelegenheid daartoe binnen den termijn missen.

4^e lid. *De terugkeer enz.* Zie art 23, wet van 1841, met betrekking tot de uitbreiding, die 't tweede lid van dat artikel heeft verkregen bij 't hier aangehaalde 4^e lid. De Regeering zeide daarbij in de M. v. T. Hierdoor wordt de regeling van den *terugkeer* van herstelde krankzinnigen in de maatschappij gemakkelijker gemaakt, ingeval overleg met de personen, die daartoe het eerst in aanmerking komen, om eenigerlei oorzaak *onmogelijk* is.

Bij de openbare beraadslaging van 't artikel in de 2^e Kamer stelde de heer v. Gennep voor om de woorden na sub 2, *ontslag kan worden verleend door het genoemde bestuur*, te laten vervallen en dus geen onderscheid te maken tusschen ontslag dat *verplichtend* is en ontslag *dat kan worden verleend* maar ook *geweigerd* worden, alhoewel juist die afscheiding in 't artikel was aangebracht door de Regeering op voorstel van den heer van der Kaaij. De eerstgenoemde afgevaardigde zeide o. a. tot toelichting van zijne wijziging: »Het brengen in de »gestichten — wanneer 't niet op last is van den rechter — »is eene volkomen vrijwillige daad. Iemand behoeft niet te »worden opgesloten, tenzij in geval van razernij, wanneer hij »gevaarlijk is voor de openbare orde. Wanneer nu hij, op »wiens verzoek de patient in 't gesticht is gebracht, hem »terug verlangt, dan moet aan zijn verzoek worden voldaan, »alleen één geval uitgezonderd, en dat is voorzien bij art. 28 »(thans 29), het geval dat de patient werkelijk gevaarlijk is »voor de openbare orde.

»Maar, door nu de uitzondering, die in art. 28 (thans 29) »is neêrgeschreven, te generaliseeren in art. 27 (thans 28), »door 't ontslag facultatief te stellen, wanneer 't gevraagd »wordt, handelt men zijn inziens niet juist».

De Regeering antwoordde hierop, »dat de heer v. Gennep »zich vergiste; in de 2 door hem bedoelde gevallen moet »'t ontslag *betrekkelijk facultatief* zijn. De zaak is deze: in »n°. 1 is 't geval voorzien, dat iemand genezen is en uit dien »hoofde moet worden ontslagen; in n°. 2 't geval dat de »officier van justitie, 't geen natuurlijk in 't belang van de »openbare orde zal geschieden, 't ontslag eischt; maar in n°. 3 »hebben wij 't geval dat 't ontslag wordt verzocht door iemand »op wiens aanvraag de patient in 't gesticht geplaatst is. Nu »is 't mogelijk dat die persoon op dat oogenblik niet meer »gezag op de wettelijke zorg over den patient heeft. Daardoor »zouden verschillende moeilijkheden kunnen ontstaan, want

»t zou mogelijk wezen dat er bezwaar tot ontslag moest »gemaakt worden. Het is beter, dat 't bestuur van 't gesticht »zich daaromtrent eenig oordeel voorbehoudt. Het geldt hier »natuurlijk een niet genezen lijder, en in dit geval eischt »dunkt mij, de voorzichtigheid, dat 't bestuur niet tot ontslag »verplicht is. N°. 4, waarbij de afgevaardigde niet heeft stil- »gestaan, moet bepaald *facultatief* zijn, en dient om recht te »geven aan den eigenaar van een particulier krankzinnigen- »gesticht. Wanneer bijv. het kostgeld voor een patient niet »meer betaald wordt, dan moet hij 't recht hebben om hem »te ontslaan; wil hij hem echter uit liefdadigheid of met de »gedachte het geld later toch te zullen bekomen, in zijn ge- »sticht houden, dan staat hem dit vrij”.

De heer v. Gennep erkende nu, dat in 't geval sub 4, het ontslag *facultatief* kan zijn, doch niet in 't geval sub 3, want volgens die bepaling zou 't bestuur willekeurig kunnen vasthouden een krankzinnige tegen den wil van degene, die hem in 't gesticht plaatsten, en handhaafde zijn amendement, waarop de Regeering 't opnieuw met kracht verdedigde en daarbij nog zeide: »Wij hebben hier te doen met een niet »genezen krankzinnige en het kan bedenkelijk zijn dien on- »voorwaardelijk over te geven aan dengene op wiens verzoek »hij geplaatst is en wiens qualiteit misschien reeds heeft op- »gehouden, of als het een neef geweest is, op verzoek van een »oom die zijn nadere bloedverwant is en 't met meer recht »kan vragen; 't kan iemand wezen, die niet den minsten »waarborg geeft, dat voor den persoon behoorlijk gezorgd zal »worden. Niemand zal in den regel er op gesteld zijn, zich »met de zorg voor een niet genezen krankzinnige te belasten; »maar 't tegendeel kan toch met verkeerde oogmerken 't geval »zijn en daarom moet 3°. altijd *facultatief* wezen”.

De heer v. Gennep repliceerde hierop nog en merkte verder op: dat n°. 3 uitdrukkelijk verwijst naar art. 27, waarbij de toestemming gevorderd wordt van alle personen, die gewoon gezag over iemand uitoefenen (zie laatste gedeelte alinea 1, art. 27). Hij geloofde dus dat er geen gevaar bestaat, dat onbevoegden zich van een krankzinnige zullen meester maken, terwijl art. 29 voorziet in 't geval, dat er wegens de persoonlijkheid van den krankzinnige gevaar bestaat. Volgens zijn voorstel zou nu voldoende tegen misbruik worden gewaakt, terwijl bij 't Regeering's voorstel, eene krankzinnige kan teruggehouden worden, die door zijn wettigen vertegen-

woordiger wordt teruggevraagd, zonder dat er eenig gevaar bestaat wegens de persoonlijkheid van den krankzinnige en zonder dat iemand dit kan beletten. Want 't bestuur zegt dan eenvoudig: volgens art. 28 *kan* ik het wel doen, maar ik doe 't *niet*. Hierop werd de wijziging van Gennep in stemming gebracht en verworpen met 29 tegen 23 stemmen. Het geheele artikel werd hierop zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

ART. 29.

Over het verleenen van ontslag in ieder der gevallen in art. 28 sub 2°, 3° en 4° vermeld, geeft de geneeskundige, of, zoo er meer zijn, de eerste geneeskundige van het gesticht, vooraf schriftelijk advies aan het bestuur.

Zoo dat advies de verklaring inhoudt, dat het ontslag niet kan plaats hebben zonder gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken, zendt het bestuur van het gesticht die verklaring met het verzoek aan den officier van justitie bij de rechtbank in wier ressort het gesticht gelegen is.

De officier vraagt onmiddellijk na ontvangst dezer stukken de beslissing der rechtbank, die, op zijn requisitoir recht doende, in het hoogste ressort of het onslag beveelt na zich verzekerd te hebben dat de noodige maatregelen genomen zijn om het gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken te verhoeden, of bepaalt dat het ontslag, als gevaarlijk, niet *binnen den termijn der laatste machtiging* zal geschieden.

Zoolang de rechtbank beraadslaagt, wordt het gevraagd ontslag niet verleend. De rechtbank kan vóór hare beslissing een nader onderzoek bevelen; het tweede lid en de volgende zinsnede van art. 23 zijn daarbij van toepassing.

Duurt het gevaar voor stoornis van de openbare orde

of voor ongelukken voort na het verstrijken van den in het 3e lid van dit artikel vermelden termijn, zoo is art. 30 van toepassing.

Zie art. 26 wet van 1841.

Alinea 2. In 't V. V. las men: »De bepaling dezer alinea, »dat de rechtbank, als zij verdere verpleging beveelt, gehouden »zal zijn te bepalen dat het ontslag niet binnen den termijn »der laatste machtiging mag geschieden, vond bestrijding, »omdat voor dien tijd verdere beterschap zeer mogelijk is. »Eene andere redactie kwam daarom wenschelijk voor».

De Regeering zeide: »Indien de rechtbank zich vereenigt »met het gevoelen van den geneeskundige dat het ontslag »binnen den bedoelden termijn gevaarlijk is, kan zij wel niet »anders beslissen, dan dat het binnen dien termijn geen plaats »zal hebben. Het is niet duidelijk welke andere redacte hier- »voor zou worden verlangd».

De vraag of het ontslag ook behoort te kunnen worden geweigerd op grond van het belang van den krankzinnige zelf, werd zeer verschillend beantwoord. Sommige leden wenschten de mogelijkheid van weigering op dien grond; anderen bestreden die, omdat die de opneming verzoekt ook ontslag moet kunnen vragen.

Weigering van 't ontslag wegens het belang van den krankzinnige, kan alleen plaats hebben op grond dat de krankzinnige gevaarlijk is voor zich zelve, zeide de Regeering.

Alinea 2 en 3. In deze alinea's komt nu duidelijk uit, dat de Rechtbank 't ontslag kan bevelen, ook al bestaat er overeenkomstig de verklaring van den geneesheer gevaar voor de openbare orde of voor ongelukken, mits slechts de noodige maatregelen genomen zijn, om ook buiten 't gesticht, deze nadeelige gevolgen te voorkomen.

Alinea 3. Binnen den termijn der laatste machtiging. Door de bijvoeging dezer voorwaarden wordt de tot nu toe bestaande opvatting onmogelijk, alsof bevel als hier bedoeld, de verdere jaarlijksche aanvragen tot machtiging om verlenging van verblijf onnoodig zou maken.

De rechtbank kan enz. *Alinea 4.* Deze bepaling werd tot meerdere waarborg in 't artikel opgenomen.

ART. 30.

Wanneer de termijn in het eerste lid van art. 22 gesteld, of die voor welke de plaatsing krachtens deze wet is verleend, verstreken is, geeft het bestuur van het gesticht binnen acht dagen hiervan kennis aan den officier van justitie in wiens ressort het gesticht gelegen is.

Die officier beveelt onmiddellijk na ontvangst dier kennisgeving, of nadat hem op andere wijze van het verstrijken van den bedoelden termijn blijkt, indien geen nader verzoek aan de rechtbank is ingediend, het ontslag, tenzij dit niet zonder gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken kan geschieden.

Zoo het bestaan van dat gevaar blijkt uit eene met redenen omkleede verklaring van den geneeskundige, of zoo er meer zijn, van den eersten geneeskundige van het gesticht, requireert de officier, in de hiervoren omschreven vormen, de machtiging der rechtbank tot verder verblijf van den krankzinnige in een gesticht.

Zie art. 24 der vorige wet van 1841.

Alinea 2. In 't V. V. zeide men: »Volgens deze alinea verleent de officier van Justitie het ontslag, *tenzij dit niet zonder gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken kan geschieden.*» Waaruit zal dit laatste kunnen opgemaakt worden?

»Het antwoord geeft het laatste lid van het artikel. Maar »volgens deze redactie zal de officier het ontslag bevelen, wanneer er geene verklaring van den geneesheer aanwezig is. »Dit ware onvoorzigtig. Men leze daarom liever: »*Wanneer uit eene met redenen omkleede verklaring voor den deskundige van het gesticht blijkt, dat dit zonder gevaar enz. kan geschieden.*»

De Regeering achtte de hierboven voorgestelde wijziging onaannemelijk.

Het is geheel iets anders te verklaren dat dit gevaar bestaat

en daarom het ontslag niet moet plaats hebben, dan te verklaren, dat dit gevaar *niet bestaat*. De geneeskundigen der gestichten zouden daardoor vaak in groote moeielijkheden geraken.

ART. 31.

Bevindt de officier van justitie dat een verpleegde in een krankzinnigengesticht op onwettige wijze is opgenomen of gehouden, zoo beveelt hij diens onmiddellijk ontslag, tenzij dit niet zonder gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken kan geschieden, in welk geval het 3^e lid van art. 30 van toepassing is.

Treft de officier van justitie in een gesticht een verpleegde aan die, ofschoon daarin op grond van eene rechterlijke machtiging verblijvende, naar zijn oordeel niet meer krankzinnig is, dan kan hij diens ontslag alleen bevelen zoo de geneeskundige, of zoo er meer zijn, de eerste geneeskundige van het gesticht daarmede instemt.

Bij gemis van die instemming vraagt de officier de beslissing der rechtbank, die vooraf den geneesheer van het gesticht hoort, en een nader onderzoek kan bevelen; het tweede lid en de volgende zinsneden van art. 23 zijn daarbij van toepassing.

Zie art. 25 der vorige wet van 1844.

§ 5.

Beheer der goederen van verpleegden in een krankzinnigengesticht en hunne onder curateelestelling.

Zie de inleiding hoofdpunt 5.

De wettelijke opheffing der verplichte curateele, die reeds naar men meende te weten, feitelijk niet altijd wordt toegepast, vond bij de meerderheid der 2^e Kamer instemming. Ook

de vereenvoudiging der procedure tot plaatsing onder curateele van hen, die in een krankzinnigengesticht worden verpleegd, werd in beginsel goedgekeurd. Met de toepassing echter van dit beginsel bij het ontwerp, konden verscheidenen zich niet vereenigen. De bestaande procedure, welke voor een groot deel, zij het ook in eenigszins gewijzigden vorm wordt gehandhaafd, heeft blijkbaar het oog op de curateele van hen, die nog niet in een krankzinnigengesticht zijn geplaatst. Dat te hunnen behoefte groote voorzorgen worden genomen tegen misleiding der justitie, volgt uit den aard der zaak. Ten behoefte van hem echter, die in een gesticht is geplaatst; zijn al die voorzorgen bij de plaatsing, of althans na de rechterlijke machtigingen, bedoeld bij artt. 22 en 23, (thans 23 en 24) reeds genomen, en het klinkt zonderling dat ten aanzien van een verpleegde aan wien bereids op grond van krankzinnigheid, krachtens rechterlijke machtiging zijne persoonlijke vrijheid gedurende een jaar is ontnomen en nog voor hoogstens een jaar zal ontnomen worden, zoovele voorzorgen worden vereischt, om hem ook het beheer zijner goederen te ontnemen. Men meende dat, bij gebleken noodzakelijkheid om in dat beheer te voorzien, de behoefte aan curateele te zijnen aanzien geene vraag meer behoorde te zijn, en de nadere tusschenkomst der rechterlijke macht zich uitsluitend behoefde te bepalen tot het uitspreken der curateele en het aanwijzen van den persoon, aan wien zij zou worden toevertrouwd.

Te meer wenschte men op dergelijke vereenvoudiging aan te dringen, omdat alle zoogenaamde waarborgen voor den krankzinnige of een ongunstigen invloed op zijn toestand zullen uitoefenen, of in de practijk in eene onwaardige schijnvertooning zullen ontaarden. Het betoog der Regeering op art. 33 (thans art. 34) tot verdediging der gehandhaafde waarborgen, stuit af op den bewezen toestand van krankzinnigheid, waarin de belanghebbende, blijkens de verleende rechterlijke machtiging, verkeert. Acht men het bewijs van dien toestand niet geleverd door het bestaan dier machtiging, dan ware in de opsluiting zelve eene rechtslaesie gelegd, waarbij die der curateele in het niet verzinkt.

Volgens art. 34 der Belgische wet op de verpleging van krankzinnigen kunnen alle handelingen, verricht door iemand gedurende den tijd dat hij in een krankzinnigengesticht is verpleegd, op grond van krankzinnigheid worden bestreden.

Voor al met het oog op art. 502 Burgerlijk Wetboek (2), en nu de verplichte curateele te hunnen aanzien wordt afgeschaft, achte men het wenschelijk eene soortgelijke bepaling in dit wetsontwerp te zien opgenomen.

Tegenover het voorstel van de afschaffing der verplichte curateele werd echter ook de meening verdedigd, dat ieder, die in een krankzinnigengesticht wordt verpleegd, krachtens beschikking van de rechtbank, krachtens art. 22 (thans 23) onder curateele moet worden gesteld en over hem een curator en toeziende curator moet worden benoemd. Zóó alleen, meende men, kon behoorlijk voor zijne belangen worden gewaakt.

ART. 32.

Ieder meerderjarige die ter zake van krankzinnigheid in een gesticht is geplaatst, verliest het beheer over zijne goederen en over die van anderen, indien hem dit mocht zijn opgedragen.

Op de verbintenis door hem aangegaan is art. 1367 van het Burgerlijk Wetboek (1) toepasselijk.

Wat de artikelen 501 en 502 van het Burgerlijk Wetboek (2) betreft, staat hij gelijk met iemand, wiens curateele verzocht of verleend is.

(1) Art. 1366 B. W. Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn

1°. minderjarigen;

2°. die onder curateele gesteld zijn;

3°. gehuwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien, en in het algemeen alle degenen, aan wie de wet het aangaan van zekere overeenkomsten verboden heeft.

Art. 1367 B. W. De bij het vorige artikel onbekwaam verklaarde personen kunnen mitsdien tegen hunne verbindtenissen opkomen in alle gevallen, waarin dat vermogen niet bij de wet is uitgesloten.

De personen, die bekwaam zijn om zich te verbinden kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curateele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben.

(2) Art. 501 B. W. Alle handelingen, welke mochten hebben plaats gehad vóór het verleenen der curateele, op grond van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij uitgesproken, zullen kunnen

Dit artikel kwam in 't oorspronkelijk ontwerp van wet niet voor, maar werd naar aanleiding van de beschouwingen in de afdeelingen der 2^e Kamer bij de M. v. A. ingelascht.

(Zie algemeene beschouwingen dezer paragraaf en de aantekening bij art. 33 hierna.)

Alinea 1. Bij de openbare beraadslaging van 't artikel in de 2^e Kamer, stelde de heer van der Kaaij voor om aan 't eerste lid toe te voegen:

»*Hij is onbevoegd voogd, toeziende voogd, curator of toeziende curator te zijn*».

Deze afgevaardigde merkte daarbij 't volgende op.

»Nu de verplichting om personen, die gedurende eenigen »tijd in een gesticht werden verpleegd, onder curateele te »stellen is vervallen, moet nog meer worden gewaakt niet »alleen voor de belangen dier personen, maar ook voor hen »wier belangen zij geroepen zijn waar te nemen.

»In het voorloopig verslag is gezegd dat niet alleen moet »voorzien worden in het beheer der goederen van hen die in »een gesticht worden verpleegd, maar dat ook moest worden »gedacht aan het geval, dat die verpleegden zelven zijn voogd, »toeziende voogd, curator of toeziende curator.

»De Regeering heeft, aan dien wensch tegemoetkomende, »dit artikel uitgebreid, zoodat nu wordt gelezen: »*Ieder meerderjarige die ter zake van krankzinnigheid in een gesticht »is geplaatst, verliest het beheer over zijne goederen en over »die van anderen, indien hem dit mocht zijn opgedragen*».

»Maar wat zal nu den toestand zijn? Iemand komt in een »gesticht, en blijft daar jaren zonder onder curateele te zijn »gesteld. Hij is voogd, toeziende voogd, curator of toeziende »curator, en verliest de bevoegdheid, om de goederen van »anderen te beheeren. Hij verliest dus het beheer over de »goederen van den persoon, die onder zijne voogdij of curateele »staat. Maar wie zal dan die goederen beheeren? In dat geval

worden vernietigd, indien de oorzaak der curateele blijkbaar bestond, op het tijdstip, waarop die handelingen verricht zijn.

Art. 502 B. W. Na iemands dood, kunnen de door hem verrichte handelingen, de uiterste wilsbeschikkingen alleen uitgezonderd, op grond van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij, niet worden bestreden, dan in geval van curateele vóór zijn overlijden mocht zijn verleend of verzocht geworden, ten ware het bewijs der kwaal uit de bestredene handeling zelve voortvloeide.

»voorziet het artikel niet. Men komt daardoor in deze onhoudbare positie, dat de *voogd* of *curator* van iemand in een krankzinnigengesticht is geplaatst, maar niet onder curateele gesteld is, en dus *voogd* of *curator* blijft. Er is dus niemand die voor den minderjarige of onder curateele gestelde kan optreden.

»Derhalve is de bepaling noodzakelijk, dat de meerderjarige die ter zake van krankzinnigheid in een gesticht is geplaatst, *onbevoegd* is, *voogd*, *toeziende voogd*, *curator* of *toeziende curator* te zijn”.

De Regeering bestreed deze toevoeging op grond dat zij buiten de grenzen dezer wet valt en meer in 't Burgerlijk Wetboek te huis behoort. De heer van der Kaaij wederlegde de bedenkingen der Regeering, welke in haar antwoord nogmaals er op wees dat deze toevoeging buiten 't kader der wet gaat en wat de voogdij betreft onnoodig is, daar art. 431 Burgerlijk Wetboek (1) voorziet in 't geval, dat een voogd zijne betrekking niet kan waarnemen. Hierna trok de afgevaardigde zijn amendement in.

Alinea 3. Deze alinea kwam in 't gewijzigd ontwerp van wet niet voor, maar werd aan 't artikel toegevoegd op voorstel van den heer Dijkmeester op grond, dat dit artikel de verpleegden in een krankzinnigengesticht reeds wat twee onderwerpen betreft, gelijk stelt met hen, die onder curateele zijn gesteld en daar z. i. deze zaak hier in haar geheel behandeld kon worden, meende hij, dat ook zij, die in een krankzinnigengesticht verpleegd worden, wat de artt. 501 en 502 B. W. (2) betreft, gelijk moesten gesteld worden met hen die onder curateele zijn gesteld.

Later zeide hij nog tot toelichting van zijn amendement:

»De bepaling van art. 502 geeft bij niet aanneming van mijn amendement aanleiding tot dezen vreemdsoortigen toestand. Een krankzinnige wordt in een gesticht opgenomen en sterft daarin; na zijn dood blijkt dat hij vóór zijne plaat-

(1) Art. 431 B. W. Wanneer de voogdij opengevallen of door de afwezigheid van den voogd verlaten is, zal de toezienende voogd, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, de benoeming van eenen nieuwen voogd moeten doen bewerkstelligen, en verplicht zijn inmiddels alle zoodanige daden van voogdij te verrichten, welke geen uitstel kunnen lijden.

(2) Zie blz. 67.

»sing in het gesticht door koop en verkoop zijne goederen »voor een zeer geringen prijs heeft vervreemd: die handeling »kan niet vernietigd worden, ofschoon bewezen wordt dat hij »tijdens het plaats vinden der handeling reeds krankzinnig »was. Wordt daarentegen het amendement aangenomen en »dus de verpleegde gelijk gesteld met den onder curateele gestelden, dan treedt de opneming in het gesticht in de plaats »van de uitgesproken curateele».

Hierna werd het artikel zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Ongetwijfeld vermeedert mijn inziens de toevoeging van de 3de alinea aan dit artikel, op voorstel van den heer Dijkmeester, zijne volledigheid ten eerste en zal 't in de praktijk nu des te minder aanleiding geven tot verschil van opvatting.

ART. 33.

Indien het noodzakelijk is, om in het geheel of gedeeltelijk beheer der goederen van een verpleegde in een krankzinnigengesticht of in de waarneming zijner belangen in welk opzicht ook te voorzien, wordt een provisioneele bewindvoerder benoemd door de rechtbank van het arrondissement zijner laatste woon- of verblijfplaats, en bij gebreke van woon- of verblijfplaats hier te lande, door die van het arrondissement waarin het gesticht gelegen is.

Die benoeming geschiedt op verzoek van hen die bevoegd zijn de opneming in het gesticht te vragen of van andere belanghebbenden, of zoo dezen stilzitten, op requisitoir van het openbaar ministerie, hetwelk overigens altijd moet worden gehoord.

De vrouw kan tot provisioneele bewindvoerster voor haren man benoemd worden.

De bewindvoerder kan geene andere daden dan van zuiver beheer verrichten tenzij op machtiging des kantonrechters. Die machtiging wordt alleen verleend om gewichtige redenen en na verhoor of behoorlijke oproeping

der vier naaste bloedverwanten of aangehuwden en van den echtgenoot, zoo zij er zijn.

De bepalingen van de artt. 2 en 4 der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 68) zijn op deze machtiging des kantonrechters van toepassing, behoudens de in laatstgemeld artikel voorkomende bepaling omtrent de vacatiën der kantonrechters, welke vervallen is door art. 3 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 73).

De bevoegdheid van den provisioneele bewindvoerder houdt op wanneer de verpleegde uit het gesticht is ontslagen in een der gevallen in art. 28, sub 1°. en 2°. (1), vermeld, alsmede wanneer een curator over hem is aangesteld, en de provisioneele bewindvoerder op wettige wijze van dit een of ander in kennis is gesteld.

Vergelijk art. 28 der wet van 1841, in verband met de artt. 1 en 2 der wet van 18 April 1874 (*Stbl.* n°. 68).

In het V. V. las men: »Er bestaat geene wetsbepaling, »dat de verpleegde in een krankzinnigengesticht het beheer over »zijne goederen verliest. Eene uitdrukkelijke bepaling werd »echter noodig geacht. Zie art. 32 hiervoor. Bij dit artikel »is niet voorzien in het geval, dat de persoon, die in een »krankzinnigengesticht verpleegd wordt, zelf is *voogd, toe- »ziende voogd, curator of toeziende curator*. Eene voorziening »daaromtrent scheen echter hoogst wenschelijk».

Zie aantekening art. 32, alinea 1 hiervoor.

Alinea 1. Provisioneele bewindvoerder. Op de vraag in 't V. V. waarom of hier niet eenvoudig stond: »bewindvoerder», daar een definitieve toch niet benoemd wordt, antwoordde de Regeering: dat 't woord »provisioneele» behouden moet

(1) Art. 28, sub 1 en 2: *Ontslag wordt verleend door 't bestuur van 't gesticht:*

1°. *op schriftelijke verklaring van den geneeskundige, of, zoo er meer zijn, van den eersten geneeskundige van 't gesticht, dat de verpleegde geene blijken van krankzinnigheid heeft gegeven, of dat hij van zijne krankzinnigheid genoegzaam is hersteld;*

2°. *op verlangen van 't openbaar ministerie.*

blijven. Wanneer toch later de verpleegde onder curateele gesteld mocht worden, treedt de curator in plaats van den provisioneelen bewindvoerder.

Verband 1e en 4e alinea. Op de vragen in 't V. V. of 't aanbevelenswaardig is, dat de mindere rechter de bevoegdheid van den door den hoogereren rechter benoemden bewindvoerder kan uitbreiden en of vereeniging en uitbreiding in ééne hand niet wenschelijker ware, antwoordde de Regeering: dat die opmerkingen in 't *algemeen* juist mogen zijn, maar dat daartegenover de bedenking staat dat hier geheel dezelfde motieven bestaan om deze beslissingen aan den kantonrechter op te dragen, als bij de wet van 18 April 1874 (*Stbl.* n°. 68) hebben gegolden ten aanzien der goederen van minderjarigen.

Laatste alinea. Welke *rechtsverhouding* bestaat er tusschen den voorloopigen bewindvoerder en den verpleegde bij 't verlaten van 't gesticht? zoo vroeg men in 't V. V. De Regeering voegde hierop bij 't gewijzigd ontwerp deze alinea in overeenstemming met art. 33 der Belgische wet op 't krankzinnigenwezen, aan dit artikel toe.

ART. 34.

Indien het na de eerste machtiging tot verlengd verblijf uit kracht van art. 24 verleend, noodzakelijk is, dat een verpleegde in een krankzinnigengesticht onder curateele wordt gesteld, hetgeen, zoo niet andere daartoe bevoegden dit tijdig vragen, ook buiten de gevallen bedoeld in art. 489 Burgerlijk Wetboek (1), door het openbaar ministerie (2) kan worden gerequireerd, worden de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in acht genomen met de volgende wijzigingen:

1°. bij het verzoekschrift wordt geene opgave van getuigen vereischt; geene andere bewijsstukken behoeven te worden overgelegd dan eene door den geneeskundige of,

(1) Zie blz. 76.

(2) Zie aantekening art. 28 hiervoor.

zoo er meer zijn, door den eersten geneeskundige van het gesticht afgegeven verklaring waaruit de voortdurende staat van krankzinnigheid blijkt, benevens een afschrift der laatste rechterlijke machtiging tot verblijf in het gesticht, voor zoover de curatee wordt aangevraagd bij eene andere rechtbank dan die de machtiging heeft verleend;

2°. wanneer de sub n°. 1 vermelde stukken zijn overgelegd, houdt de rechtbank het bij art. 492 (1) van het Burgerlijk Wetboek bedoelde verhoor;

3°. de beteekening bedoeld bij art. 493 van dat Wetboek (1) kan geschieden aan het bestuur van het gesticht ingeval een aan het gesticht verbonden geneeskundige aan den deurwaarder verklaart, dat de beteekening aan den verpleegde in persoon voor dezen schadelijk wezen zou. Die verklaring wordt dan in het exploit vermeld en door den geneeskundige onderteekend, een en ander op straffe van nietigheid van het exploit;

4°. de bij art. 493 en art. 497 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde (1) (2) verhooren hebben plaats in het gesticht en zoo noodig in tegenwoordigheid van een daaraan verbonden geneeskundige; het 5de en 6de lid van art. 23 zijn daarbij van toepassing;

5°. na afloop van het verhoor doet de rechtbank uitspraak zonder nadere oproeping van partijen, onverminderd hare bevoegdheid om ingevolge art. 494 van het Burgerlijk Wetboek (2) een getuigenverhoor te bevelen;

6°. de beteekening aan den krankzinnige van het vonnis of arrest waarbij curatee verleend wordt geschiedt aan hem in persoon, of, in het geval sub 3 voorzien op de aldaar voorgeschreven wijze;

(1) Zie noot bladz. 77.

(2) Zie noot bladz. 78.

70. de schriftelijke conclusiën van het openbaar ministerie kunnen op het verzoekschrift gesteld worden.

Zie hoofdpunt 5 der inleiding:

De procedure tot onder curateelestelling, van hen, wier langdurige verpleging in een krankzinnigengesticht na herhaalde rechterlijke machtiging en onder alle waarborgen der wet een krachtig vermoeden tot krankzinnigheid oplevert is bij de bepalingen van dit artikel aanmerkelijk verminderd.

Ook buiten de gevallen bedoeld in art. 489 Burg. Wetb. (1). Deze woorden kwamen in 't oorspronkelijke artikel niet voor, maar nadat in 't v. v. de wenschelijkheid was uitgesproken om de bepaling van bedoeld art. B. W. buiten werking te stellen voor hen, die zich in een gesticht bevinden, ter voorkoming van twijfel, redigeerde de Regeering de eerste alinea van dit artikel bij 't gew: ontwerp, zooals zij thans luidt, *waardoor de beperking, in dit artikel vervat niet toepasselijk is op de bovenbedoelde verpleegden.*

Sub 1. (1) De Regeering lichtte deze bepaling in hare M. v. T. als volgt toe:

»Om het vermoeden, waarin deze afwijkingen van het algemeen recht hare rechtvaardiging vinden, te doen gelden, is »het vóór alles noodig, dat over het feit, waaraan de wet dit »vermoeden verbindt, geen twijfel besta. Dat feit is, zooals reeds »werd opgemerkt, het voortgezet verblijf in een krankzinnigen- »gesticht krachtens herhaalde rechterlijke machtiging. Van »die machtiging moet dus blijken, wanneer de curateele wordt »aangevraagd bij eene andere rechtbank dan die welke eerst- »gemelde heeft verleend. De rechter kan, ook na afloop van »het verhoor des krankzinnigen, getuigen hooren ter nadere »inlichting. (Zie art. 494 B. W. (2) en hieronder sub. 5).

»Het laat zich echter aanzien, vooral met het oog op het

(1) Art. 489 B. W. Indien, ingeval van razernij, de curateele niet is verzocht door de personen, in het vorig artikel omschreven, is het Openbaar Ministerie daartoe verplicht.

Ingeval van onnoozelheid of krankzinnigheid, kan de curateele insgelijks door het Openbaar Ministerie worden gevorderd tegen iemand, die noch echtgenoot, noch bekende bloedverwanten binnen het koninkrijk heeft.

(2) Zie bladz. 78.

»vijfde lid van art. 22 sub 4 (thans art. 23 sub 4), ook hier »van toepassing verklaard, dat een afzonderlijk getuigenverhoor »zelden zal worden gelast. De opgave van getuigen reeds dade- »lijk bij het verzoekschrift, door art. 491 van het B. W. (1) in »het algemeen voorgeschreven, schijnt dus in dit geval eene »nuttelooze formaliteit».

Sub 2. (2) Deze bepaling werd door de Regeering toegelicht als volgt:

»Het geldt hier eene noodzakelijke afwijking van art. 492 »B. W. (2) Het voortgezet verblijf in het krankzinnigengesticht, »in verband met het laatste bij het verzoekschrift overgelegde »advies van den geneesheer, dat daarvoor goede gronden be- »staan, levert een krachtig vermoeden op voor het bestaan van »voortdurende krankzinnigheid, en dan moet het den rechter »niet vrijstaan de verdere instructie der zaak af te snijden op »grond, dat de inhoud van het request hem niet van genoeg- »zaam gewicht voorkomt om aan het verzoek verder gevolg »te geven».

Sub 3. (3) De M. v. T. zeide bij deze bepaling:

»De beteekening van het verzoekschrift en van het in art. »493 van het B. W. (3) vermelde verslag aan den krankzinnige in »persoon, kan voor hem schadelijke gevolgen hebben. Blijkt »dit door eene verklaring van den geneesheer aan den exploi-

(1) Art. 491 B. W. De daadzaken, waaruit van de onnoozelheid, krankzinnigheid, razernij of verkwisting kan blijken, moeten bij het verzoekschrift bepaaldelijk worden opgegeven, en daarbij worden gevoegd zoowel de bewijsstukken, als eene opgave der getuigen.

(2) Art. 492 B. W. Indien de Rechtbank van oordeel is dat die daadzaken genoegzaam gewichtig zijn om tot curateele te kunnen aanleiding geven, zal zij de bloedverwanten of aangehuwden moeten hooren.

(3) Art. 493 B. W. De rechtbank zal, na verhoor of behoorlijke oproeping van de personen, bij het vorig artikel aangeduid, dengenen wiens curateele verzocht is, moeten ondervragen; wanneer deze buiten staat mocht zijn om zich te kunnen verplaatsen, zal de ondervraging in zijne woning moeten geschieden, door een of meer daartoe benoemde rechters, door den Griffier vergezeld, en, in alle gevallen, in tegenwoordigheid van het Openbaar Ministerie.

De ondervraging zal niet vroeger plaats kunnen hebben, dan nadat zoowel het verzoekschrift als het verslag, bevattende de door bloedverwanten geuite gevoelens aan dengenen, wiens curateele verzocht is, zullen zijn beteekend geworden.

»teerenden deurwaarder, dan behoort geene zoodanige beteeke-
ning plaats te hebben.

»Daartegen bestaat te minder bezwaar, omdat de rechter
»altijd in de gelegenheid is, bij het verhoor van den verpleegde
»na te gaan, of het verzoekschrift en het verslag te zijner
»kennis zijn gebracht, en, zoo neen, hem den hoofdzakelijken
»inhoud daarvan mede te deelen”.

Sub 4. (1) In de M. v. T. las men: »Het verhoor van den
»verpleegde moet in alle gevallen blijven een element van
»de procedure tot onder curateele stelling.

»Iemand te stellen buiten het beheer van en de beschikking
»over zijne goederen, hem de vrije uitoefening zijner burger-
»lijke rechten, te ontnemen, is eene zaak van zoo groot ge-
»wicht, dat de rechter daartoe niet mag overgaan, zonder hem
»in zijne belangen te hebben gehoord, of althans al het moge-
»lijke tot dat einde te hebben in het werk gesteld. Het ver-
»hoor mag daarom niet bloot *facultatief* zijn, maar overigens
»zijn daarop de bepalingen van art. 22 (thans art. 23) van
»toepassing”.

En zoo noodig. Deze woorden kwamen in 't oorspronkelijk
art. en ook in 't gew. ontwerp niet voor, maar bij de open-
bare beraadslaging in de 2e kamer van dit artikel vond de
heer A. Mackay de imperatieve bepaling, dat 't verhoor altijd
in tegenwoordigheid van een geneeskundige moet plaats hebben,
te streng, nadeelig voor den krankzinnige en tevens te veel
pressie op hem uitoefenende. Naar aanleiding dezer opmerking
laschte de Regeering bovenstaande woorden in sub 4. *De ge-
neesheer moet nu dus slechts bij het verhoor tegenwoordig zijn,
als de rechter zulks verlangt.*

Sub 5. (2) Deze bepaling werd aldus door de Regeering
toegelicht: »Deze bepaling bevat eene afwijking van art.

(1) Art. 497 B. W. Ingeval van beroep, kan de hoogere rechter,
zoo daartoe gronden zijn, dengenen wiens curateele is verzocht, op
nieuw ondervragen of doen ondervragen.

(2) Art. 494 B. W. Indien de rechtbank, na verhoor of behoor-
lijke oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden, en na ver-
hoor van dengene wiens curateele verzocht is, oordeelt genoegzaam
te zijn ingelicht, zal zij, zonder eenige verdere formaliteiten, op het
verzoekschrift kunnen beschikken; in het tegenovergestelde geval,
zal zij het hooren van getuigen bevelen ten einde de aangevoerde
daadzaken tot klaarheid te brengen.

»496 van het B. W. (3) dat eene contradictoire behandeling »ter terechtzitting wil. Conclusiën moeten dan worden genomen, en pleidooien kunnen, zoo partijen dit verlangen, »worden gehouden. Hier kan, mits aan de volledigheid der »instructie niets ontbreke, het debat tusschen partijen »vallen. De rechter zal dus, na het verhoor van den verpleegde, zonder verdere formaliteit uitspraak doen.

»Intusschen wordt hem de bevoegdheid gelaten om, zoo hij »zich door dat verhoor en door de bij die gelegenheid ontvangen berichten van personen, die zich in het gesticht bevinden, »niet genoegzaam ingelicht acht, nog een nader getuigenverhoor te bevelen, alvorens eene eindbeslissing te nemen”.

Sub 6. De M. v. T. teekende bij deze bepaling aan :

»Het gevaar, dat de beteekening van het vonnis voor den »krankzinnige nadeelige gevolgen zou kunnen hebben, wordt »zooveel mogelijk geweerd door de tegenwoordigheid van den »geneesheer. De bevoegdheid tot beteekening aan het bestuur »mag hier niet, zooals in sub 3, worden gegeven. Immers de »mogelijkheid mag niet bestaan, dat het vonnis of arrest in »kracht van gewijsde ga, zonder dat alle middelen rechtens »zijn uitgeput om hem, wiens curatee daarbij is uitgesproken, »bekend te maken met deze aan appèl of cassatie onderworpen »uitspraak”.

ART. 35.

Van de benoeming van provisioneele bewindvoerders, van de verleende onder curateelestelling en van de benoeming van curators en toeziende curators wordt binnen drie dagen na de dagteekening der stukken waarbij zij plaats hebben, door de griffiers der arrondissementsrechtbanken, en der kantongerechten bij brief kennis gegeven aan het bestuur van het gesticht waarin de krankzinnige wordt verpleegd.

(3) Art. 496 B. W. Het vonnis op een verzoek om curatee zal niet anders dan in eene openbare terechtzitting kunnen worden uitgesproken, na verhoor of behoorlijke oproeping der partijen en op de conclusiën van het Openbaar Ministerie.

Die brief wordt bij het in art. 18 vermeld register bewaard, nadat daarin van den zakelijken inhoud aantekening is gehouden.

Zie het aangeteekende bij art. 4: *verplichting tot het geven van inlichtingen.*

§ 6.

Strafbepalingen.

ART. 36.

Met gevangenisstraf van een dag tot zes maanden of geldboete van vijftig cent tot zeshonderd gulden wordt gestraft:

1°. hij, die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of eene vordering krachtens deze wet of eenig ter uitvoering daarvan gegeven voorschrift gedaan, hetzij door een inspecteur, hetzij door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten;

2°. hij die opzettelijk eenige handeling der onder 1°. genoemde ambtenaren, ter uitvoering van deze wet of eenig krachtens haar gegeven voorschrift ondernomen, belet, belemmert of vrijdelt;

3°. hij die een krankzinnigengesticht opricht zonder Onze vergunning of daarin krankzinnigen blijft verplegen nadat die vergunning is ingetrokken;

4°. hij aan wiens schuld te wijten is, dat iemand zonder de vereischte machtiging in een gesticht voor krankzinnigen is opgenomen of dat een verpleegde niet wordt ontslagen, wiens ontslag krachtens eene der bepalingen van de artt. 28 tot en met 31 dezer wet behoort te geschieden.

Indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen twee jaren zijn verlopen sedert de schuldige wegens hetzelfde misdrijf onherroepelijk is veroordeeld, kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

Zie art. 282 nieuw wetboek van strafrecht.

Zie art. 184 nieuw wetboek van strafrecht.

Sub 1. Het niet opvolgen van eene enkele aanmaning van een inspecteur is niet strafbaar. Er is hier alleen sprake van het niet nakomen van een bevel of vordering krachtens deze wet of eenig ter uitvoering daarvan gegeven voorschrift.

Sub 2 werd in dit artikel bij 't gewijzigd ontwerp opgenomen, naar aanleiding van eene opmerking in 't V. V. en luidde toen: *»hij die opzettelijk een der onder 1°. genoemde ambtenaren verhindert in de handelingen krachtens deze wet door hen te verrichten, behoudens zwaardere straffen in geval van gewelddadig verzet;* doch op voorstel van den heer v. d. Kaaij geredigeerd, zooals zij nu luidende is, hetgeen geschiedde om haar redactie in overeenstemming te brengen met art. 184 nieuw wetb. van straf.

Sub 3 vormde oorspronkelijk met *sub 4* een afzonderlijk artikel, waarin de boete gesteld was op 50 cent tot f 300.

In de 2^e Kamer wenschte men de hier bedoelde personen onbevoegd te zien verklaard om als bestuurders optetreden. De Regeering achtte dit niet noodig.

Sub 4. Zie begin *sub 3*.

ART. 37.

Met geldboete van vijftig cent tot driehonderd gulden worden gestraft de bestuurders van krankzinnigengeestichten die:

1°. nalaten de vereischte kennisgeving aangaande de opneming, verplaatsing, verlof, ontslag of overlijden van een krankzinnige te doen aan het bevoegd gezag met inachtneming van de wettelijke voorschriften;

2°. bij de opneming van krankzinnigen nalaten zich te doen overleggen de bij de wet gevorderde stukken;

3°. nalaten de in de wet genoemde registers te houden overeenkomstig de wettelijke voorschriften;

4°. tot een ontslag overgaan in strijd met de wettelijke voorschriften, of indien een aangevraagd ontslag niet zonder gevaar voor stoornis van de openbare orde of voor ongelukken geschieden kan, nalaten daarvan de vereischte verklaring te zenden aan het bevoegd gezag.

Geene straf wordt uitgesproken tegen den bestuurder van wien blijkt, dat de overtreding buiten zijn toedoen is gepleegd.

Vergelijk de artt. 570 en 571 ontwerp wetboek van strafrecht, staatscommissie van 1875.

Zie bij *sub* 1 art. 283 wetboek van strafrecht (nieuw).

Zie 't aangeteekende bij art. 17, alinea 3, bl. 42 en 43.

Slotbepaling Zie art. 51 nieuw wetboek van strafrecht.

Ten aanzien der feiten in dit artikel genoemd behoeft niet van opzet te blijken.

ART. 38.

Met geldboete van vijftig cent tot driehonderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die nalaat aan het bevoegd gezag met inachtneming van de wettelijke voorschriften te doen de in art. 3, eerste lid, voorgeschreven aangifte en het in art. 26 voorgeschreven bericht;

2°. de geneeskundige verbonden aan een krankzinnigen-gesticht die nalaat, met inachtneming van de wettelijke voorschriften, de aantekeningen te houden of te verzenden, of de verklaringen op te maken bij deze wet voorgeschreven.

Vergelijk de artt. 570 en 571 ontwerp wetboek van strafrecht, staatscommissie van 1875.

Zie inleiding laatste gedeelte: »*Wanneer die persoon enz.*»

Dit artikel bevatte in 't gewijzigd wetsontwerp nog een lid luidende:

3^e. »*hij, die zonder voldoende reden weigert, of nalaat te verschijnen voor den rechter die zijne oproeping heeft bevolen, hetzij als bloedverwant of aangehuwde, echtgenoot, voogd of curator, hetzij als deskundige, in een der gevallen in deze wet vermeld*», hetwelk er naar aanleiding van eenen daartoe geuiten wensch in 't V. V. werd aan toegevoegd.

De heer v. d. Kaaij stelde bij de openbare beraadslaging in de 2^e Kamer voor om sub 3 te vervangen door sub 4 van art. 36, op welk laatste artikel hij had voorgesteld sub 4 te laten vervallen. Door de intrekking van dit laatste amendement, na de wijziging door de Regeering in haar voorstel gebracht, kon zijn amendement op art. 38 niet ongewijzigd blijven, waarom hij toen voorstelde sub 3 van dit artikel geheel te doen vervallen, in plaats van het door eene andere bepaling te doen vervangen.

De Regeering, er prijs op stellende dat sub 3 gehandhaafd bleef, bestreed het voorstel van der Kaaij, er bijvoegende, dat 't evenwel bestemd is om naderhand bij de invoering van het wetboek van strafr. te verdwijnen, daar 't strafbaar feit dan zal vallen onder art. 445 van dat wetboek.

Maar wat was het groote bezwaar waarom de heer v. d. Kaaij dit lid, hetzij wilde vervangen door een ander sub van een vorig artikel, hetzij geheel wilde laten wegvallen, namelijk dit: dat de boete van f 300 niet in overeenstemming was met 't beginsel bij gemeld wetboek aangenomen, daar die volgens dat wetboek slechts f 60 mag bedragen.

De Regeering vond dit bezwaar niet groot, daar de rechter toch in den regel niet juist de hoogste boete zou eischen. Na repliek van den heer v. d. Kaaij werd het amendement v. d. Kaaij aangenomen met 41 tegen 9 stemmen, zoodat sub 3 van art. 38 hierdoor verviel.

Het art. werd hierna zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

ART. 39.

Met geldboete van vijftig cent tot zestig gulden word

gestraft hij die, in een der gevallen in deze wet vermeld, wettelijk als bloedverwant, aangehuwde, echtgenoot, voogd, curator of deskundige opgeroepen, wederrechtelijk wegblijft.

Dit artikel werd op voorstel van den heer van der Kaaij in de wet gebracht, nadat eene eenigszins anders geredigeerde bepaling in 't vorige artikel op voorstel van denzelfden afgevaardigde was vervallen. Zie 't aangeteekende bij art. 38 hiervoor.

§ 7.

Voorschot en verhaal van kosten.

ART. 40.

Door den Staat worden bij gebreke van tijdige betaling op andere wijze, als voorschot voldaan de kosten, voortvloeiende uit:

1°. het, bij sluiting van een krankzinnigengesticht op Onzen last, overbrengen van krankzinnigen naar andere gestichten volgens het zesde lid van art. 9 en hunne opneming en verpleging aldaar;

2°. de overbrenging naar en de opneming en verpleging in een gesticht van krankzinnigen omtrent wie het onzeker is door wien de kosten moeten worden gedragen of wier plaatsing of verdere verpleging ingevolge deze wet geschiedt op requisitoir van het openbaar ministerie;

3°. het vervoer en de verpleging, waar ook, van krankzinnigen op bevel van den burgemeester of die hem vervangt, in bewaring gesteld in spoed vereischende gevallen ingevolge deze wet.

Deze kosten worden door den Staat verhaald:

a. op de bestuurders der gestichten, indien de uitgaat het gevolg is van nalatigheid of verzuim hunnerzijds;

en anders:

b. op de inkomsten en bezittingen van den verpleegde, en voor zoover deze daartoe ontoereikend zijn;

c. op zijne bloed- of aanverwanten die naar de artt. 377 (1), 378 (2) en (3) 383 van het Burgerlijk Wetboek tot zijn onderhoud verplicht zijn;

d. op de gemeente die volgens de wet tot regeling van het armbestuur de verplegingskosten van den krankzinnige heeft te voldoen.

De kosten die niet verhaald kunnen worden op de wijze sub *b* en *c* van dit artikel vermeld, worden beschouwd als voor armen te zijn gedaan.

De kosten van verpleging in het Rijksgesticht worden aan de personen of gemeenten sub *b*, *c* en *d* genoemd, in rekening gebracht.

De M. v. T. tot dit niet onbelangrijk artikel luidde als volgt:

»De ervaring heeft geleerd, dat besturen van krankzinnigen-gestichten niet zelden ongeneigd zijn, personen in verpleging op te nemen zonder vooraf verzekerd te zijn van de voldoening der verplegingskosten. Is deze voorzigtigheid met het oog op de financiële belangen van het gesticht niet te misprijzen, zij heeft het nadeel, dat de krankzinnigen somtijds

(1) Art. 377 B. W. Schoonzoons en schoondochters moeten insgelijks, en in dezelfde gevallen, aan hunne schoonouders onderhoud verschaffen, doch deze verplichting houdt op:

1o. wanneer de schoonmoeder tot een tweede huwelijk is overgegaan;

2o. wanneer diegene der echtgenooten, door wien de zwagerschap bestond, en de kinderen, uit deszelfs huwelijks-vereeniging met den anderen echtgenoot gesproten, overleden zijn.

(2) Art. 378 B. W. De verplichting, welke uit de bepalingen der twee voorgaande artikelen voortvloeien, zijn wederkeerig.

(3) Art. 383 B. W. Natuurlijke en wettelijk erkende kinderen zijn onderhoud aan hunne ouders verschuldigd.

Deze verplichting is wederkeerig.

»weken, ja maanden van de doeltreffende verpleging in het »krankzinnigengesticht verstoken blijven, en zij belemmert »de handelingen van het openbaar ministerie in de gevallen »waarin dit plaatsing in een gesticht heeft te requireeren.

»Deze moeilijkheden zouden zich, werd daarin niet voor- »zien, nog in verhoogde mate doen gevoelen, wanneer het »ontwerp tot wet was verheven, wegens de ruimere bevoegd- »heid, die daarbij ook blijkt de in dit artikel vermelde »handelingen, aan het openbaar gezag wordt toegekend."

»Als éénig afdoend middel om de bestaande bezwaren voor »het vervolg te voorkomen en om de geregelde werking van »onderscheidene belangrijke bepalingen van het wetsontwerp »te verzekeren, wordt nu voorgesteld, dat de hierbedoelde »kosten, bij gebreke van tijdige betaling op andere wijze, door »den Staat zullen worden voorgeschoten en op de in dit artikel »omschreven wijze verhaald. Ten gevolge van deze bepaling »mag men aannemen, dat in de praktijk het verzoek om voor- »schot *zelden* zal worden gedaan, en alzoo eene heilzame »preventieve werking van den maatregel zal worden onder- »vonden".

Hieruit blijkt mijn inziens reeds zéér voldoende het doel van dit artikel.

b en c. In 't V. V. las men: »De afwijking van het be- »ginsel, in art. 26 der armenwet (1) gehuldigd, dat de kosten »van verpleging van onvermogene krankzinnigen door de »gemeente gedragen worden, vond in eene afdeeling bestrij- »ding. Volgens de voorgestelde bepaling zullen die kosten thans »moeten worden verhaald op zelf minvermogene bloed- en »aanverwanten."

Hierop werd in de M. v. A. door de Reg. gezegd:

»Op deze soort van kosten is het algemeene voorschrift van »art. 52 (2) der wet tot regeling van het armbestuur toepas-

(1) Art. 26 wet van 28 Juni 1854, tot regeling van het armbestuur, 1^e gedeelte: De kosten, voortvloeiende uit het overbrengen van arme krankzinnigen naar en hunne verpleging in gestichten voor krankzinnigen, voor zooverre die niet uit de fondsen dier gestichten zelve moeten worden bestreden, of daarin niet door de kerkelijke of bijzondere weldadigheid wordt voorzien, worden voldaan uit de fondsen der burgerlijke gemeenten, waar de verpleegde woonplaats hebben en, indien die woonplaats binnen 't Rijk niet te vinden is, uit 's Rijks schatkist.

(2) Art. 52 wet van 28 Juni 1854, tot regeling van het armbestuur:

»selijk; aan art. 26 van die wet wordt niet gederogeed.”

d. Op de vraag in 't V. V.: *Zou niet volgens deze bepaling kunnen beweerd worden, dat op de gemeente, waarin het gesticht gelegen is, de kosten kunnen verhaald worden, welke men zoowel onbillijk als ondoenlijk achtte, terwijl men daarvoor duidelijk, wenschte aangewezen de gemeente, waar de krankzinnige vóór zijne opneming woonde*, antwoordde de Reg.:

»De gemeente waarin het gesticht gelegen is kan niet bedoeld zijn, tenzij die tevens de gemeente is, waar het *domicilie* van den krankzinnige was vóór zijne opneming in het gesticht. De aanhaling in het artikel van de wet tot regeling van het armbestuur schijnt geen twijfel ten deze over te laten”.

Bij de openbare beraadslaging in de 2^e Kamer stelde de heer Donner voor om achter litt. d. te doen volgen: *de kosten, onder 2° en 3° in dit artikel opgenoemd, kunnen niet verhaald worden op kinderen, die begeerd hebben en in de gelegenheid waren hunne krankzinnige ouders zonder gevaar in hunne eigene woning te verplegen* en zeide tot toelichting van deze wijziging: »Volgens art. 2 van het wetsontwerp »komen krankzinnige ouders onder het toezicht van den Staat, »zoodat hunne kinderen beroofd worden van hun natuurlijk »recht om hunne ongelukkige ouders te verplegen zonder »innemenging van den Staat. Maar volgens litt. c. van art. 38 »(thans art. 40) zullen nochtans de kosten der Staatsver»pleging op die kinderen worden verhaald, en dit acht ik »tegen alle recht en billijkheid.

»In de vorige zitting heb ik den Minister toegestemd, dat »er zulke ontaarde kinderen zijn, gelijk er ook zulke onnatuurlijke ouders worden aangetroffen, die hunne ongelukkige »lijders verwaarloozen, ja mishandelen; maar ik ben niet zoo »pessimistisch dat ik zoude meenen dat het grootste deel der »kinderen, voor zooverre zij daartoe in staat zijn, ongenegen

Alle verdere onderstand aan armen, waaronder belooning van arbeid niet wordt verstaan, kan door het burgerrijk, kerkelijk of bijzonder bestuur, voor welks rekening de verstrekking plaats had, renteloos worden verhaald:

a. indien de ondersteunde tot de teruggaaf daarvan in staat geraakt, op hem zelve;

b. op zijne bloed- of aanverwanten die, krachtens de artt. 376 en volgg. van het Buhgerlijk Wetboek, tot zijne alimentatie zijn verplicht.

»zou zijn hunne ouders in hunne eigen woningen, te verplegen.
 »Ik ken ouders die hunnen kinderen hebben verzocht, zoo zij
 »ooit in dien treurigen toestand mochten komen, hen zoolang
 »mogelijk onder eigen op- en toezicht te houden.

»Aan die bede zou volgens het ontwerp geen gehoor mogen
 »gegeven worden, en toch zouden de kinderen nog het toezicht
 »van den Staat moeten betalen. Dit noem ik de eene onbillijk-
 »heid op de andere stapelen, en hiertegen is mijn amendement
 »gericht.

»De Reg. achtte de premisse van dezen afgevaardigde geheel
 »ongegrond steunende op geen enkel artikel van het wetsont-
 »werp, want daarin komt geen woord voor met de betrekking
 »om iemand te beletten ten zijnen huize een krankzinnigen
 »vader of moeder liefderijk te verplegen. Er is alléén voorge-
 »schreven dat het Staattoezicht over krankzinnigen zich uit-
 »strekt over de zoodanigen, van wier verpleging volgens art. 3
 »bij den burgemeester aangifte moet worden gedaan.

»Mocht er van verwaarloozing of mishandeling blijken, of
 »wel mocht zoodanige krankzinnige zich in zulk een toestand
 »bevinden, dat hij gevaarlijk voor de omgeving is, dan treedt
 »de overheid tusschenbeide, en dan is ook den kinderen de
 »verplichting opgelegd om aangifte te doen. Dan is natuurlijk
 »ook het binnentreden in de woning gewettigd van den
 »inspecteur, die zich mocht willen vergewissen van den toe-
 »stand van den krankzinnigen vader of moeder.

»Wat de bepalingen van het artikel omtrent het verhaal
 »van kosten betreft, deze zijn geschoeid op den leest van de
 »armenwet; hetzelfde beginsel als van die wet ligt hieraan
 »ten grondslag. Indien er van Staatswege kosten worden aan-
 »gewend tot verpleging van krankzinnigen en zij niet kunnen
 »verhaald worden op de inkomsten of bezittingen van den
 »verpleegde of zijne bloed- of aanverwanten, die, welhebbend,
 »verplicht zijn volgens het B. W. in zijn ouderhoud te voor-
 »zien, dan komen die kosten ten laste van de gemeente, ook
 »volgens art. 26 van de armenwet”.

De heer Donner bestreed den minister en zeide o. a. nog:
 »Wat hebben nu ouders en echtgenooten boven de kinderen
 »voor? Waartoe dan de onderscheiding in art. 2 van het
 »wetsontwerp, indien zoowel de krankzinnigen *die onder Staats-
 »toezicht staan* als *die er niet onder staan*, zoolang het zonder
 »gevaar kan geschieden, in de woningen hunner familieleden
 »mogen verpleegd worden. Het beroep op de armenwet is

»mijns inziens niet juist; de gevallen staan niet gelijk. Men »vraagt vergoeding met een beroep op de armenwet, wanneer »de Staat of de burgerlijke gemeente iemand ondersteund »heeft, wien niemand zich aantrok; dit is billijk. Maar hier »hebben wij een geval, waarin de kinderen hunne ouders »begeeren en *kunnen* verplegen; de Staat wordt niet ge- »drongen om te helpen; juist het tegendeel, men begeert de »staatshulp niet».

De Regeering vermoedde nu, »dat de heer Donner onder- »stelt, dat er een geval kan zijn dat iemand, niet opgesloten »en niet gevaarlijk voor de openbare veiligheid zijnde, als »krankzinnige verpleegd wordt ten huize van een zijner »kinderen, en dat dan het staatsgezag zou zeggen: *die per- »soon moet toch in een krankzinnigengesticht*; men zal zulke »mensen niet dwingen daarin te komen».

De heer Donner trok hierna zijn amendement in, daar 't hem nu duidelijk was geworden, *hoever 't Staatstoezicht op de krankzinnigen zich zal uitstrekken*; het eenige onderscheid tusschen krankzinnigen die *niet* en die *wel* onder Staatstoezicht staan, bestaat nu hierin, dat van de laatste aangifte *moet* gedaan worden bij den burgemeester en van de eersten *niet*. (Zie ook het aangeteekende bij art. 2).

Laatste lid. Deze bepaling kwam in 't oorspronkelijk ontwerp van wet niet voor, maar werd aan 't artikel toegevoegd, naar aanleiding van eene desbetreffende vraag in 't V. V. (Zie slot artikel 10.)

ART. 41.

Het verhaal geschiedt uit kracht van een bevelschrift van tenuitvoerlegging, gesteld op de aan den rechter overgelegde, behoorlijk gesplitste en, zooveel mogelijk, door bewijsstukken gerechtvaardigde staten van kosten.

Het bevelschrift wordt verleend door den kantonrechter der woonplaats van hem, tegen wien het verhaal wordt uitgeoefend of, geschiedt dit tegen meer dan één persoon, der woonplaats van één hunner.

Is geen rechter binnen het Rijk in Europa bevoegd

krachtens de bepaling van het vorige lid, dan wordt het bevelschrift verleend door den kantonrechter te 's Gravenhage.

Tegen het bevelschrift wordt verzet toegelaten bij den kantonrechter of, indien het gevorderd bedrag zijne bevoegdheid overschrijdt, bij de arrondissements-rechtbank.

Art. 438 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (1) is daarbij van toepassing.

Alinea 1. In de M. v. T. las men: »Moet het verhaal van »hetgeen door den Staat mocht zijn voorgeschoten, tegen »bijzondere personen worden uitgeoefend, zoo schijnt het »middel van parate executie in het belang van den Staat »onmisbaar om nadeelige processen te voorkomen. Misbruik »van dat middel is, ook wegens de bij dit artikel gegeven »waarborgen niet te duchten. Rechterlijke tusschenkomst, »maar buiten proces, zal steeds noodig zijn tot executoir- »verklaring van de door of van wege den Staat overgelegde »declaratien, en het executoir zal door den Rechter niet »worden verleend, tenzij de behoorlijk gespecificeerde declaratiën zooveel mogelijk door quitantiën en andere bewijs- »stukken worden gestaafd.»

»Het tweede lid onderstelt, dat degene of een dergenen »tegen wie het verhaal wordt uitgeoefend, woonplaats heeft

(1) Art. 438 Wetb. van Burg. Rechtsv. Behoudens de bepalingen wegens het kort geding voor den president der arrondissements-rechtbank en wegens het procederen op korte termijnen, worden de geschillen, ontstaan over of bij de tenuitvoerlegging van vonnissen of van akten in artikel 436 (2) vermeld, summierlijk behandeld.

De wederspraak of het verzet van den geëxecuteerde stuit den aanvang of de voortzetting der executie niet, behoudens de bevoegdheid van den geëxecuteerde, om daarop door den president der arrondissements-rechtbank bij kort geding te doen beslissen.

(2) Art. 436 Wetb. v. Burg. Rechtsv.: Aan de grossen van authentieke akten, binnen dit Koninkrijk verleden, en aan het hoofd voerende de woorden: »In naam des Konings», wordt dezelfde kracht toegekend als aan de vonnissen der rechterlijke machten, en zijn de bepalingen van art. 430, het eerste lid van art. 431, en art. 434 insgelijks daarop toepasselijk.

»binnen het Rijk in Europa. Bij gebreke hiervan wordt, naar »aanleiding van de gewone regelen van bevoegdheid in burgerlijke zaken, de executoirverklaring opgedragen aan den »kantonrechter binnen wiens ressort, de Staat, die hier als »eischer optreedt, in rechtskundigen zin domicilie heeft.

»Voor zooveel het verhaal van den Staat op gemeenten moet »plaats hebben, kan het zoo noodig worden verkregen »door toepassing van art. 212 der gemeentewet" (1).

Hierbij teekende het V. V. aan: »Blijkens de toelichting »op dit artikel, bedoelt de Regeering bij het hier bedoelde »verhaal uitsluitend bijzondere personen."

»Naar het oordeel der Regeering, zoo luidde de M. v. A., »slaat dit artikel op gemeenten, zoowel als op bijzondere »personen, al zal het rechtsmiddel zelden tegen gemeenten »worden aangewend. De M. v. T. schijnt op dit punt niet »juist".

In 't oorspronkelijk ontwerp kwam aan 't eind dezer paragraaf nog een artikel voor luidende:

»Het bestuur van een krankzinnigengesticht mag de opneming van iemand die in een der sub no. 1 tot en met 3 van art. 39 (thans art. 40) vermelde gevallen verkeert, niet weigeren op grond van onzekerheid door wien de kosten van verpleging moeten worden gedragen.

Deze m. i. niet overbodige bepaling, daar er nog al eens verschil vooral tusschen gemeentebesturen bestaat, wie of de kosten van verpleging zal hebben te dragen, werd echter na opmerkingen in 't V. V., dat zoodanige bepaling enkel haar nut zou kunnen hebben voor Rijksgestichten, maar niet ten opzichte van andere, die toch ook op andere gronden bevoegd zijn de plaatsing te weigeren en 't wellicht beter ware de uitsluitende gronden aan te geven, waarop besturen van

(1) Art. 212 gemeentewet: Wanneer de raad weigert, de door de wet aan de gemeente opgelegde uitgaven op de begrooting van uitgaven te brengen, geschiedt zulks door Gedeputeerde Staten. Indien in dat geval de plaatselijke inkomsten niet toereikende zijn en de raad weigert, nieuwe middelen tot dekking voortedragen, worden de overige, niet bij de wet aan de gemeente opgelegde uitgaven, door Gedeputeerde Staten, bij een in het Provinciaal blad te plaatsen besluit, in zoodanige reden verminderd, dat tusschen de plaatselijke inkomsten en uitgaven evenwicht zij.

andere gestichten, bevoegd zijn te weigeren, terwijl particuliere gestichten wel nooit zullen kunnen worden gedwongen, door de Reg. bij 't gew. ontwerp van wet losgelaten.

§ 8.

Slot- en overgangsbepalingen.

ART. 42.

De stukken vereischt tot de opneming, het verblijf, de verplaatsing, het verlof en het ontslag van personen in en uit krankzinnigengestichten, zijn vrij van zegel en worden, voor zoover zij aan registratie onderworpen zijn, gratis geregistreerd.

Naar aanleiding der wensch van eenige leden der 2^e Kamer dat alle stukken, zouden worden vrijgesteld van registratie, antwoordde de Reg.: dat daarvoor geen voldoende grond bestaat en dat de *zekerheid van dagteekening* bij dit ontwerp hare waarde heeft.

ART. 43.

De artt. 509 en 510 en het tweede lid van art. 518 van het Burgerlijk Wetboek zijn ingetrokken.

De wet van 29 Mei 1841 (*Staatsbl.* n°. 20), is ingetrokken.

Echter gelden de krachtens die wetten verleende rechterlijke machtigingen voor de termijnen daarin uitgedrukt.

De krachtens de wet van 29 Mei 1841 (*Staatsbl.* n°. 20) erkende gestichten voor krankzinnigen en bewaarplaatsen kunnen blijven bestaan, mits hunne besturen zich gedragen overeenkomstig de bepalingen der tegenwoordige wet.

Door ons kan aan die besturen een termijn worden verleend om hunne inrichting in overeenstemming te brengen met deze wet.

Binnen zes maanden na het in werking treden dezer

wet wordt door Ons voor elke der bestaande inrichtingen eene bepaling vastgesteld als bedoeld in art. 8, n°. 4. (1)

Aan bestuurders van gestichten of bewaarplaatsen onder vigeur der wet van 29 Mei 1841 (*Staatsblad* n°. 20) bestaande, kan door Ons gedurende een tijdvak van ten hoogste drie jaren worden vergund van art. 7 al. 3 (2) der tegenwoordige wet af te wijken.

Vergelijk art. 18 dezer wet.

Alinea 1. In 't oorspronkelijke ontwerp, kwam deze bepaling in dit artikel niet voor, doch werd zij uitdrukkelijk gehandhaafd bij art. 18 dezer wet en aangevuld met de bepalingen van de in dat artikel bedoelde stukken.

In 't V. V. las men echter bij art. 17 (thans art. 18) het volgende: »Van verschillende zijden werd de meening geuit, dat de artt. »509, 510 en 518, 2de alinea, van het B. W. bij deze wet moesten worden afgeschaft. Terwijl vroeger de plaatsing in een gesticht meer als een sequeel van de plaatsing onder curateele werd aangezien, is het onderwerp in 1841 zelfstandig geregeld en wordt bij deze wetsvoordracht, van nadere waarborgen voorzien. De afzonderlijke regeling bij het B. W. is dus niet meer noodig, en kan tot verschil van opvatting omtrent het recht aanleiding geven.

Zoo wordt bij art. 509 aan den rechter de bevoegdheid toegekend, de plaatsing in een ziekenhuis te bevelen, wat volgens het ontwerp wel niet verboden, maar toch voorzeker met den geest er van in strijd is.

Bij het gew. wetsontwerp voegde de Regeering nu deze bepaling aan dit artikel toe.

Laatste alinea. Ook deze bepaling kwam in 't oorspronkelijk wetsontwerp niet voor.

(1) *Art. 8 sub 4.* Voldoende voorziening in den geneeskundigen dienst en in den huisdienst naar den aard en het getal der krankzinnigen, met dien verstande dat door Ons voor elk gesticht na verhoor van het bestuur en na ingewonnen advies van Gedeputeerde Staten, het maximum bepaald wordt van het getal verpleegden en het minimum van het getal geneeskundigen.

Elke weigering van vergunning is met redenen omkleed.

(2) *Art. 7 alinea 3* luidt: »De gestichten zijn uitsluitend tot verpleging van krankzinnigen bestemd.»

In 't V. V. bij art. 7 alinea 3; oorspronkelijk luidende:

»Alleen krankzinnigen mogen in de gestichten worden opgenomen», teekende de C. v. R. het volgende aan: »Door deze alinea werd de mogelijkheid weggenomen, om in notocomia of in zoogenaamde Heilanstalten, waar bijv. epileptici of lijders aan verwante ziekten worden opgenomen, ook eene afzonderlijke afdeeling voor krankzinnigen op te richten, hetgeen velen niet wenschelijk voorkwam. Dit bezwaar zoude worden voorkomen, door gelegenheid te openen tot dispensatie van het voorschrift dezer alinea, onder de noodige waarborgen tegen misbruik».

De laatste alinea had aan 't bovenstaande haar ontstaan te danken.

ART. 44.

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op Oranje-Nassau den 27sten April 1884.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

Uitgegeven den dertigsten April 1884.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

Toen den 10 Maart 1884 het wetsontwerp in de 2^e Kamer in stemming zou worden gebracht, wenschte de heer Donner den M. v. B. nog eene vraag te doen, betreffende de gods-

dienstige belangen der krankzinnigen in het gesticht te Medemblik, waartoe hem later door de Kamer gelegenheid zou worden gegeven.

In de zitting van 13 Mei 1884 werd den heer Donner bij wijze van eene interpellatie tot het doen van die vragen de gelegenheid geopend.

De eerste vraag luidde: *of er ook aan het gesticht te Medemblik een lokaal of lokaliteiten zijn voor openbare godsdienst-oefeningen voor de verpleegden van de verschillende godsdienstige gezindheden?*

Tot toelichting er van zeide de afgevaardigde:

»Dat zij er behooren te zijn, zal wel niet behoeven bewezen »te worden. Te Meerenberg en elders vindt men die. Ik doe »deze vraag, omdat, indien ik goed ingelicht ben, er voor »eenige weken, en zelfs op dit oogenblik nog geen vast lokaal »is aangewezen tot het houden van openbare godsdienstoefe- »ningen voor de verpleegden in het gesticht.

De M. v. B. ving in dezelfde zitting zijne rede, ter beantwoording van de gedane vragen als volgt aan:

»Dat de godsdienstige belangen der verpleegden, die binnen »weilige maanden, zoo wij hopen, in Medemblik verwacht »worden, door de Reg. niet uit het oog verloren zijn, had »den geachten afgevaardigde kunnen blijken uit den toelich- »tenden staat bij Hoofdstuk V der Staatsbegrooting; daar »vindt men eene kleine som voor godsdienstleeraars voor het »bewijzen hunner diensten aan die ongelukkigen uitgetrokken.

»Het aanvankelijk voornemen der Reg. is om een Protes- »tantsch en een Catholiek geestelijke daarmede te belasten. Het »is toch niet waarschijnlijk dat zich Israëlieten in het ge- »sticht zullen bevinden, omdat die in den regel in het te »Amsterdam voor hen bestemde gesticht opgenomen worden. »Dit is niet zoo zeer noodig om het verschil van godsdienst »zelf, als wel om het verschil van spijswetten, voortvloeiende »uit de belijdenis van hun godsdienst.

»Wat nu de eerste vraag van den heer Donner betreft, »deze kan bevestigend beantwoord worden. De geachte spreker »is in zooverre juist ingelicht, dat er werkelijk nog geene »zaal voor dat doel compleet is ingericht. Het voornemen »bestaat echter om een der vertrekken, die tot heden geene »andere bestemming hebben, daartoe in te richten.

»Evenals in andere gestichten, bij voorbeeld in gevangenissen »geschiedt, zal dat vertrek afwisselend door Catholicken en

»Protestanten voor dat doel gebruikt kunnen worden. Te
 »Amsterdam heeft dat in de cellulaire gevangenis ook plaats.
 »Of die godsdienstoefening openbaar zal zijn, kan ik niet
 »zeggen. Dat is eene zaak die nog met den te benoemen
 »directeur zal moeten besproken worden en zal ook afhanke-
 »lijk gemaakt moeten worden van den toestand waarin de
 »verpleegden zich bevinden”.

De tweede vraag luidde: *Aan wie of aan wien zullen de
 regeling en het toezicht op de godsdienstige belangen der ver-
 pleegden worden toevertrouwd: of aan eene commissie van toe-
 zicht, of aan den geneesheer-directeur.*

Tot toelichting hiervan zeide de heer Donner:

»Persoonlijk zou ik het verkieslijkst achten dat het werd
 »opgedragen aan den geneesheer-directeur, altijd zoo wij mogen
 »veronderstellen, dat die directeur aan zijne kundigheden als
 »psychiaat ook paart de liefde en de wijsheid des geloofs om
 »aan de verpleegden ook te kunnen toedienen het groote en
 »eenige geneesmiddel, wat zij in hunnen ongelukkigen toestand
 »zoozeer behoeven, den troost van het Evangelie der verzoening
 »van onzen Heer Jezus Christus. Maar mocht het den minister
 »beter voorkomen het toe te vertrouwen aan eene commissie,
 »dan zou ik den minister willen vragen, of hij bij de samen-
 »stelling van die commissie ook voornemens is rekening te
 »houden met de verschillende godsdienstige gezindten, om
 »zooveel mogelijk alle partijzucht op dat gebied te voorkomen?

De M. v. B. antwoordde: »Het is de bepaalde bedoeling der
 »Reg. en het is mij aangenaam te vernemen, dat de geachte
 »spreker het hiermede eens is, om de zaak niet aan eene
 »commissie ad hoc over te laten, maar den directeur daarvoor
 »verantwoordelijk te stellen.

»Deze zal, desnoods voorgelicht door de andere geneesheeren,
 »zonder appél moeten beslissen, welke krankzinnigen niet
 »aan de godsdienstoefening mogen deelnemen. Het behoeft
 »toch geen betoog, dat storende lijders geweerd moeten worden
 »en dat zij die lijden aan mania religiosa niet toegelaten
 »kunnen worden, omdat de toespraken die voor anderen eene
 »heugelijke en welkome zaak zijn, juist kunnen strekken om
 »die ongelukkigen nog verder van den weg te helpen. Aan
 »dezelken zal de toegang dus ontzegd moeten worden”.

De derde vraag luidde:

*Of hetzij de godsdienstige belangen der verpleegden aan eene
 commissie, hetzij aan den geneesheer-directeur worden toever-*

trouwd, in elk geval het oppertoezicht bij den minister zal verblijven?

»Het is toch niet zonder voorbeeld, zeide de heer D., dat »commissiën van inrichtingen van dier en van anderen aard »zulk eene mate van zelfstandigheid zich hebben aangematigd, »of door den tijd verkregen, dat zelfs een minister met moeite »iets kon verkrijgen wat hij in zekere gevallen voor de in- »richting noodig en goedkeurde».

De M. v. B. achtte op deze vraag een antwoord overbodig.

»Het gesticht te Medenblik is een Rijksgesticht, zoo zeide »hij, en het oppertoezicht berust bij den minister tot wiens »Departement die inrichting behoort, en die de klachten, zoo »zij bestaan, beoordeeld».

De vierde vraag luidde:

Zullen de godsdienstleeraars, die den dienst in het gesticht waarnemen, ook gebonden zijn aan eenige belijdenis?

»Misschien klinkt die vraag vreemd, zoo lichtte de heer D. »haar toe, maar toch meen ik ze te moeten doen, omdat, »indien er geene enkele verbindtenis is, er lichtelijk onaan- »genaamheden en moeielijkheden kunnen ontstaan tusschen »de leeraars en hen aan wie het toezicht is opgedragen. Het »is toch bekend dat de leeraars van bijna alle Protestantsche »gezindten kerkrechtelijk, kerkgenootschappelijk niet gebonden »zijn van eenige belijdenis en dus volkomen vrijheid hebben, »althans de vrijheid nemen, en in die vrijheid niet verhinderd »worden, om te leeren wat hun goed dunkt. Hoeveel gevaar »is er niet dat er botsingen zullen komen, indien de leeraars, »die den dienst in het gesticht waarnemen, niet gebonden »zijn aan eenige belijdenis. Wij hebben voor enkele dagen »een adres ontvangen van den godsdienstleeraar bij het cellu- »laire huis van arrest en Justitie te Amsterdam van den »heer H. Mohrmann, aan wien de minister zijn ontslag ge- »geven heeft, omdat hij niet in een en denzelfden geest leerde »en onderwees, als de commissie van administratie meende »dat te moeten doen. Ik althans heb daarvoor geen anderen »grond kunnen vinden.

»Maar hoe subjectief is dit! Kan dit een grond zijn om »den godsdienstleeraar uit zijne betrekking te ontslaan?

»Worden wij door dat klaagschrift niet weder voor eene »moeilijkheid gesteld? Moet er niet in de eerste plaats ge- »vraagd worden: wat staat er in de instructie van den heer »Mohrmann? Was hij ook aan eenige belijdenis gehouden?

»En indien niet, wat moeten wij dan over zijn ontslag oordeelen? Daarom achte ik het noodig ook deze vraag aan den minister te doen, wien ik verwacht bereid te vinden ook op deze vraag te antwoorden". 's Minister's antwoord was gedeeltelijk ontkennend en gedeeltelijk bevestigend.

»Waarom de geachte afgevaardigde, zoo antwoordde de minister alleen spreekt van Protestantsche godsdienstleeraars begrijp ik niet; hetzelfde kon ook gevraagd worden omtrent de Catholieke belijdenis.

»Bevestigend is het antwoord is zooverre de godsdienstleeraar aan zijn geweten en aan het kerkgenootschap waartoe hij behoort, rekenschap verschuldigd is van hetgeen hij aan de schapen zijner kudde, hier ongelukkige verpleegden, zal leeren. Ook aan zijn gezond verstand zal hij rekenschap verschuldigd zijn om voor die ongelukkigen niet al te diep af te dalen in moeilijke quaestiën. Maar dat is geheel gelaten voor zijn eigen rekening.

»Ontkennend, voor zooverre men, zou meenen dat de Reg. eene belijdenis zou moeten vaststellen, ijken of goedkeuren. »Dat zou geheel vreemd zijn aan de taak eener Regeering. »Deze heeft er alleen naar te streven om een welwillend, verstandig en godsdienstig man aan te stellen, en ik twijfel er niet aan of een zoodanige zal wel in de nabuurschap van het gesticht te vinden zijn, maar over welke leerstukken hij tot de lijdens zal spreken, dit moet aan zijn eigen geweten en inzicht worden overgelaten".

De heer Donner kon zich met dit antwoord van den minister niet vereenigen en zeide in zijne repliek nog:

»Is dan de minister de eenige vreemdeling te Jeruzalem om niet te weten, dat het leeraar zijn bij eenig kerkgenootschap, met geringe uitzondering, geen waarborg geeft dat men zich aan de leer van dat kerkgenootschap houden zal? »Neen, dan geeft mij het geweten van den prediker nog meer waarborg. Mij is het niet onverschillig wat er aan die ongelukkige verpleegden zal gepredikt worden, wat hun als de weg ter zaligheid zal verkondigd worden; daarom heb ik die vraag gedaan en spijt het mij dat de minister mij in opzicht tot die vraag geen ander antwoord heeft gegeven".

Hiermede liep deze interpellatie af.

ALPHABETISCH REGISTER

OP DEN

Tekst der WET en de Aanteekeningen.

(De cijfers wijzen de bladzijden aan.)

Aangehuwde (meerderjarige) bevoegd machtiging te verzoeken (schriftelijk) aan den kantonrechter, om een krankzinnige in 't belang der openbare orde of van hem zelfven, voorloopig in een gesticht te plaatsen 32, 34, 35, 38.

— Hooren **A.** alvorens op 't verzoek tot machtiging te beschikken door kantonrechter of pres. arr. rechtb. 41, 42, 43.

— Onverwijd kennisgeven van plaatsing krankzinnigen in gesticht, tengevolge machtiging kantonr. of requisitoir Openb. Min. door burgemeesters aan **A.** 46, 47.

— kan verzoeken om ontslag van een krankzinnige uit een gesticht 59, 60, 61, 62, 63, 64.

— bevoegd om benoeming van provisioneele bewindvoerders te verzoeken 72, 73, 74.

— Straffen bedreigd tegen **A.** bij wederrechtelijk wegblijven in gevallen bij deze wet vermeld 82.

Aangifte. Zie **Burgemeester.**

Aanteekeningen houden toepassing van een dwangmiddel 10, 13.

— houden bevinding van den geneeskundige van 't gesticht 47; idem wekelijks 47; idem maandelijks 47.

— van den geneeskundige. Opzenden uiterlijk 3 dagen na dag opneming afschrift **A.** aan off. v. just. arr. rechtb. 47, 48, 49.

— Overlegging afschrift **A.**, met nader verzoekschrift onder- teekend door procureur, binnen 4 weken aan rechtbank 50, 51.

— sedert vorige machtiging, over te leggen bij verzoekschrift of requisitoir, om verlenging van verblijf met één jaar 53, 54.

— te houden door 't bestuur van gestichten van de kennisgevingen der benoeming van provisioneele bewindvoerders,

der onder curateelestellingen en

der benoemingen van curators en toez. curators 80.

Aanverwanten. De kosten van overbrenging van krankzinnigen worden door den Staat verhaald op hunne **A.** 85—86.

Als voren van opneming 85—86.

Als voren van verpleging 85—86.

Als voren van vervoer 85—86.

Algemeene maatregel van inwendig bestuur 21.

— Voorwaarden der opneming en verpleging in 't Rijksgesticht vast te stellen bij **A.** 24.

Ambtenaren. Opdracht toezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten aan geneeskundige **A.** 2.

Alsvoren aan rechterlijke **A.** 2.

— Overbrenging krankzinnigen naar andere gestichten door **A.** met 't Staatstoezicht belast 22, 23.

— Verlangde inlichtingen aan **A.** te geven 10, 11, 12.

— Strafbepalingen tegen 't beletten, vrijdelen enz. van handelingen van **A.** 80, 81.

Amendementen op het gewijzigd wetsontwerp ingediend XVII, XVIII.

Armen. De kosten welke niet verhaald kunnen worden op de inkomsten en bezittingen van den verpleegde of op zijne bloed- of aanverwanten, worden beschouwd als voor **A.** te zijn gedaan 85, 86.

Armenwet. Artt. 26 en 52 der **A.** 86, 87.

Arrondissemens rechtbank. Zie **President.**

— Zie **Rechtbank.**

Artikel 107 Prov. Wet 26, 27; 112 Prov. Wet 26, 27; 1366 B. W. 69; 1367 B. W. 69; 501 B. W. 69, 70; 502 B. W. 70; 431 B. W. 71; 489 B. W. 76; 491 B. W. 77; 492 B. W. 77; 493 B. W. 77; 497 B. W. 78; 494 B. W. 78; 496 B. W. 79; 377 B. W. 85; 378 B. W. 85; 383 B. W. 85; 26 Armenwet 86; 52 Armenwet 86, 87; 438 Weth. v. B. R. is van toepassing bij verzet tegen 't bevelschrift van verhaal van kosten 90, 91; 436 idem 90; 212 Gemeentewet 91; 509, 510, 2^e lid 518 B. W. ingetrokken 92, 93.

Behandeling van den krankzinnige XV, XVI. 14, 15.

— Geneeskundige **B.** idem XX.

Beheer der goederen van verpleegden in een krankzinnigengesticht 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79.

Behoeftige krankzinnigen op te nemen in 's Rijks gesticht voor rekening van gemeentebesturen 23, 24, 25, 26.

— Op wie komen de kosten van **B.** XVIII, XIX.

Belijdenis. Zijn de godsdienstleeraren in 't gesticht te Medemblik ook gebonden aan eenige belijdenis? 97—98.

Benoeming van bewindvoerders over verpleegden 72, 73, 74.

Bescheiden waaruit de krankzinnigheid blijkt en over te leggen bij opneming van iemand in een gesticht 36, 37, 38, 40, 41, 42.

Beschikkingen niet te beteekenen aan persoon, wiens plaatsing is verzocht 41.

— rechtbank worden gesteld op 't verzoekschrift of requisitoir 52.

— rechtbank aan geen hooger beroep onderworpen 52.

— rechtbank worden niet uitgesproken 52.

Als voren niet te beteekenen aan verpleegde 52.

— verlenging verblijf in een gesticht niet aan hooger beroep onderworpen 53.

Besturen van gestichten. Wie zijn daaronder te verstaan? 10, 12, 13.

— Verlangde inlichtingen te geven aan de inspecteurs en officieren van justitie 10.

— Inzending schriftelijke kennisgeving van elke opneming, verplaatsing, verlof, ontslag en overlijden van een verpleegde aan off. v. just. door B. 15.

— hooren voor bepaling van 't maximum van 't getal verpleegden en 't minimum van 't getal geneeskundigen IX, 18.

— hooren bij sluiting van een gesticht, niet meer aan de vereischten der wet voldoende 22, 23.

— Overleggen uittreksel en expeditie van de rechterlijke beschikkingen bedoeld in artt. 18, 23, 24, 30, 31 en 32 aan B. 45, 46.

— zenden stukken bij overbrenging van krankzinnigen aan elkaar 54.

— Ontslag wordt verleend door B. 59, 60, 61, 62, 63, 64.

— Ontslag kan worden verleend door B. 59, 60, 61, 62, 63, 64.

— ontvangen schriftelijk advies v. geneeskundigen voor verleening van ontslag 64.

— zenden schriftelijk advies als voren aan off. v. just. 64, 65.

— geven kennis aan off. v. just. binnen 8 dagen na verstrijking termijn 1^e lid art. 22. 66.

— Straffen bedreigd tegen B. bij niet nakoming der wettelijke bepalingen 80—82.

— Geen straf bij overtredingen buiten toedoen van B. 82.

— Zie verder **Strafbepalingen.**

— Kosten van overbrengen van krankzinnigen worden door den

Staat verhaald op **B.** bij nalatigheid of verzuim hunnerzijds 84—86.

Als voren van opneming 84—86.

Als voren van verpleging 84—86.

Als voren van vervoer 84—86.

Als voren van plaatsing op last openbaar ministerie 84—86.

— Niet weigering door **B.** van opneming van personen op grond van onzekerheid door wien de kosten van verpleging moeten worden gedragen 91—92.

Bevelschrift. Het verhaal van kosten door den Staat geschiedt uit kracht van een **B.** van tenuitvoerlegging 89—91.

— wordt verleend door den kantonrechter der woonplaats 89—91.

— wordt verleend door den kantonrechter te 's-Gravenhage 89—91.

— Tegen **B.** wordt verzet toegelaten bij den kantonrechter 90—91.

Als voren bij de arrondissements rechtbank 90—91.

Bewaarplaatsen voor krankzinnigen. Bestemming daarvan XV, XVI.

Bewindvoerder (ster) (provisioneele). Zie **Provisioneele bewindvoerder.**

Bezittingen. De kosten van overbrenging van krankzinnigen worden door den Staat verhaald op de **B.** van den verpleegde 85—86.

Als voren van opneming 85—86.

Als voren van verpleging 85—86.

Als voren van vervoer 85—86.

Binnentreden woningen door hen aan wie het Staatstoezicht is opgedragen 8, 9.

Idem tegen den wil des bewoners 9.

Bloedverwant (meerderjarige). Zie **Aangehuwde** (meerderjarige).

— De kosten van overbrenging van krankzinnigen worden door den Staat verhaald op hunne **B.** 85—86.

Als voren van opneming 85—86.

Als voren van verpleging 85—86.

Als voren van vervoer 85—86.

Boekel. Gesticht te **B.** XVI.

Burgemeester. Opdracht Staatstoezicht op de zich buiten gestichten bevindende krankzinnigen aan **B.** XIX. 3.

— Niet vreemd aan de werking van het Staatstoezicht als hoofd der plaatselijke politie en als hulp-officier 3.

— Aangifte der verpleging van een krankzinnige over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt aan den **B.** 8.

Burgemeester. Aangifte ophouding der verpleging enz. 8.

- Schriftelijke lastgeving binnentreding woningen tegen wil des bewoners. 9.
- In bewaringstelling van krankzinnigen in spoedeisende gevallen door **B.** 35, 36, 37.
- Onverwijd kennisgeven plaatsing krankzinnigen in een gesticht, tengevolge machtiging kantonrechter of requisitoir openb. min. aan **B.** 46.
- Kennisgeving als voren, onverwijd mededeelen aan naaste bloedverwanten of aangeh., echtgenoot, voogd of curator door **B.** 46, 47.
- Terugkeer in de maatschappij wordt geregeld in overleg met **B.** 59, 60.

— Straffen bedreigd bij nalating aangifte aan **B.** 82.

Zie verder **Strafbepalingen.**

- De kosten van vervoer van krankzinnigen op bevel van den **B.** in bewaring gesteld, worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—86.

Als voren van verpleging 84—86.

- Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Burgerlijk Wetboek. Zie **Artikelen.**

- Bepalingen van het **B. W.** worden in acht genomen met wijzigingen in art. 34 omschreven 74, 75, 76, 77, 78, 79.

Burgerlijke Rechtsvordering. Wetboek van **B. R.** artt. 436, 438. 90.

Commissaris van politie. Binnentreding woning in 't bijzijn van den kantonrechter 9.

Commissie van rapporteurs. 2 K. XVII; 1 K. XVIII.

Consultatieve geneeskundige praktijk niet uitte oefenen door de inspecteurs 4, 5.

Curateele. Opheffing der verplichte **C.** XIII, XIV,

- Onder **C.** gestelden XVI, 58.
- Onder **C.** stelling van krankzinnigen 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79.
- Hiervan kennis geven aan 't bestuur van 't gesticht waar de krankzinnige wordt verpleegd 79, 80.

Curators. Zie **Verpleging.** Zie **Curateele.**

Zie **Aangehuwde** (meerderjarige). Zie **Vader.**

- Benoeming **C.** en toeziende **C.** mededeelen aan 't bestuur van 't gesticht waar de krankzinnige wordt verpleegd 79, 80.
- Onbevoegdheid van meerderjarigen in krankzinnigengestichten verpleegd om **C.** of toeziende **C.** te zijn 70, 71.

Definitie van krankzinnigheid 1, 2, 8.

Deskundigen. Straffen bedreigd tegen **D.** bij wederrechtelijk wegblijven in gevallen in deze wet vermeld 82.

Duur in bewaringstelling van krankzinnigen 36, 37.

Dwangmiddel. Aanteekening toepassing **D.** 10, 13.

Echtgenooten. Verpleging van krankzinnigen in de woning van **E.** 5, 6, 7.

Zie **Aangehuwde** (meerderjarige).

Eigen rekening. Verplegen van krankzinnigen voor **E.** 22.

Engeland. Opneming in- en ontslag uit een gesticht in **E.** X.

Erlangen. Ontstaan van 't gesticht te **E.** XV.

Frankrijk. Opneming in- en ontslag uit een gesticht in **F.** X.

Gedeputeerde Staten. Bepaling maximum getal verpleegden en minimum getal geneeskundigen na ingewonnen advies van **G.** 18.

— Hooren, bij sluiting van een gesticht, niet meer aan de vereischten der wet voldoende, van **G.** 22, 23.

Gemeente. De kosten van overbrenging van krankzinnigen worden door den Staat verhaald op de **G.** die volgens de armenwet de verplegingskosten heeft te voldoen 85—87.

Als voren van opneming 85—87.

Als voren van verpleging 85—87.

Als voren van vervoer 85—87.

Gemeentebesturen. Opneming van behoeftige krankzinnigen voor rekening van **G.** 23.

— Toezicht op krankzinnigengestichten 5.

Gemeentestem. Ingezonden stuk v. Schermbeek over buitenlandse inrichtingen van krankzinnigen 54, 55, 56.

Gemeentewet. Art. 212 **G.** 91.

Geneesheer-directeur van 't gesticht te Medemblik verantwoordelijk voor de regeling en 't toezicht op de godsdienstige belangen der verpleegden 96—97.

Geneeskundige. Inwonen in de gestichten door **G.** 19, 20.

— al of niet tegenwoordig te zijn bij 't hooren van bloedverwanten of aangehuwden, echtgenoot, voogd of curator bij verleening machtiging plaatsing in een gesticht 41.

— als voren, aantewijzen door den rechter 41.

— van 't gesticht houdt gedurende eerste veertien dagen na iemands opneming dagelijks aanteekening van zijne bevinding 47.

Als voren minstens wekelijks 47.

Als voren minstens maandelijks 47.

- van 't gesticht al of niet tegenwoordig te zijn bij verhoor van verpleegden 52.
- welke zich in gesticht bevindt kan als getuige worden gehoord zonder oproeping of schadeloosselling 52.
- verklaring afgeven voor opnemings personen in buitenlandse inrichtingen 57.
- kan verlof verleen en om 't gesticht te verlaten voor een bepaalden tijd 58, 59.
- schriftelijke verklaring afgeven voor ontslag van krankz. uit gestichten 59, 60, 61, 62, 63.
- geeft vooraf schriftelijk advies aan 't bestuur van het gesticht over verleening ontslag 64.
- te hooren bij beveling ontslag, tengevolge van ophouding krankzinnigheid 67.
- Straffen bedreigd tegen **G.** bij nalating aantekeningen te houden 82.

Als voren bij nalating verzending aantekeningen 82.

Als voren bij niet opmaking geneeskundige verklaringen 83.

Geneeskundige ambtenaar. Opdracht toezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten aan **G.** 2.

Geneeskundige dienst. Voldoende voorziening daarin IX. 18, 21.

— Verklaring voor plaatsing in een gesticht 31, 32, 38, 39, 40.

Geneeskundig Staatstoezicht. Opdracht aan **G. St.** van het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten XVI. 3, 4.

Genève. Opneming in- en ontslag uit een gesticht in **G.** XI.

Genezing. Hoe vatte men vroeger de **G.** van krankzinnigen op. XV, XVI.

Gestichten. Onderscheid tusschen **G.** en bewaarplaatsen XV, XVI.

— Begrip van **G.** XVI.

— Besturen van **G.** Zie **Besturen.**

— Wat worden beschouwd als **G.** 17,

— Uitsluitend bestemd tot verpleging van krankz. XVI. 17, 18.

— Oprichting van **G.** 16, 17, 18.

— Vereischen tot oprichting van **G.** 18, 19, 21.

— Instandhouding en oprichting door Provinciale besturen van **G.** 24.

— waarin plaatsing verlangd wordt te noemen in requisitoir 37, 39.

— Verhoor verpleegden geschiedt in **G.** 52.

Zie **Besturen van gestichten.**

Gevangenis. In bewaringstelling van krankzinnigen bij onvermijdelijke noodzakelijkheid in **G.** 36, 37.

Gheel. Inrichting voor krankzinnigen te **G.** 55—56.

Godsdienstige belangen van krankzinnigen in 't Rijksgesticht 95—98.

— Lokalen voor openbare godsdienstoefeningen 95—96.

— Aan wien is het toezicht op **G.** toevertrouwd 96.

— Bij wien berust het oppertoezicht 96—97.

— Zijn de godsdienstleeraren in de gestichten ook gebonden aan eenige belijdenis 97—98.

Godsdienstige gezindheden. Godsdienstoefeningen voor verpleegden van verschillende **G.** 95—98.

Godsdienstoefeningen. Openbare **G.** in 't gesticht te Medemblik 95—98.

Griffiers. Arr. rechtbanken en kantongerechten bij brief kennis te geven aan 't bestuur van 't gesticht waar de krankzinnige wordt verpleegd van de benoeming van provisioneele bewindvoerders, van de onder curateelestelling en der benoeming van curators en toeziende curators 79, 80.

Halle. Ontstaan van 't gesticht te **H.** XV.

Heil- und Pflege-Anstalt (relativ verbundene). Ontstaan daarvan XV.

Heilanstalten. Ontstaan daarvan en doel XV, XVI.

Hervormingen welke de wet in den bestaanden toestand beoogt VIII.

Hildesheim. Gesticht te **H.** XV.

Huisdienst. Voldoende voorziening daarin IX, 18, 21.

Idioten. Voor opneming in- en ontslag uit idiotengestichten gelden dezelfde voorschriften als voor krankzinnigengestichten

Idiotie. Wat hierdoor te verstaan? XIV, 17.

Iemand die een strafbaar feit heeft gepleegd, hem niet aangekend kunnende worden wegens gebrekkige onrwickeling of ziekelijke storing verstandelijke vermogens, kan gedurende een jaar in een gesticht worden opgenomen 45.

In bewaring stelling van krankzinnigen in spoedeischede gevallen 35, 36, 37.

— kan verzocht worden door meerderjarigen in spoedeischede gevallen 37.

— Kosten van **I.** worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—86.

Indiening wetsontwerp tot regeling van Staatstoezicht op krankz. VII.

Inkomsten. De kosten van overbrenging van krankzinnigen worden door den Staat verhaald op de **I.** van den verpleegde 85—86.

Als voren van opneming 85—86.

Als voren van verpleging 85—86.

Als voren van vervoer 85—86.

Inlichtingen mondeling of schriftelijk te geven 10, 11.

— Verplichting geven inlichtingen 10, 11.

In 't belang van den lijder zelven hem voorloopig in een gesticht te plaatsen 32.

Inspecteurs. Uitoefening Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten door **I.** XIX 2, 4.

— Ten allen tijde vrije toegang in de krankzinnigen gestichten 10.

— Vertooning register aantekening dwangmiddel aan **I.** 10

— Uitoefening geneeskundige praktijk door **I.** XIX, XX. 2, 4, 5.

— Geneeskundige behandeling van krankzinnigen door **I.** XX.

— Kennisgeving van de aangifte aan den burgemeester der verpleging van een krankzinnige over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt aan **I.** 8.

— Verlangde inlichtingen te geven aan **I.** 10.

— Verwaarloozing krankzinnigen buiten gestichten XIX, 14.

— Geneeskundige **I.** of adjunct-**I.** bezoeken gestichten op onbepaalde tijden, ten minste éénmaal in de 3 maanden 15.

— Zoo dikwijls zij verlangen voorleggen register der uittreksels en rechterlijke beschikkingen aan **I.** 45, 46.

— Op hun verlangen inzage te geven van 't register der aantekeningen van den geneeskundige aan **I.** 47.

Interpellatie godsdienstige belangen der krankzinnigen 94, 95, 96, 97, 98.

Intrekking vergunning tot oprichting v. een krankzinnigengesticht 22.

Instandhouding van gestichten, voldoende aan de wet, door 't Provinciaal bestuur 24.

In vereeniging met besturen van andere Provinciën krankzinnigengestichten op te richten 24, 30.

In werking treding der wet 94.

Inwonen van geneeskundigen in de gestichten 19, 20.

Kantonrechter. Zie **Persoon.**

— Schriftelijke lastgeving om woningen binnen te treden tegen den wil des bewoners 9.

— Binnentreding woning in 't bijzijn van den **K.** 9.

— machtiging te verleenen om een krankzinnige voorloopig in een gesticht te plaatsen 32, 33, 34, 41.

Kantonrechter bevoegd tot hooren bloedverwanten of aangehuwden, echtgenoot, voogd of curator, alvorens de machtiging tot plaatsing in een gesticht te verleen 41, 42, 43.

- Geen voldoende redenen om machtiging als voren te verleen te verklaren op 't verzoekschrift of requisitoir 41, 43, 44.
- Ten spoedigste 't verzoekschrift onder aangeteekenden omslag aan de rechtbank opzenden 41, 43, 44.
- Verzochte machtiging te verleen bij genoegzame aantooning in de verklaring van 't bestaan van krankzinnigheid 41, 42.
- Onverwijld kennisgeven aan den burgemeester van plaatsing van krankzinnigen in een gesticht, tengevolge machtiging K. of requisitoir openb. Min. 46.
- heeft bewindvoerder te machtigen tot 't voeren van daden van zuiver beheer 72, 73, 74.
- der woonplaats verleent bevelschrift van ten uitvoerlegging bij verhaal van kosten door den Staat 89—91.
- te 's-Gravenhage verleent bevelschrift als voren 90—91.
- Verzet tegen 't bevelschrift bij den K. 90—91.

Kennisgeving aangifte verpleging v. krankzinnigen over wie het Staatstoezicht zich uitstrekt aan officier van justitie en inspecteur 8.

Zie **Persoon**.

- opneming, plaatsing, verlof, ontslag, overlijden van een verpleegde aan off. van just. 15.
- aan hen voor wier rekening of te wier verzoeken een krankzinnige in een gesticht geplaatst is, van 't besluit tot sluiting van gesticht 22.

Kinderen. Zie **Verpleging**.

- Verhaal van kosten op K. 87—89.

Koning (de). Welke beslissing had de K. te nemen volgens de wet v. 1841 XV, XVI.

- Welke toestemming had de K. te geven volgens de wet van 1841 XVI.

Kosten. Voorschot van K. 84—89.

- Verhaal van K. 84—92.
- Staten van K. 89—91.

Krankzinnigen. Zie **Opneming**.

- Staatstoezicht op K. XVI 2, 3.
- Alleen te verplegen in gestichten van K. 18.
- Overbrenging naar andere gestichten van K. 22.
- Voorloopige plaatsing in een gesticht van K. 32.
- Plaatsing in een gesticht op verzoek van off. v. just van K. 34, 35.

Krankzinnigen. In bewaring stelling door den burgemeester van K. 35, 36.

— Wet kent slechts één soort van K. XV.

— kunnen worden overgebracht naar andere gestichten 54.

Krankzinnigengestichten. Staatstoezicht op K. 2, 3.

— In bewaring stelling bij voorkeur in een K. 36, 37.

— Goede verpleging in K. IX.

— Kosten worden door den Staat bij voorschot voldaan bij sluiting van K. 84—86.

Krankzinnigheid. Definitie van K. 1, 2, 8.

— Staat van K. 38.

— Bestaan van K. 40, 41, 42.

Leeraars. Zijn de godsdienst L. in 't gesticht te Medemblik ook gebonden aan eenige belijdenis 97—98.

Lid gemeentebestuur binnentreding woning in 't bijzijn van den kantonrechter 9.

Lokalen voor godsdienstoefeningen in 't gesticht te Medemblik 95—96.

Maatregel (algemeene) van inwendig bestuur 21.

— Voorwaarden der opneming en verpleging in 't Rijks gesticht, vast te stellen bij M. 24.

Maatschappij van Weldadigheid. Opening inrichting ter besteding en bewaking van krankzinnigen in de koloniën der M. v. W. 56.

Machtiging. Zie **Persoon**.

Zie **President**.

— tot plaatsing kan verzocht worden door meerderjarigen, aangehuwden, echtgenoot, voogd of curator 32.

— uitvoerbaar op de minuut en vóór de registratie 41, 42.

— kan gesteld worden op 't verzoekschrift of requisitoir 41, 42.

— Geen voldoende redenen om plaatsing te verleen en te verklaren op 't verzoekschrift of requisitoir 41, 43, 44.

— verlenging verblijf in een krankzinnigengesticht 22.

— niet te beteekenen aan persoon wiens plaatsing is verzocht 41.

— kan niet meer ten uitvoer worden gelegd na 14 dagen sedert hare dagteekening 41, 44.

— tot plaatsing te verleen XI, XII.

Mania religiosa 96.

Marsberg. Ontstaan van 't gesticht te M. XV.

Maximum getal verpleegden voor elk gesticht te bepalen door den Koning IX, 18, 21.

Meerderjarige. Zie **Aagehuwde.**

- Ieder **M.** verliest beheer over zijne goederen en die van anderen 67, 68, 69, 70, 71.
- Verbintenis aangaan art. 1367 B. W. toepasselijk 69.
- staat gelijk met onder curateele gestelde 69, 71, 72.
- onbevoegd te zijn voogd, toeziende voogd, curator of toeziende curator 70, 71.

Medemblik. Openbare godsdienstoefeningen in 't gesticht te **M.** 95—98.

Memorie van Antwoord op het voorloopig verslag der 2^e K. XVII.

Minderjarige krankzinnigen 17.

— idioten 17.

Minimum getal geneeskundigen voor elk gesticht te bepalen door den Koning IX, 18, 21.

Minuut. Uitvoerbaar op **M.** 41, 42.

— Op vertoon van **M.** 44, 45.

Moeder. Toestemming **M.** noodig tot verleening verlof aan een krankzinnige om 't gesticht voor een bepaalden tijd te verlaten. 58, 59.

Als voren tot verleening ontslag 59, 60, 61, 62, 63, 64.

Nijmegen. Gesticht te **N.** XVI.

Oefeningen. Openbare godsdienst-**O.** in 't gesticht te Medemblik 95—98.

Officier van Justitie. Kennisgeving der aangifte aan den burgemeester van de verpleging van een krankzinnige over wien het Staatstoezicht zich uitstrekt aan **O.** 8.

- Ten allen tijde vrije toegang in de krankzinnigengestichten 10.
- Verlangde inlichtingen te geven aan **O.** 10.
- Kennisgeving verwaarloozing krankzinnigen buiten gestichten aan **O.** 14.
- Bezoeken gestichten in hun arrondissement op onbepaalde tijden ten minste éénmaal in de drie maanden door **O.** 15.
- bevoegd om bij schriftelijk requisitoir machtiging tot plaatsing van een krankzinnige in een gesticht te verzoeken aan pres. rechtb. 34, 35.
- Kennisgeving in bewaringstelling van krankz. aan **O.** 36, 37.
- Zoo dikwijls zij verlangen voorleggen register der uittreksels en rechterlijke beschikkingen aan **O.** 45, 46.
- Onverwijk kennisgeven aan den burgemeester van plaatsing

- van krankzinnigen in een gesticht, tengevolge machtiging kantonrechter of requisitoir openb. ministerie 46.
- Afschrift zenden uiterlijk 3 dagen na dag opneming van de aantekeningen des geneeskundigen aan **O.** 47, 48.
 - Neemt 14 dagen vóór 't verstrijken van een jaar, nadat iemand ter uitvoering van een bevel van den strafrechter is opgenomen in een gesticht, zijn requisitoir tot verlenging van den tijd met hoogstens één jaar 53.
 - Bericht zenden aan **O.** van opneming van iemand in een buitenlandsche inrichting voor krankzinnigen 55, 56, 57.
 - vraagt onmiddellijk beslissing rechtbank na ontvangst stukken ontslag 64, 65.
 - Straffen bedreigd bij nalating bericht te zenden aan **O.** van opneming van krankzinnigen in buitenlandsche inrichtingen 82.
 - beveelt onmiddellijk het ontslag na ontvangst kennisgeving verstrijking termijn art. 22. 66.
 - requireert machtiging rechtbank tot verder verblijf van den krankzinnige in een gesticht 66.
 - beveelt onmiddellijk ontslag bij onwettige opneming of ophouding van krankzinnigheid 67.
 - kan ontslag alleen bevelen zoo — bij opgehouden krankzinnigheid 67.
 - vraagt beslissing rechtbank bij 't geval als voren 67.
- Omstandigheden** kunnen vermeld worden in de verklaring om iemand in een gesticht te doen opnemen 38, 40, 41, 42.
- Ontslag** IX, X, XI, XII, XIII, 49.
- van een verpleegde, kennisgeven aan off. v. just. 15.
 - uit een krankzinnigengesticht 57.
 - aantekenen register art. 18. 58.
 - wordt verleend door 't bestuur van 't gesticht 59, 60, 61, 62, 63.
 - kan worden verleend door 't bestuur van 't gesticht op verzoek van hem op wiens aanvraag de opneming is geschiedt of 't verblijf verlengd is 59, 60, 61, 62, 63, 64.
 - als voren schuldenaar in gebreke gesteld om te betalen 59, 60, 61, 62, 63, 64,
 - wordt aangeteekend register art. 18. 59.
 - wordt geregeld in overleg met 59, 60.
 - Overleg als voren niet noodig voor hen, die op eigen verzoek in 't gesticht zijn opgenomen 59, 60.
 - Voor verleening van **O.** vooraf schriftelijk advies geneeskundige over te leggen 64.
 - wordt niet verleend zoolang rechtbank beraadslaagt 64, 65.

Ontslag wordt bevolen door off. v. just. 66, 67.

- Strafbepalingen tegen beletten van **O.** van krankzinnigen 80, 81.
Idem tegen nalating kennisgeving te doen van **O.** van krankzinnigen 81, 82.
- Stukken vereischt tot het **O.** vrij van zegel en niet te registreeren 92.

Openbaar Ministerie 46,

- Bestuur van 't gesticht verleent ontslag op verlangen van 't **O.** 59, 60.
- Benoeming van provisioneele bewindvoerder geschiedt op requisitoir van **O.** 72, 73, 74.
- Altijd **O.** te hooren bij benoeming als voren 72, 73, 74.
- Kosten verpleging van krankzinnigen op verlangen van **O.** opgenomen, worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—86.
- Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Openbare beraadslaging van het wetsontwerp 2^e K. XVII.

- godsdienstoefeningen in 't gesticht te Medemblik 95—98.

Openbare orde. In 't belang der **O.** een krankzinnige voorloopig in een gesticht te plaatsen 32, 48.

- Als voren door off. v. just. 34, 35.
- De handelingen bedoeld in art. 16 zijn van **O.** 40.
- Gevaar voor stoornis van **O.** bij ontslag uit een gesticht. 64, 65.
- Stoornis van **O.** art. 30 toetepassen 64, 65, 66, 67.

Opgenomen 47, 48, 49.

Opneming van een verpleegde kennisgeving aan off. v. just. IX, X, XI, XII, XIII, 15.

- van krankzinnigen geschiedt tegen overlegging expeditie machtiging tot plaatsing of op vertoon minuut 44, 45.
- van krankzinnigen in buitenlandsche inrichtingen 54, 55, 56, 57.
- Strafbepalingen tegen **O.** van krankzinnigen zonder machtiging 80, 81.

Idem tegen nalating kennisgeving te doen van **O.** van krankzinnigen 81, 82.

Idem bij nalating kennisgeving aan off. v. just. van **O.** in buitenlandsche inrichtingen 82.

- Stukken vereischt tot de **O.**, vrij van zegel en gratis te registreeren 92.

— Kosten van **O.** bij sluiting van krankzinnigengestichten worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—86.

Als voren bij **O.** van krankzinnigen omtrent wie het onzeker is door wien de kosten moeten worden gedragen 84—89.

Als voren bij **O.** requisitoir openbaar ministerie 84—86.

Opneming. Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Oppertoezicht op de godsdienstige belangen der krankzinnigen in 't gesticht te Medemblik. 96—97.

Oprichting van een gesticht voor krankzinnigen XV, 16, 17.

— Vereischten tot **O.** 18, 19, 21.

— van gestichten door provinciale besturen 24.

— van gestichten door particulieren 30.

— Strafbepalingen tegen **O.** zonder vergunning of na intrekking vergunning 80, 81.

Ouders. Verpleging van krankzinnigen in de woning van **O.** 5, 6, 7.

Overbrenging krankzinnigen naar andere gestichten 22.

— krankzinnigen op last van den Koning naar andere gestichten door ambtenaren met 't Staatstoezicht belast 22.

— Kosten van **O.** bij sluiting van krankzinnigengestichten worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—89.

Als voren bij **O.** van krankzinnigen bij onzekerheid door wien de kosten moeten worden gedragen 84—89.

Als voren bij plaatsing op requisitoir van het openbaar ministerie 84—89.

— Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Overeenkomst opneming krankzinnigen in een gesticht. Niet naleving daarvan 59, 60, 61, 62, 63, 64.

Overgangsbepalingen 92, 94.

Overlijden van een verpleegde kennisgeven aan off. v. just. 15.

— Strafbepalingen tegen nalating kennisgeving te doen van **O.** van krankzinnigen 81, 82.

Particulieren. Behandeling van krankzinnigen bij **P.** VIII, IX, XVI, XIX, 3.

Persoon wiens plaatsing verzocht is te hooren, alvorens machtiging tot plaatsing in een gesticht te verleen 40, 41.

— Machtiging niet te beteekenen aan **P.** 41.

— Beschikkingen als voren 41.

— Andere **P.** die zich in 't gesticht bevindt kan als getuige worden gehoord zonder oproeping of schadeloosstelling 52.

Plaatselijke besturen. Toezicht op krankzinnigen gestichten 5.

Plaatsing. Termijn voorloopige **P.** in een gesticht XII.

— in een krankzinnigengesticht 31, 32.

— kan verzocht worden door een meerderjarige 37.

Praag. Gesticht te **P.** XV.

President Rechtbank. Zie **Machtiging.**

President Rechtbank. Machtiging te verleenen op verzoek off. v. just. tot plaatsing van een krankzinnige in een gesticht 34, 35, 41.

— bevoegd hooren bloedverwant of aangehuwde, echtgenoot, voogd of curator, alvorens machtiging tot plaatsing in een gesticht te verleenen 41, 42.

— Geen voldoende redenen om machtiging als voren te verleenen te verklaren op 't verzoekschrift of requisitoir 41, 43, 44.

— Onverwijd 't requisitoir ter kennis brengen van arr. rechtbank 41, 43.

— Verzochte machtiging te verleenen bij genoegzame aantooning in de verklaring van 't bestaan van krankzinnigheid 40, 41, 42.

Procesverbaal. Opmaking P. van binnentreding woningen en redenen die daartoe geleid hebben. 9.

Provinciaal bestuur te zorgen voor de oprichting en instandhouding van gestichten voldoende aan deze wet XVII, XVIII, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31.

— Toezicht op krankzinnigengestichten door P. 5.

Provinciale wet. Artt. 107 en 112 van P. 26, 27.

Provincie. Voor welke krankzinnigen te zorgen? 30, 31.

Provisioneer bewindvoerder (ster). Wanneer wordt die benoemd? 72, 73, 74.

— Hoe geschieden die benoemingen en door wie? 72.

— Hoe groot is hunne macht? 72, 74.

— Wanneer houdt de bevoegdheid op? 73, 74.

— Kennisgeving van de benoeming van P, aan 't bestuur van het gesticht, waar de krankzinnige wordt verpleegd 79, 80.

Rapporteurs. Commissie v. R. 2^e K. XVII.

— Commissie v. R. 1^e K. XVIII.

Rechtbank. Zie **President.**

— beslist in 't hoogste ressort 41.

— beschikt over 't verzoek of requisitoir op de in art. 22 vermelde stukken 51.

— kan nader bewijs door getuigen of andere middelen gelasten 51.

— kan verhoor van den verpleegde bevelen 51.

— kan verhoor opdragen aan rechter-commissaris of kantonrechter 52.

— beveelt ontslag 64, 65.

— bepaalt dat ontslag niet binnen termijn laatste machtiging mag geschieden 64, 65.

— kan voor hare beslissing nader onderzoek bevelen 64, 65.

Rechtbank verleent machtiging tot verder verblijf van een krankzinnige in een gesticht 66.

— beveelt nader onderzoek en hoort geneeskundige bij beslissing ontslag bij ophouding krankzinnigheid 67.

— benoemt provisioneele bewindvoerder (ster) 72, 73, 74.

— Verzet tegen 't bevelschrift van ten uitvoerlegging bij verhaal van kosten door den Staat bij de arrondissements-**R.** 90—91.

Rechter in crimineele- en correctioneele zaken bevoegd te gelasten, dat iemand gedurende een jaar in een krankzinnigengesticht worde opgenomen 45.

Rechterlijke ambtenaar. Opdracht toezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten aan **R.** 2.

Rechterlijke macht. Controle bij plaatsing in een krankzinnigengesticht 31, 32.

Rechtsvordering. Wetboek van Burgerlijke-**R.** artt. 436, 438. 90.

Redenen omkleede. Met **R.** weigering van vergunning tot oprichting van een krankzinnigengesticht 18.

Regeling van de godsdienstige belangen der krankzinnigen in 't gesticht te Medemblik 96—97.

Register. Van elke toepassing van een dwangmiddel aanteekening houden in een **R.** 10, 13.

— Uittreksel en expeditie rechterlijke beschikkingen te vermelden in- en bewaren bij een **R.** 45, 46.

— Geneeskundige dagelijks aanteekening houden van zijne bevinding in een **R.** 47.

— Verlof om 't gesticht voor een bepaalden tijd te verlaten aanteekenen in **R.** 58.

Registratie der geneeskundige verklaring 40, 41, 43.

— Stukken vereischt tot de opneming gratis te registreeren, voor zoover zij aan **R.** onderworpen zijn 92.

Idem verblijf 92.

Idem verplaatsing 92.

Idem verlof 92.

Idem ontslag 92.

Requisitoir. Off. v. Just. kan bij schriftelijk **R.** machtiging tot plaatsing in een gesticht verzoeken aan pres. rechtb. 34, 35, 38, 39.

— Gesticht te noemen in **R.** 37, 39.

— Verleende machtiging te stellen op **R.** 41.

— Geen voldoende reden om machtiging te verleenen te verklaren op **R.** 41, 42.

— om den opgenomene gedurende een bepaalden tijd, één jaar niet te boven gaande, in een gesticht te plaatsen 50, 51.

Requisitoir. Beschikking rechtbank te stellen op **R. 52.**

- Nader **R.** in te dienen tot verlenging tijd met hoogstens *één jaar*, aan rechtb. ten hoogste 14 d. en ten minste 8 d. vóór verstrijken tijd van verblijf in 't gesticht 53.
- off. v. just. 14 dagen vóór 't verstrijken van een jaar nadat iemand ter uitvoering van een bevel van den strafrechter is opgenomen in een gesticht 53.
- Openbaar Ministerie tot benoeming van een provisioneele bewindvoerder 72, 73, 74.

Rijk. Verpleging van krankzinnigen ten laste van 't **R. 23.**

- In hoeverre verplicht in de behoeften aan krankzinnigen-verpleging te voldoen? 24.

Rijksgesticht. De kosten van verpleging in 't **R.** worden in rekening gebracht aan de inkomsten en bezittingen van den verpleegde 85—86.

Als voren aan zijne bloed- of aanverwanten 85—86.

Als voren aan de gemeente die volgens de armenwet de verplegingskosten heeft te voldoen 85—86.

Sachsenberg. Ontstaan van 't gesticht te **S. XV.**

Schriftelijke last binnentreding woning tegen den wil des bewoners. 9.

- kennisgeving opneming, plaatsing, verlof, ontslag en overlijden van verpleegden aan off. v. just. 15.
- machtiging van den kantonrechter tot voorloopige plaatsing van een krankzinnige in een gesticht 16, 22.

Slot- en overgangsbepalingen 92—94.

Sluiting van een krankzinnigengesticht 16, 22.

- Kosten voortvloeiende uit het overbrengen van krankzinnigen naar andere gestichten bij **S.** van krankzinnigengestichten, worden door den Staat als voorschot voldaan 84—86.

- Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Staat. Welke kosten worden door den **S.** bij gebreke van tijdige betaling als voorschot voldaan 84, 85, 86, 87, 88, 89.

- Op wie worden die kosten verhaald 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92.

Staatscommissie voorbereiding herziening wet van 29 Mei 1841 (regeling Staatstoezicht op krankzinnigen) VII.

Staatscourant. Plaatsing besluit sluiting van een krankzinnigengesticht in **S. 22.**

Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten. Door wie uitte oefenen? 2, 3.

Staatstoezicht op krankzinnigen buiten gestichten VIII, IX, XVI.
— strekt zich uit over 5.

Zie ook **Geneeskundig Staatstoezicht**.

Staatszorg om te voorzien in behoefte aan krankzinnigen-gestichten VIII, XVII, XVIII, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.

Staten. Door bewijsstukken gerechtvaardigde **S.** van kosten over te leggen bij verhaal van kosten door den Staat 89—91.

Strafbepalingen 80, 81, 82, 83, 84.

Straffen. Niet voldoende aan een bevel of vordering, gegeven door inspecteurs of ambtenaren belast met 't Staatstoezicht 80, 81.

— Belemmeren, beletten of vrijdelen van handelingen van ambtenaren 80, 81.

— Oprichting krankzinnigengestichten zonder vergunning of na intrekking vergunning 80, 81.

— Zonder machtiging opneming van krankz. in gestichten 80, 81.

— Beletten ontslag van krankzinnigen 80, 81.

— Nalating kennisgeving te doen van de opneming van een krankzinnige door besturen van gestichten aan bevoegd gezag 81, 82.

Als voren van verplaatsing 81, 82.

Als voren van verlof 81, 82.

Als voren van ontslag of overlijden 81, 82.

Als voren nalating overlegging bij de wet gevorderde stukken 82.

Als voren nalating bij de wet gevorderde registers te houden, overeenkomstig wettelijke voorschriften 82.

Als voren overgaan tot ontslag in strijd met wettelijke voorschriften 82.

Als voren nalating vereischte verklaring zenden aan bevoegd gezag bij verleening ontslag niet zonder gevaar voor stoornis van openbare orde of van ongelukken kunnende geschieden 82.

— Geen straf uittespreken bij overtreding buiten toedoen van bestuurders 82.

— Nalating aangifte te doen bij den burgemeester van de verpleging van krankzinnigen onder Staatstoezicht staande 82.

— Nalating bericht te zenden aan off. v. just. van opneming van krankzinnigen in buitenlandsche inrichtingen 82.

— tegen geneeskundigen bij nalating aantekeningen te houden bij de wet voorgeschreven 82.

als voren bij nalating verzending aantekeningen 82.

als voren bij niet opmaking verklaringen 82.

Straffen tegen bloedverwanten bij wederrechtelijk wegblijven in een der gevallen in deze wet vermeld wettelijk als o. 83, 84.

als voren tegen aangehuwden 83, 84.

als voren tegen echtgenooten 83, 84.

als voren tegen voogden 83, 84.

als voren tegen curators 83, 84.

als voren tegen deskundigen 83, 84.

Ten koste van wien het aangaat overbrengen krankzinnigen naar andere gestichten door ambtenaren met 't Staatstoezicht belast 22, 23.

Termijn voorloopige plaatsing in een gesticht XII.

— te stellen door den Koning voor overbrenging van krankzinnigen naar andere gestichten 22.

— Telkens na verstrijken **T.** kan nieuwe machtiging voor een jaar worden verleend 53.

— Binnen **T.** laatstverleende machtiging kunnen krankzinnigen naar andere gestichten worden overgebracht 54.

Terughouding in de gestichten van niet krankzinnige personen IX, X, XI, XII, XIII.

Terugkeer van eene krankzinnige na afloop verlof aanteekenen in een register 58.

— in de maatschappij wordt door het bestuur geregeld in overleg met 59, 60.

Toezicht op de godsdienstige belangen der krankzinnigen in 't gesticht te Medemblik 96—97.

Uittreksel. Opneming op last van den rechter in crimineele en correctionele zaken van iemand, geschiedt tegen overlegging van een **U.** uit de in kracht van gewijsde gegane uitspraak. 45, 46.

Vader. Toestemming **V.** noodig tot verleening verlof aan een krankzinnige 58, 59.

Als voren tot verleening ontslag 59, 60, 61, 62, 63, 64.

Vaderlijke macht 58.

Verbeteringen welke de wet in den bestaanden toestand beoogt VIII.

Verblijf in een krankzinnigengesticht 31, 32.

— Stukken vereischt tot **V.** vrij van zegel en gratis te registreren 92.

Verblijfplaats des krankzinnigen 32, 33, 34.

Vereischen tot oprichting van een krankzinnigengesticht XV, XVI, 18, 19, 21.

Vergunning tot oprichting van een krankzinnigengesticht.

— Vereischen daartoe XV, XVI, 18, 19, 21.

Verhaal van kosten 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92.

— op bestuurders van gestichten 84—86.

— op inkomsten en bezittingen van den verpleegde 85—86.

— op bloed- of aanverwanten 85—86.

— op gemeenten 85—87.

— voor verpleging in 't Rijksgesticht 23, 24, 85, 89.

— Het **V.** geschiedt uit kracht van een bevelschrift van tenuitvoerlegging 89—91.

Verklaring (geneeskundige) voor plaatsing van een krankzinnige in een gesticht 31, 32, 38, 39, 40, 41.

— Gemotiveerde **V.** omtrent het noodzakelijke of wenschelijke eener verpleging in een krankzinnigengesticht van den geneeskundige vergezeld 't verzoekschrift om eene opgenomene gedurende een bepaalden tijd in een gesticht te doen verblijven 50.

— voor opneming iemand in eene buitenlandsche inrichting van krankzinnigen 57.

— geneeskundige voor ontslag uit een gesticht 59, 60, 61, 62, 63.

Verkorting VI.

Verlenging machtiging tot verblijf in een krankzinnigengesticht 22, 53.

Verlof van een verpleegde kennisgeving aan off. van just. 15.

— uit een krankzinnigengesticht 57.

— aantekenen op 't register art. 18. 58.

— Strafbepalingen tegen nalating kennisgeving te doen van **V.** van krankzinnigen 81, 82.

— Stukken vereischt tot het **V.**, vrij van zegel en niet te registreeren 92.

Verplaatsing van een verpleegde kennisgeving aan off. v. just. 15.

— Strafbepalingen tegen nalating kennisgeving te doen van **V.** van krankzinnigen 81, 82.

— Stukken vereischt tot de **V.** vrij van zegel en niet te registreeren 92.

Verpleegde blijft in 't gesticht, hangende het onderzoek der rechtbank 52.

Als voren bij verlengd verblijf 53.

— Benoeming provisioneele bewindvoerder (ster) van een **V.** 72, 73, 74.

— Godsdienstige belangen der **V.** in 't gesticht te Medemblik 95—98.

Verpleging. Vermeerdering wettelijke waarborgen goede **V.** in krankzinnigengestichten IX.

— van krankzinnigen in de woning van echtgenooten 5, 6, 7.

als voren bij voogden 7.

als voren bij kinderen 7.

als voren bij curators 7.

— ten laste van 't Rijk 23.

— Aangifte van **V.** Zie **Burgemeester**,

— van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen 23.

— Kosten van **V.** bij sluiting van krankzinnigengestichten worden door den Staat bij voorschot voldaan 84—86.

Als voren bij **V.** van krankzinnigen omtrent wie het onzeker is door wien de kosten moeten worden gedragen 84—89.

Als voren bij **V.** op requisitoir openb. ministerie 84—86.

Als voren bij **V.** van krankzinnigen in spoedeischede gevallen op bevel van den burgemeester in bewaring gesteld 84—86.

— Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Verplichting geven van inlichtingen 10, 11.

— tot oprichting van krankzinnigengestichten door de provincie 26, 27, 28.

Als voren door 't Rijk 26, 27, 28.

Als voren door gemeenten 26, 27, 28.

Als voren door particulieren 26, 27, 28.

Verslag. Voorloopig **V.** uitgebraecht 2^e K. XVII.

— Beantwoording XVII.

— Uitbrenging eind-**V.** 2^e K. XVII.

— Uitbrenging eind-**V.** 1^e K. XVIII.

Vervoer. De kosten van **V.** van krankzinnigen in spoedeischede gevallen op bevel van den burgemeester in bewaring gesteld, worden door den Staat als voorschot voldaan 84—86.

— Kosten als voren worden door den Staat verhaald op 84—89.

Verwaarloozing van krankzinnigen 14, 35.

Verzet is toegelaten tegen het bevelschrift van tenuitvoerlegging bij verhaal van kosten door den Staat 90—91.

Verzoekschrift om iemand in een krankzinnigengesticht te plaatsen kan ingediend worden door bloedverwant of aangehuwde, echtgenoot, voogd of curator 32, 34.

— door meerderjarigen in te dienen om zijne plaatsing of inbewaarestelling te verzoeken 37, 38, 39.

— Beschikking rechtbank wordt gesteld op **V.** 52.

— Nader **V.** in te dienen tot verlenging tijd met hoogstens

één jaar, aan rechtbank ten hoogste veertien en ten minste acht dagen vóór verstrijken tijd van verblijf in 't gesticht. 53.

— Op nader **V.** wordt beschikt met inachtneming voorschriften art. 23. 53.

Voogden. Zie **Verpleging**.

Zie **Aangehuwde** (meerderjarige).

Zie **Vader**.

— Onbevoegdheid van meerderjarigen in krankzinnigengestichten verpleegd om **V.** of toeziende **V.** te zijn. 70, 71.

Voogdij 58.

Voorschot van kosten 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92.

— bij sluiting van krankzinnigengestichten 84—86.

— bij onzekerheid door wien de kosten zullen moeten worden betaald 84—86.

— bij plaatsing op requisitoir openbaar ministerie 84—86.

— bij in bewaringstelling in spoedeisende gevallen 84—86.

Voorziening voldoende in den geneeskundigen dienst en in den huisdienst IX 18, 21.

— in de behoefte aan krankzinnigengestichten 24, 25, 26.

Vrouw. De vrouw kan tot provisioneele bewindvoerster voor haren man benoemd worden 72, 73, 74.

Waarborgen (wettelijke). Vermeerdering voor de goede verpleging in krankzinnigengestichten van de wettelijke **W.** IX.

Weigering van vergunning tot oprichting van een krankzinnigengesticht 18.

Weldadigheid. Zie **Maatschappij**.

Wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* n°. 20) ingetrokken 92.

Wetboek. Burgerlijk **W.** Artikelen van Burgerlijk **W.** Zie **Artikelen**.

— Bepalingen van het Burgerlijk **W.** worden toegepast met wijzigingen art. 34 dezer wet 74, 75, 76, 77, 78, 79.

Wie moet voorzien in de behoefte aan krankzinnigengestichten 23, 24, 25, 26, 27, 28.

Zegel. Vrij van **Z.**, stukken vereischt tot opneming 92.

Idem verblijf 92.

Idem verplaatsing 92.

Idem verlof 92.

Idem ontslag 92.

Zweden. Opneming in- en ontslag uit een gesticht in **Z. X.** XI.

VOORBERICHT.

De aanvankelijke vrij gunstige ontvangst, welke mijne bewerking der wet van 27 April 1884 (*Stbl.* 96), betreffende het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten te beurt is gevallen en waardoor mijn eerste arbeid op dit gebied, hoe klein ook nog van beteekenis, niet geheel nutteloos schijnt, geeft mij de vrijmoedigheid, om reeds kort na de verschijning van mijn werkje, een Aanhangsel daarvan het licht te doen zien, hetwelk behalve de Koninklijke besluiten ter uitvoering der artikelen 4, 10, 18 en 44 met verwijzingen en aantekeningen, tevens bevat den tekst der ingetrokken wet van 29 Mei 1841 (*Stbl.* 20), welke opname mij voorkwam niet ondienstig voor de raadplegers van mijn werkje te zijn, daar aldaar op vele plaatsen naar artikelen dier wet verwezen wordt en ten einde hierdoor tevens de groote verandering en uitbreiding te doen uitkomen, welke de wet van 27 April 1884 (*Stbl.* 96) in den bestaanden toestand brengt.

Ook heb ik aan het slot doen toevoegen eenige tabelarische overzichten, betreffende de Statistiek van 't krankzinnigenwezen, waaruit de groote toeneming van 't aantal krankzinnigen over de jaren 1875—1881 blijkt en waardoor te

meer het groote gewicht van eene degelijke en van waarborgen voorzienene regeling van het toezicht op dat diep betreurenswaardige deel der lijdende menschheid, hetwelk men krankzinnigen noemt, bewezen wordt.

Eindelijk nam ik deze gelegenheid te baat om door de aanvulling der aantekening van enkele artikelen, het werkje nog eenigszins bruikbaar te maken, zoo ook als door de opname van eenige modellen van registers enz. door gemeentebesturen aan te houden of in te vullen.

Moge deze aanvulling, waardoor mijn werkje nog in volledigheid is toegenomen, tevens strekken om het in de praktijk nog meer ingang te doen vinden.

H. A. MUSQUETIER.

SCHIJPLUIDEN, November 1884.

Art. 9, bladz. 22 en 23 mijner wet.

In de M. v. T. tot dit artikel las men nog :

»De administratieve straf van sluiting der gestichten, na intrekking der verkregen koninklijke vergunning, is overgenomen uit de bestaande wet [d. i. de nu ingetrokken wet van 29 Mei 1841 (Stbl. 20)]. De bepaling dat het bestuur van het gesticht vooraf deswege moet worden gehoord en dat het te nemen gemotiveerd besluit in de Staatscourant moet worden geplaatst, strekt nader ten waarborg dat niet lichtvaardig tot zoodanigen maatregel zal worden overgegaan. Daarentegen is niet overgenomen art. 6 dier wet, (1) bepallende wat moet geschieden met de inkomsten van gestichten die gesloten mochten worden, voor zoover dit *»fundatiën* zijn. Vermoedelijk heeft men onder *»fundatie*» verstaan instellingen van weldadigheid, althans er zijn geene *»fundatiën*» bekend aan welke dit karakter niet eigen was en nu bevat art. 9 der latere wet tot regeling van het armbestuur (2) de ook voor dit geval voldoende voorschriften, omtrent het gebruik der bezittingen en inkomsten van instellingen van weldadigheid, wier doel is vervallen.»

(1) Zie bladz. 162 hierachter.

(2) Art. 9 wet van 28 Juni 1854, tot regeling van 't armbestuur. Zoo het doel eener instelling van weldadigheid is vervallen, wordt het gebruik harer bezittingen en inkomsten tot eene andere, aan

Art. 15, bladz. 37 mijner wet.

In de M. v. B. gaf de Regeering nog te kennen, dat de bevoegdheid bij dit artikel verleend aan meerderjarigen, niet beperkt is tot hen, die *niet onder curateele* zijn gesteld.

de laatst bekende zoo nabij mogelijk komende, bestemming geregeld, ten aanzien van:

a. gemeente-instellingen (art. 2a) door den *gemeenteraad*, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten;

b. instellingen eener kerkelijke gemeente (art. 2b) door de *bevoegde kerkelijke besturen*;

c. instellingen van bijzondere personen of vereenigingen (art. 2c), door de *oprichters* of hunne *erfgenamen*, en bij ontstentenis of onbekendheid van deze, door de *bestuurders der instelling*, in het laatste geval onder Onze goedkeuring; en

d. instellingen van gemengden aard (art. 2d) door den *gemeenteraad* en het *bevoegd kerkelijk* of *bijzonder bestuur* in gemeenschappelijk overleg, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Blijft die regeling binnen eenen voor elk bijzonder geval, des noodig, door Ons, voor te schrijven termijn achterwege, dan geschiedt zij door Ons bij een met redenen omkleed, openbaar gemaakt besluit. Deze bepaling geldt voor de instellingen, onder litt. c vermeld, slechts zoo de oprichters zelven of hunne erfgenamen niet meer in leven of niet bekend zijn.

BIJLAGEN.

BESLUIT van den 3den Juni 1884, Stbl. 110,
tot vaststelling van modelregisters voor de gestichten
voor krankzinnigen.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER
NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN
LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche
Zaken en van Justitie, van 19 Mei 1884, n°. 987, afdeeling
Medische Politie, en van 23 Mei 1884, n°. 108, 1ste afdeeling;

Gelet op artt. 4 (1) en 18 (2) der wet van 27 April 1884
(*Staatsblad* n°. 96) tot regeling van het Staatstoezicht op
krankzinnigen;

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen de modellen
der volgens de aangehaalde artikelen in alle gestichten voor
krankzinnigen te houden registers, zooals zij hiernevens zijn
gevoegd.

Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering
van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst
en gelijktijdig met de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad*
n°. 96) in werking zal treden. (3)

Karlsbad, den 3den Juni 1884.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

Uitgegeven den veertienden Juni 1884.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

(1) Zie bladz. 10 mijner wet, alinea 6 van art. 4.

(2) Zie bladz. 45 mijner wet, alinea 4 van art. 18.

(3) Zie het besluit van 29 Juli 1884 (Stbl. 186) hierna bladz. 134.

REGISTER gehouden in het gesticht voor krankzinnigen te.

27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), tot regeling

Volgnummer.	NAAM en NUMMER van het register volgens artikel 18.	Afzondering.			Lijfswang.							
		afzonderingskamer.	cel.	gesloten bedstede.	vastbinden der handen.	losse dwanghandschoenen.	dwanghandschoenen met gordel.	dwangbuis of dwangjak.	vastbinden der voeten.	voetriemen.	vastbinden op een gewonen stoel.	dwangstoel.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 Juni 1884, n°. 21 (*Staatsbl.* n°. 110).

(1) Zie bladz. 10 mijner wet.

volgens het bepaalde in het zesde lid van artikel 4 (1) der wet van van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Reden van de afzondering of de toepassing van een of meer dwang- middelen.	Door wien bevolen.	Oordeel van den genees- heer.	Oordeel van den inspecteur.	<i>Aanmerkingen.</i>

Ons bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken.

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

REGISTER gehouden in het gesticht voor krankzinnigen te.,
27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), tot regeling

Volgnummer.	Naam, voornamen, geslacht, leeftijd, woonplaats, beroep, burgerlijke staat van den (de) opgenomene, en kerkgenootschap, waartoe hij (zij) behoort.	Naam, voornamen, leeftijd, woonplaats en beroep van hem (haar), door wien (wie) de plaatsing verzocht is, of openbaar ministerie, dat haar gerequireerd heeft.	Om- schrijving of afschrift der stukken in art. 18 vermeld.	Dagtee- keningen der mach- tingen tot op- neming en van die tot verlenging van het verblijf in het gesticht.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 Juni 1884, n°. 21 (*Staatsbl.* n°. 110).

- (1) Zie bladz. 45 mijner wet.
- (2) Zie bladz. 15—16 mijner wet.
- (3) Zie bladz. 57—59 mijner wet.
- (4) Zie blndz. 59—64 mijner wet.
- (5) Zie bladz. 64—65 mijner wet.

volgens het bepaalde in het vierde lid van artikel 18 (1) der wet van van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Dagteekening van de opneming en van de kennisgeving aan den officier van justitie (art. 6) (2).	Dagteekeningen der termijnen waarop de machtingen verstriken.	Dagteekeningen van verlof en van terugkeer in het gesticht (art. 27) (3).	Verklaringen van den geneesheer volgens artt. 28 (4) en 29 (5).	Dagteekening van overlijden in het gesticht, van ontslag of verplaatsing naar een ander gesticht en van de kennisgeving aan den officier van justitie (art. 6 laatste lid). Ingeval van ontslag bij te voegen „niet krankzinnig”, „niet hersteld” of „hersteld”.	<i>Aanmerkingen.</i>

Ons bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

BESLUIT van den 29sten Juli 1884 (*Stbl.* n°. 186)
houdende bepaling van den dag, waarop de wet van
27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), tot regeling van
het Staatstoezicht op krankzinnigen, in werking treedt.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER
NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG
VAN LUXEMBURG, ENZ. ENZ. ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche
Zaken en van Justitie, van 19 Juli 1884, n°. 1485, afdeling
Medische Politie, en van den 23sten daaraanvolgende, n°. 111,
1ste afdeling;

Gezien art. 44 (1) der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad*
n°. 96) tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de
genoemde wet in werking treedt op 1 October 1884.

Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering
van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst,
en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene
Rekenkamer.

Het Loo, den 29sten Juli 1884.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

Uitgegeven den twaalfden Augustus 1884.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

(1) Zie bladz. 94 mijner wet.

MODELLEN VAN REGISTERS,

AAN TE HOUDEN

ter uitvoering van de artikelen 3, 5, 12, 13, 14, 15, 16,
19, 24, 28, 29, 30 en 31

der Wet van 27 April 1884 (*Stbl.* n°. 96).

Wet van den 27 April 1884 (Stbl. n°. 96).

Model A.

GEMEENTE

REGISTER

VAN

AANGIFTEN DER VERPLEGING VAN KRANKZINNIGEN

BUITEN

GESTICHTEN.

Zie artikel 2, alinea 1 en de aantekening daarbij op
bladz. 5, 6 en 7 mijner wet.

GEMEENTE

REGISTER

van ontvangen kennisgevingen en gedane mededeelingen der
plaatsing van krankzinnigen in gestichten,
en verdere bijzonderheden omtrent de verpleging enz.
van zoodanige lijdens
welke hunne laatste woon- of verblijfplaats in
deze Gemeente hebben gehad.

Zie de artt. 5, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 24, 28, 29, 30 en 31 mijner wet,
op bladz.: 14 en 15; 32—37; 37—40; 46—47; 53—54; 59—67.

Volgnummer.	Datum van ontvangst der kennisgeving. <i>Art. 19, 1e lid.)</i> (1)	Dagteeke- ning der machtiging.	Naam, voornaam, beroep en burger- lijke staat van den krankzinnige.	De machtiging tot op- name van den krank- zinnige in een gesticht is (2)	
				verleend door: (3)	verleend ten verzoeken van : (4)

(1) Zie bladz. 46 mijner wet.

(2) Zie art. 5 mijner wet op bladz. 14 en 15.

(3) Zie art. 19 alinea 1 op bladz. 46 mijner wet.

(4) Zie de artt. 12, 13, 14 en 15 en aantekening op bladz. 32—37 mijner wet.

Aanduiding an het gesticht waarin de krankzinnige is opgenomen. (5)	Geschiedt de verple- ging al dan niet voor rekening der Gemeente?	Datum der door den Burgemees- ter gedane mededeeling. (Art.19,2 ^e lid) (6)	Naam, beroep en woonplaats van den persoon aan wien de in de vorige kolom bedoelde mededeeling is gedaan.	Verdere bijzonder- heden omtrent den krankzinnige, voor zoover zij ter kennis van den Burgemeester komen. (Verlenging verpleeg- tijd (7), ontslag(8) uit het gesticht enz.)

5) Zie art. 16 en aantekening op bladz. 37—40 mijner wet.

6) Zie bladz. 46 en 47 mijner wet.

7) Zie art. 9 alinea 5 op bladz. 22 en art. 24 op bladz. 53 en 54 mijner wet.

8) Zie de artt. 28, 29, 30 en 31 met de aantekeningen op bladz. 59—67 mijner wet.

TABEL I.

STATISTIEKE OPGAVEN

bij missive van den 20 December 1883, N°. 1335, aan de
Staten-Generaal overgelegd.

TABEL aanwijzende het aantal krankzinnigen in de geneeskundige gestichten in Nederland aan het einde der jaren 1875 tot en met 1881.

GESTICHTEN TE:	1875.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	1881.
'sHertogenbosch.	427	445	484	522	557	584	606
Rosmalen	422	443	481	507	504	490	541
Zutphen	472	438	446	429	436	456	472
'sGravenhage . .	130	150	153	149	151	165	172
Rotterdam	181	193	189	200	203	210	230
Dordrecht	239	235	251	246	235	213	222
Delft	299	313	310	299	298	297	303
Bloemendaal. . .	779	789	817	843	879	884	912
Amsterdam . . .	135	146	141	139	143	139	149
Utrecht	322	310	322	344	354	385	381
Franeke	181	188	179	177	188	202	201
Deventer.	199	189	203	205	201	196	199
Maastricht. . . .	70	77	78	75	72	77	70
Alle gestichten te zamen	3 856	3 916	4 054	4 135	4 216	4 298	4 458

In zes jaren is derhalve de bevolking der gezamenlijke geneeskundige gestichten voor krankzinnigen vermeerderd met 602.

TABEL II.

TABEL, aanwijzende het aantal krankzinnigen opgenomen in de geneeskundige gestichten voor krankzinnigen, gedurende de jaren 1875 tot en met 1881.

GESTICHTEN TE :	Aantal opgenomen krankzinnigen in het jaar						
	1875.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	1881.
's Hertogenbosch.	101	131	133	158	148	129	131
Rosmalen	130	134	137	130	115	129	158
Zutphen	105	57	76	79	98	101	91
's Gravenhage . .	33	47	34	40	38	48	44
Rotterdam	51	61	45	70	72	80	73
Dordrecht	70	72	87	62	63	72	66
Delft	108	114	82	75	71	75	74
Bloemendaal. . .	146	156	189	201	183	138	152
Amsterdam . . .	36	49	46	55	51	41	40
Utrecht	130	130	143	147	132	141	136
Franeker.	58	61	59	71	69	66	63
Deventer.	55	53	56	44	40	52	57
Maastricht. . . .	27	35	32	24	26	32	31
Alle gestichten te zamen	1 050	1 100	1 119	1 156	1 106	1 104	1 116

TABEL III.

TABEL, aanwijzende hoevele krankzinnigen (Nederlanders) op 31 December 1881 werden verpleegd *in*, hoevele *buiten* gestichten.

PROVINCIEËN.	Op 31 Dec. 1881 werden verpleegd:		Aantal bekende krankzinnigen aan het einde van 1881.	Van 100 bekende krankzinnigen werden verpleegd:	
	in gestichten. (1).	buiten gestichten. (2).		in gestichten.	buiten gestichten.
Noordbrabant . . .	533	336	869	59.4	40.6
Gelderland	535	284	819	65.3	34.7
Zuidholland.	875	217	1092	80.1	19.9
Noordholland.	1019	78	1097	92.8	7.2
Zeeland	103	134	237	43.4	56.6
Utrecht	320	73	393	81.4	18.6
Friesland	233	187	420	55.4	44.6
Overijssel	203	97	300	67.6	32.4
Groningen.	164	134	298	55	45
Drenthe.	83	43	126	65.8	34.2
Limburg	364	155	519	70.1	29.9
Het Rijk	4432	1738	6170	71	29

(1) De vreemdelingen en zij wier woonplaats onbekend was zijn hier bijgeteld. Hun aantal bedroeg 26.

(2) Deze cijfers bevatten de niet in gestichten verpleegde krankzinnigen, voor zoover zij bij den burgemeester hunner woonplaats bekend zijn.

TABEL IV.

TABEL, aanwijzende hoevelen der krankzinnigen op den 31sten December van de jaren 1875 tot en met 1881 in Nederlandsche geneeskundige gestichten voor krankzinnigen verpleegd, behooren tot de in de eerste kolom vermelde provinciën des Rijks.

1875.

1876.

PROVINCIËN.	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1875.	Op 10 000 inwoners waren in een ge- sticht	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1876.	Op 10 000 inwoners waren in een ge- sticht.
Noordbrabant. .	470	447 632	10.49	481	451 095	10.66
Gelderland. . . .	441	445 480	9.67	437	448 820	9.73
Zuidholland . . .	764	735 315	10.39	799	748 162	10.67
Noordholland . .	877	620 890	14.12	889	629 345	14.12
Zeeland	99	184 215	5.37	90	185 628	8.84
Utrecht	263	181 957	14.45	262	184 084	14.23
Friesland	214	311 246	6.87	216	313 804	6.88
Overijssel	190	263 008	7.22	184	265 144	6.93
Groningen	151	236 308	6.38	159	238 662	6.66
Drenthe	62	111 093	5.58	69	112 221	6.14
Limburg	287	230 119	12.47	299	232 562	12.85
Het Rijk	3818	3 767 263	10.13	3885	3 809 527	10.19
Vreemdelingen en onbekende woonplaats . . .	38			31		
Totaal.	3856			3916		

1877.

1878.

PROVINCIEËN.	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1877.	Op 10 000 inwoners waren in een ge- sticht	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1878.	Op 10 000 inwoners waren in een ge- sticht
Noordbrabant . .	505	456 709	11.05	521	462 966	11.2
Gelderland	444	453 624	9.78	445	458 900	9.6
Zuidholland . . .	801	763 636	10.48	804	780 656	10.3
Noordholland . .	931	642 073	14.49	965	654 797	14.7
Zeeland	99	187 046	5.29	99	188 522	5.2
Utrecht	266	186 164	14.28	274	188 799	14.5
Friesland	211	317 405	6.64	211	320 160	6.5
Overijssel	198	267 826	7.39	213	271 069	7.8
Groningen	160	242 065	6.61	165	245 228	6.7
Drenthe	75	113 773	6.59	90	115 186	7.8
Limburg	324	235 135	13.35	317	238 509	13.2
Het Rijk	4014	3 865 456	10.38	4104	3 924 792	10.4
Vreemdelingen en onbekende woonplaats . . .	40			31		
Totaal	4054			4135		

1879.

1880.

PROVINCIEËN.	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1879.	Op 10000 inwoners waren in een ge- sticht	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Jan. 1880.	Op 10000 inwoners waren in een ge- sticht
Noordbrabant . .	521	468 667	11.1	504	466 497	10.8
Gelderland . . .	468	463 840	10.—	492	466 805	10.5
Zuidholland . . .	816	796 109	10.2	833	803 530	10.—
Noordholland . .	1000	667 946	14.8	989	679 990	14.5
Zeeland	102	189 666	5.3	99	188 635	5.2
Utrecht	286	191 370	14.9	316	191 679	16.4
Friesland	223	323 872	6.8	232	329 877	7.—
Overijssel	202	273 770	7.3	199	274 136	7.2
Groningen	167	249 124	6.7	178	253 246	7.—
Drenthe	81	177 026	6.—	85	118 845	7.1
Limburg	321	240 497	13.3	338	239 453	14.1
Het Rijk	4187	3981 887	10.5	4265	4 012 693	10.6
Vreemdelingen en onbekende woonplaats . . .	29			33		
Totaal	4216			4298		

1881.

PROVINCIEËN.	Aantal krankzin- nigen.	Bevolking op 1 Januari 1881.	Op 10 000 inwoners waren in een gesticht
Noordbrabant	533	470 431	11.3
Gelderland	535	471 501	11.3
Zuidholland	875	818 477	10.6
Noordholland	1 019	694 166	14.6
Zeeland	103	188 614	5.4
Utrecht	320	194 368	16.4
Friesland	233	331 515	7.—
Overijssel	203	276 246	7.3
Groningen	164	255 686	6.4
Drenthe	83	719 884	6.9
Limburg	364	239 692	15.1
Het Rijk	4 432	4 060 580	10.9
Vreemdelingen en onbe- kende woonplaats	26		
Totaal	4 458	.	

BESLUIT van den 22sten September 1884 (Stbl. n°. 203), tot vaststelling der voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen in het Rijksgesticht te Medemblik. (1)

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie, van 4 Augustus 1884, n°. 1661, afdeeling Medische Politie, en van den 5den daaraanvolgende, n°. 69, 1ste afdeeling;

Gelet op art. 10 der wet van 27 April 1884 (Stbl. n°. 96);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 September 1884, n°. 12);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers, van 16 September 1884, n°. 2004, afdeeling Medische Politie, en van 18 September 1884, n°. 74, 1ste afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan, de voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen in het Rijksgesticht te *Medemblik* vast te stellen, zooals zij hiernevens zijn gevoegd.

(1) Zie het 3de lid van art. 10 der wet op bladz. 24 mijner wet.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 22sten September 1884.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

Uitgegeven den *negen en twintigsten* September 1884.

De Minister van Justitie,

DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

VOORWAARDEN voor de opneming en verpleging van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen in het Rijksgesticht te *Medemblik*.

Artikel 1.

Voor rekening van gemeentebesturen worden in 's Rijks krankzinnigengesticht uitsluitend opgenomen zij, waarvan op voldoende wijze bewezen is, ten genoegen van den geneesheer-directeur, dat zij tijdens de aanvraag tot plaatsing nog niet of niet langer dan een jaar achtereenvolgens als krankzinnig zijn verpleegd geweest.

Deze bepaling geldt niet voor de krankzinnigen, die, bij sluiting van een gesticht, krachtens art. 9 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96) naar het Rijksgesticht worden overgebracht. (1).

Voor rekening van gemeentebesturen enz. Zooals reeds uit de algemeene aantekening onder art. 11 op bladz. 24 mijner wet blijkt, zouden volgens den wensch der Regeering, die het ontwerp van wet indiende, *naar de behoefte* eene of meer Rijksgestichten worden opgericht, doch liet de tegenwoordige Regeering die aanhef van 't artikel weg en voegde aan 't artikel het 2de lid (*voor zoover de plaatsruimte* enz.) toe, waaruit m. i. valt op te merken vooral ook in verband met de uitvoerige rede van den Minister van Binnenlandsche Zaken op bladz. 25 aangehaald, en wel voornamelijk hetgeen

(1) Art. 9 alinea 6 der wet v. 27 April 1884 (Stbl. no. 96) bladz. 22 mijner wet. Bij gebreke van overbrenging door de zorg van belanghebbenden binnen den gestelden termijn, worden de krankzinnigen op Onzen last naar andere gestichten overgebracht door de zorg van ambtenaren met 't staatstoezicht belast en ten koste van wien het aangaat. (Zie verder bladz. 23 mijner wet.)

voorkomt bij punt 1 op bladz. 25 en bij de punten 3 en 4 op bladz. 26 en 27: dat voor de opnemings- en verpleging van krankzinnigen *voor rekening van gemeentebesturen* in 't Rijksgesticht slechts *weinig gelegenheid* zal bestaan, daar dit slechts kan geschieden:

- 1^e wanneer de plaatsruimte in 't Rijksgesticht het toelaat;
- 2^e slechts als zij behoeftig zijn;
- 3^e alleen dan, wanneer zij nog niet of niet langer dan een jaar achtereenvolgens als krankzinnig zijn verpleegd geweest;
- 4^e wanneer het bestuur der gemeente, die volgens de wet tot regeling van het armbestuur de verplegingskosten van den krankzinnige heeft te voldoen (1), bereid is daarvoor f 279 (2) 's jaars of gedeelten daarvan aan 't Rijk te restitueeren;

In 't vervolg moeten derhalve de gemeentebesturen zich voor hunne krankzinnigen in de eerste plaats wenden tot particuliere gestichten; daarna of ook terstond tot de Provinciale gestichten en slechts zéér zelden en alleen onder de boven omschreven voorwaarden sub 2—4 tot het Rijksgesticht (zie bladz. 24—30 mijner wet).

De tegenwoordige wet brengt dus wat dit betreft in den toestand onder de ingetrokken wet van 29 Mei 1841 (Stbl. n°. 20) bestaande, zoo goed als geen verandering.

(1) Zie het aangeteekende bij art. 40 sub b, c en d op bladz. 86 en 87 mijner wet.

(2) Zie het ingezonden stuk van den heer Van Schermbeek op bladz. 56 mijner wet, waaruit blijkt, dat de kosten van verpleging in 't groote krankzinnigengesticht te Gheel, in Kemperland, met, alles inbegrepen, slechts ongeveer f 250 bedragen. De wenk van den Heer Van Schermbeek zou dus den gemeentebesturen nog dringender zijn aan te bevelen, nu men de zekerheid heeft, datmen zijne rustige krankzinnigen, waarmede hier te lande de gestichten overbevolkt zijn, aldaar nog op eene minder kostbare wijze kan geplaatst krijgen, terwijl men hier te lande dan in de gestichten meer ruimte zal erlangen voor de acute, dringende gevallen, die helaas nog dikwijls voorkomen.

Artikel 2.

Aanvraag tot opneming van een krankzinnige geschiedt ten minste twee dagen vooraf. Daarbij wordt, tenzij de laatste zinsnede van art. 9 van voornoemde wet (1) wordt toegepast, eene verklaring overgelegd, dat de aanvrager zich verbindt tot betaling van het verschuldigde volgens artt. 4, 5, 6 en het 2de lid van art. 7 van deze voorwaarden.

Artikel 3.

Vóór of bij de opneming worden overgelegd:

1°. de rechterlijke machtiging tot opneming in het gesticht (2), of in het geval voorzien in art. 14 der voornoemde wet (3) een verzoek van den burgemeester tot opneming, voorzien van zijne verklaring, dat de noodige stappen tot het verkrijgen der rechterlijke machtiging zijn gedaan;

2°. een staat van inlichtingen betreffende den op te nemen persoon;

3°. de ziektegeschiedenis, door den geneesheer van den op

(1) Art. 9 alinea 6 der wet v. 27 April 1884 (Stbl. 96) bladz. 22 mijner wet. Bij gebreke van overbrenging door de zorg van belanghebbenden binnen den gestelden termijn worden de krankzinnigen op Onzen last naar andere gestichten overgebracht door de zorg van ambtenaren met 't staatstoezicht belast en ten koste van wien het aangaat. (Zie verder bladz. 23 mijner wet.)

(2) Zie bladz. 44 en 45 mijner wet.

(3) Art: 14, 1e lid der wet v. 27 April 1884 (Stbl. 96) bladz: 36 mijner wet. In spoedeisende gevallen kunnen de krankzinnigen door den burgemeester der gemeente van hun werkelijk verblijf in bewaring worden gesteld. Hij geeft daarvan binnen vier en twintig uren kennis aan den officier van justitie binnen wiens ressort de krankzinnige is in bewaring gesteld, met bijvoeging van de bescheiden, waaruit de krankzinnigheid blijkt.

te nemen persoon opgemaakt, waarin de beschrijving van de oorzaken, het ontstaan, de ontwikkeling, den loop en de tegenwoordige verschijnselen der ziekte en van de behandeling, welke de zieke ondergaan heeft, zooveel mogelijk vermeld worden.

In spoedeischede gevallen kunnen de sub 2° en 3° bedoelde stukken en de sub 1° bedoelde rechterlijke machtiging, indien volgens art. 18 der aangehaalde wet (1) de uitvoering gelast is, op de minuut, binnen drie dagen na de opneming worden ingezonden.

In geen geval mag de opzending van den krankzinnige worden vertraagd of nagelaten wegens het gemis van de stukken sub 2° en 3° genoemd.

Bij overplaatsing uit een ander gesticht voor krankzinnigen worden de rechterlijke machtiging en de overige den krankzinnige betreffende stukken door het bestuur van dat gesticht aan den geneesheer-directeur van het Rijksgesticht gezonden (2).

De sub 2°. en 3°. bedoelde stukken en de verklaring vermeld in de 2de zinsnede van art. 2, worden ingericht overeenkomstig een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daartoe vast te stellen model, dat kosteloos bij den geneesheer-directeur te bekomen is.

(1) Art. 18, alinea 1 der wet v. 27 April 1884 (*Stbl.* no. 96), bladz. 44 mijner wet.

Opneming van een krankzinnige in een gesticht geschiedt tegen overlegging van eene expeditie der machtiging tot plaatsing of, indien de uitvoering gelast is op de minuut, op vertoon van die minuut, waarvan dan in afwachting van de expeditie, ten spoedigste door den griffier op te zenden, onmiddellijk in het gesticht een afschrift of uittreksel wordt genomen.

(2) Zie art. 25 alinea 2 der wet van 27 April 1884 (*Stbl.* no. 96) bladz. 54 mijner wet.

Artikel 4.

Het verpleeggeld bedraagt tweehonderd zeventig gulden (f270) 'sjaars. Indien het verpleeggeld berekend moet worden over een gebroken tijdvak, dan geschiedt dit in dier voege, dat het verpleeggeld per dag op f 0,75 wordt gesteld.

Artikel 5.

De voldoening der verpleeggelden geschiedt ten kantore van een der Rijksbetaalmeesters bij vooruitbetaling en wel, indien de opneming plaats heeft voor drie maanden of korter, voor den geheelen duur der opneming in ééns, bij opneming voor langer dan drie maanden kwartaalsgewijze, het eerste kwartaal dadelijk bij de opneming en verder op den eersten werkdag van ieder daarop volgend kwartaal.

Deze bepalingen zijn mede van toepassing, indien de verpleging wordt verlengd (1).

Betaald verpleeggeld wordt gerestitueerd ingeval het blijkt dat een verpleegde overleden was op het tijdstip der betaling.

De voor de betaling ontvangen quitantie van storting wordt, uiterlijk binnen 4 dagen na de afgifte, gezonden aan den geneesheer-directeur, die desverlangd een bewijs van ontvang daarvoor afgeeft.

Artikel 6.

Bij overlijden van een verpleegde (2) komen de begrafenis-

(1) Zie art. 9 alinea 5 der wet van 27 April 1884 (*Sibl.* no. 96) bladz. 22 mijner wet en art. 24 der voornoemde wet alineas 4 en 5 bladz. 53 mijner wet.

(2) Zie art. 6 alinea 2 der wet van 27 April 1884 (*Sibl.* no. 96) bladz. 15 mijner wet.

kosten ten laste der gemeente voor wier rekening de verpleging plaats had.

Artikel 7.

Wordt een verpleegde, hetzij bij wijze van proefneming, hetzij definitief ontslagen, dan draagt het gemeentebestuur, ten wiens laste de verpleging geschiedde, zorg, dat hij binnen den door den geneesheer-directeur bepaalden tijd worde afgehaald en alle daartoe noodige kleedingstukken voorhanden zijn (1).

Bij gebreke daarvan en bij niet nakoming der voorschriften omtrent de betaling van het verpleeggeld, nadat het gemeentebestuur zonder gevolg is in gebreke gesteld om te betalen, (2) wordt de verpleegde door de zorg van den geneesheer-directeur van de noodige kleeding voorzien en naar de gemeente teruggezonden, een en ander op kosten van het gemeentebestuur.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 September 1884, n°. 25 (*Staatsblad* n°. 203).

Ons bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

De Minister van Justitie,
DU TOUR VAN BELLINCHAVE.

(1) Zie art. 23 alinea 2 der ingetrokken wet v. 29 Mei 1841 (*Stbl.* 20) bladz. 171—172 hierachter.

(2) Zie art. 40 laatste lid der wet van 27 April 1884 (*Stbl.* no. 96) bladz. 85, 87—89 mijner wet.

**29 Mei 1841. Wet, houdende bepalingen omtrent de gestichten
voor krankzinnigen en de wijze hunner opneming in
en ontslag uit dezelve. (Stbl. n°. 20) (1).**

WIJ WILLEM II, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen
te weten :

Alzoo Wij hebben in overweging genomen, dat de voortgang der wetenschappen, en de, zoo in Nederland als elders, verkregene ondervinding, de overtuiging hebben verwekt, dat de herstelling der krankzinnigen aanmerkelijk bevorderd wordt, door eene spoedige geneeskundige behandeling, in daartoe meer bijzonder ingerichte gestichten ;

En willende de vereischte voorzieningen daarstellen om de bereiking van het heilzaam oogmerk van zoodanige gestichten, in onderscheiding van andere, minder aan het voorschreven doel dienstbare inrichtingen, te vereenigen met de verzekering der goede behandeling en behoorlijke waarneming der zakelijke belangen van de krankzinnigen, en met de waarborging der personeele vrijheid.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, vast te stellen hetgeen volgt :

Zie het begin der inleiding mijner wet op bladz. VII.

(1) Zie art. 43 der wet van 27 April 1884 (Stbl. no. 96) bladz. 92 en 93 mijner wet.

Zie het besluit tot regeling van de uitvoering dezer wet van 5 October 1841 (Stbl. no. 41), en voorts ten aanzien van de kosten van verpleging van arme krankzinnigen art. 26 der wet van 28 Juni 1854 (Stbl. no. 100), gewijzigd bij de wet van 1 Juni 1870 (Stbl. no. 85).

ALGEMEENE BEPALING.

Art. 1. Onder krankzinnigen worden in deze wet verstaan, allen die van het geheel of gedeeltelijk vrije gebruik van hunne verstandelijke vermogens beroofd zijn.

Zie het aangeteekende bij § 1 op bladz. 1—2 en dat bij art. 3 op bladz. 8 mijner wet.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de gestichten tot opnemning en verzorging van krankzinnigen bestemd.

2. De bestaande gestichten, bestemd tot opnemning en verzorging van krankzinnigen, worden onderscheiden in geneeskundige gestichten, beplaaddelijk ingericht met het doel, om hunne herstelling te bevorderen, en in bewaarplaatsen, dienende om diegenen, welke volgens de bepalingen dezer wet daarin opgenomen kunnen worden, van de maatschappij af te zonderen.

De Koning verklaart welke gestichten tot de geneeskundige, en welke tot de bewaarplaatsen behooren.

Wanneer dringende omstandigheden zulks noodzakelijk maken, zal de Koning zoodanige bewaarplaatsen, welker inrichting zulks mocht gedoogen, tijdelijk en bij uitzondering, onder de geneeskundige gestichten kunnen rangschikken.

Als gestichten worden ook beschouwd bijzondere woonhuizen, in welke meer dan één krankzinnige anders dan bij hunne bloedverwanten of aangehuwden, worden verpleegd.

Zie de inleiding mijner wet op bladz. XV en XVI en art. 7 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 17—18.

Zie wat betreft de vermeerdering van de wettelijke waar-

borgen voor de goede verpleging in de krankzinnigen-gestichten (één der hervormingen en verbeteringen; welke de tegenwoordige wet beoogt in den toestand, onder de vorige wet ontstaan), hoofdpunt 3 der inleiding op bladz. IX en art. 8 en de aantekening op bladz. 18—21 mijner wet. Zie eindelijk art. 43, 4e alinea en v.v. met de aantekening op bladz. 92 en 93.

3. Van het oogenblik der uitvaardiging van deze wet af aan, mogen geene nieuwe bewaarplaatsen worden daargesteld.

Bij bestaande behoeften zullen er geneeskundige gestichten kunnen worden opgericht, doch niet anders dan met toestemming des Konings.

Die gestichten zullen uitsluitend voor krankzinnigen bestemd zijn.

Geene krankzinnigen mogen te gelijk met andere personen, die niet krankzinnig zijn, in hetzelfde gebouw verpleegd worden, dan in geval van dringende noodzakelijkheid, met bewilliging des Konings, en dan nog altijd in daartoe ingerichte afzonderlijke afdeelingen.

Zie artt. 7 en 11 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 17—18 en 24—31 mijner wet en de inleiding op bladz. XIV en XV.

4. De gestichten voor krankzinnigen, bij de uitvaardiging dezer wet bestaande, om het even welke derzelver oorsprong zij, kunnen, onverminderd de bepalingen van het volgend artikel, blijven bestaan, mits, binnen drie maanden na die uitvaardiging, van derzelver aanwezen worde kennis gegeven aan de Gouverneurs der provinciën, en onder verplichting voor de eigenaars of bestuurders om zich overeenkomstig de bepalingen dezer wet te gedragen.

Zie art. 43 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 92 en 93 mijner wet.

5. Er zal, op last des Konings, een plaatselijk onderzoek geschieden naar de wijze van bewaren en verzorgen der krankzinnigen in de bestaande gestichten; degenen, in welke die wijze bevonden wordt, tot verergering van hunnen toestand, aanleiding te geven, zullen, op last des Konings, door het administratief gezag worden opgeheven en gesloten, wanneer niet, binnen een daartoe te stellen termijn, zoodanige verbeteringen daaraan worden toegebracht, waardoor die aanleiding ophoudt.

Op dezelfde wijze zullen gesloten worden de gestichten, omtrent welke de, bij het vorig artikel bedoelde kennisgeving niet zal zijn gedaan, of die zonder toestemming des Konings mochten worden opgericht.

Zie art. 9 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 22 en 23 en art. 36 sub 3 op bladz. 80 mijner wet.

6. Wanneer de gestichten, die gesloten mochten worden, fundatiën zijn, zullen de inkomsten dier fundatiën, voor zoo verre zij tot verpleging van krankzinnigen zijn bestemd, na die opheffing gebezigd worden tot voorziening in de kosten der verzorging van de krankzinnigen der plaats of plaatsen, welke de stichters hebben willen bevoordeelen.

Indien en zoo lang die inkomsten daartoe niet noodig zijn, zal het overschot derzelve, onder 's Konings goedkeuring, bestemd worden, tot zoodanige weldadige einden, ten behoeve derzelfde plaats of plaatsen, als kan geacht worden meest met de bedoeling der stichters overeen te komen.

Zie art. 9 op bladz. 22 mijner wet en de aanvulling van 't aangeteekende daarbij op bladz. 125 van 't aanhangsel hiervoor.

7. Zoo wel de reeds bestaande, als de nader op te richten gestichten, zijn en blijven, onverminderd het toezicht hetwelk

daarop, in verband tot derzelver oorsprong, volgens de bestaande voorschriften, moet worden uitgeoefend, door de provinciale of plaatselijke besturen, zonder eenige uitzondering, onderworpen aan het oppertoezicht der regeering, die zich, zoo dikwerf zij zulks noodig oordeelt, door plaatselijk onderzoek verzekert, dat zij aan hunne bestemming blijven beantwoorden.

Indien het daarbij blijkt, dat een gesticht niet meer aan deszelfs bestemming voldoet, kan hetzelfde, na verhoor van Gedeputeerde Staten der provincie, in welke het gelegen is, op de bij art. 5 vermelde wijze worden gesloten.

Zie art. 2 alinea 2 op bladz. 5 en 6 en art. 9 alinea 1 en de aantekening op bladz. 22 en 23 mijner wet en de aanvulling van 't aangeteekende bij art. 9 op bladz. 125 van 't aanhangsel.

8. De Staten der provinciën, in welke geen geneeskundig gesticht afzonderlijk kan of behoeft te worden tot stand gebracht, zullen eene billijke overeenkomst sluiten met het bestuur of de besturen van een of meer in andere provinciën aanwezige gestichten, nopens de wijze en de voorwaarden, op welke de behoeftige krankzinnigen hunner provincie daarin geplaatst zullen kunnen worden.

Die overeenkomsten mogen slechts worden aangegaan met besturen van geneeskundige gestichten.

Zie art. 10, 2de lid op bladz. 23, art. 11, bladz. 24 en de aantekening daarbij op bladz. 24—31 mijner wet, benevens het aangeteekende bij art. 1 der voorwaarden voor de opnem-
ming en verpleging van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen in 't Rijksgesticht te Medemblik, op bladz. 153 en 154 van 't aanhangsel.

9. De officieren bij de arrondissements-rechtbanken zullen,

vergezeld van den president der provinciale of plaatselijke geneeskundige commissie, of zoo deze verhinderd of de geneesheer van het gesticht is, van eenen geneeskundige tot die commissiën behorende, op onbepaalde tijdstippen, doch telken drie maanden ten minste eenmaal, al de gestichten voor krankzinnigen in hun ressort bezoeken, om zich te verzekeren, dat niemand wederrechtelijk in dezelve geplaatst is, noch teruggehouden wordt, en dat de krankzinnigen behoorlijk worden behandeld. Te dien einde zullen de besturen dier gestichten aan de officieren van justitie kennis geven van elke opneming in, en ontslag uit dezelve, binnen 24 uren na het bewerkstelligen daarvan, met inachtneming, ten aanzien van het ontslag, van de voorschriften van art. 27.

Zie de inleiding mijner wet op bladz. VIII—IX en de artt. 2—5, 6, 14 en 't aangeteekende daarbij op blz. 5—16 en 36—37 mijner wet.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de opneming van krankzinnigen in de gestichten.

10. Wanneer er, ten gevolge van krankzinnigheid van iemand, die niet, of althans niet te dier zake, onder curateele is gesteld, noodzakelijkheid geboren wordt om onverwijld in het toezicht op en de verpleging van den lijder te voorzien, zal deszelfs echtgenoot, alsmede ieder bloedverwant, aangehuwde, of die eenig toezicht over den lijder uitoefent, zich kunnen wenden tot den president van de arrondissementsrechtbank van de woonplaats of het tijdelijk verblijf des krankzinnigen, ten einde te worden gemachtigd om denzelven, voorloopig, te doen opnemen in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen.

Het openbaar ministerie heeft dezelfde bevoegdheid bij ontstentenis van bovengemelde personen, of wanneer dezen den lijder geheel onverzorgd laten, en is daartoe verplicht, wanneer het stellen des krankzinnigen onder verzekerd toezicht, in het belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken, noodzakelijk wordt geoordeeld.

Inmiddels zal de krankzinnige door het plaatselijk bestuur op eene doeltreffende wijze in bewaring gesteld kunnen worden, mits daarvan binnen 24 uren aan het openbaar ministerie worde kennis gegeven (1).

Zie art. 12 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 32—34, benevens de inleiding bladz. XI mijner wet voor 't 1e lid van dit artikel, art. 13 met de aanteekening op bladz. 34—35 voor 't 2de lid, en art. 14 met aanteekening op bladz. 36—37 voor 't laatste lid. Zie tevens de aanteekening bij § 3 op bladz. 31—32 en art. 22 en aanteekening op bladz. 50—51.

11. Ieder meerderjarig, niet onder curateele gesteld persoon, die gevoelt dat zijn toestand zijne verpleging in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen wenschelijk maakt, zal die machtiging voor hem zelve kunnen vragen.

Zie art. 15 op bladz. 37 mijner wet, benevens de inleiding bladz. XI, en de aanvulling der aanteekening van dat artikel op bladz. 126 van 't aanhangsel. Zie ook de aanteekening bij § 3 op bladz. 31—32 en art. 16 en aanteekening op bladz. 37—40.

12. De voormelde verzoeken worden gedaan bij een, door

(1) Zie over de behandeling van krankzinnigen, die niet in geneeskundige gestichten zijn opgenomen, de missive van 5 Jan. 1853, C. V. 2.

eenen procureur onderteekend request, of door het openbaar ministerie bij schriftelijk requisitoir.

Beide stukken moeten het gesticht aanduiden, in hetwelk men verlangt de opneming te doen plaats hebben.

Daarbij moet worden overgelegd eene, niet vroeger dan uiterlijk veertien dagen voor de indiening van het request afgegevene verklaring van éénen bevoegden geneeskundige, met uitsluiting van den geneesheer van het gesticht in hetwelk men den lijder verlangt opgenomen te zien; en zullen tevens alle omstandigheden (1) worden opgegeven en zoodanige processen-verbaal of stukken worden overgelegd, als waardoor nader van den staat van krankzinnigheid mocht kunnen blijken.

Zie art. 16 en 't aangeteekende daarbij op bladz. 37—40 mijner wet, benevens de inleiding bladz. X, XI en XII, de aantekening bij § 3 op bladz. 31—32 en de aantekening bij art. 22 op bladz. 50.

13. Wanneer de geneeskundige verklaring, hetzij alleen en op zich zelve, hetzij in verband met de opgegevene omstandigheden, het bestaan van krankzinnigheid aanvankelijk genoegzaam bevestigt, zal de president van de arrondissements-rechtbank, na het openbaar ministerie op het request te hebben gehoord, de gevraagde machtiging verleen. Het bevelschrift van den president wordt op het request of requisitoir gesteld en zal uitvoerbaar kunnen verklaard worden, op de minuut en vóór de registratie.

(1) Bij gebreke van opgave in die verklaring van alle omstandigheden, waardoor nader van den staat van krankzinnigheid kan blijken, het verzoek tot opneming afgewezen. Vonnis van de arrond.-rechtbank te Gorinchem van 18 Jan. 1855, C. V. 9.

Wanneer de president zwaarigheid maakt om de gevraagde machtiging te verleenen, verklaart hij dit voorloopig op het verzoekschrift of requisitoir, en brengt hetzelfde ter kennis van de rechtbank, die volgens de voorschriften van dit artikel beslist.

Het bevelschrift van den president of de beschikking van de rechtbank zal, na verloop van veertien dagen sedert deszelfs dagteekening, niet meer kunnen worden ten uitvoer gelegd.

Zie de artt. 17, 18 en 19 en de aantekeningen op bladz. 40—47 mijner wet, en de aantekening bij § 3 op bladz. 31—32.

14. De geneesheer van het geneeskundig gesticht zal, gedurende de eerste vier weken, te rekenen van den dag der opneming, van de slotsom zijner waarnemingen dagelijks aantekening moeten houden.

Binnen die vier weken zal hij een omstandig verslag opmaken van zijne bevinding, en daarbij tevens zijn bepaald gevoelen uitbrengen, of de toestand des lijders zoodanig is, dat zijne verdere verpleging in het gesticht tot zijn herstel, of in het belang der openbare orde, of tot voorkoming van ongelukken, nuttig of noodzakelijk moet worden geacht.

Zie de artt. 20 en 21 en de aantekeningen op bladz. 47—50 mijner wet en de aantekening bij § 3 op bladz. 31—32.

15. Uiterlijk binnen zes weken na de dagteekening van het bevelschrift van den president of van de arrondissements-rechtbank, zal het, in het vorig artikel bedoeld verslag, met een nader verzoekschrift of requisitor, moeten worden overgelegd aan de voorzeide arrondissements-rechtbank, die, wanneer daartegen geene gewichtige bedenkingen bestaan, na verhoor van het openbaar ministerie, de machtiging verleent om den lijder in een geneeskundig gesticht te doen verblijven, gedu-

rende eenen bepaalden proeftijd, dien van één jaar niet te boven gaande.

Zie de artt. 21 en 22 en de aantekeningen op bladz. 47—51 mijner wet, de inleiding bladz. XII en de aantekening bij § 3 op bladz. 31—32.

16. Tot het verleenen der machtiging, in het voorgaand artikel vermeld, zal, in den regel, de verklaring van den geneesheer van het geneeskundig gesticht, in hetwelk de voorloopige opneming heeft plaats gehad, voldoende grond opleveren.

Het zal echter aan de rechtbank vrijstaan, om, zulks noodig oordeelende, zoodanige personen voor zich te doen komen, welke in staat mochten wezen, om nadere opheldering omtrent den toestand van den krankzinnige te geven.

Die personen worden geroepen door de zorg van den verzoeker of van het openbaar ministerie, en worden in de raadkamer gehoord, zonder eenige formaliteit.

In geval het verzoek niet van het openbaar ministerie is uitgegaan, zal hetzelve bij het verhoor moeten tegenwoordig zijn.

De krankzinnige persoon kan nimmer worden gehoord.

Zie art. 17 en aantekening op bladz. 40 en v.v.; art. 23 en aantekening op bladz. 51—52 mijner wet.

17. De beschikkingen der rechtbank worden op het request of requisitoir zelve gesteld, en zijn dadelijk uitvoerbaar op de minuut en vóór de registratie. Dezelve worden niet uitgesproken noch ook, evenmin als het bevelschrift van den president, aan den krankzinnigen persoon beteekend.

Zie art. 17 alinea's 2 en 5 en de aantekening daarbij op bladz. 41 en v.v. mijner wet.

18. Bij de opneming van den krankzinnige in een geneeskundig gesticht, moet aan den, met die opneming belasten bestuurder van hetzelfde worden overhandigd eene expeditie van het bevelschrift, of de dispositie waarbij de machtiging is verleend; van die overhandiging wordt melding gemaakt in het daarvoor bestemd register, ingericht naar het daarvan vast te stellen model, en het stuk wordt daaraan gehecht.

Op dezelfde wijze wordt gehandeld met de rechterlijke beschikkingen, bij de artikelen 15, 19, 20, laatste alinea, 24 en 26 bedoeld.

Indien de uitvoering is gelast op de minuut, wordt het bevelschrift geheel overgeschreven, onverminderd de verplichting om, zoodra mogelijk, eene behoorlijke expeditie daarvan aan het register te hechten.

Zie art. 18 alinea's 1 en 3 voor alinea 1 van dit artikel; art. 18 alinea 3 voor alinea 2 van dit artikel, en voor alinea 3, alinea 1 van art. 18 en de aantekeningen op bladz. 44—46 mijner wet.

19. Wanneer de krankzinnige in den loop van den proeftijd niet herstelt, zal de geneesheer van het geneeskundig gesticht, in hetwelk de verpleging is geschied, eene met redenen omkleede verklaring nopens zijnen toestand op maken.

Die verklaring zal, vóór het uiteinde van den gestelden proeftijd, aan de arrondissements-rechtbank, die de machtiging heeft verleend, worden aangeboden, welke daarop, in de hiervoren omschreven vormen, eenen nieuwen proeftijd, den termijn van één jaar niet te boven gaande, zal kunnen toestaan.

Na verloop van dit tweede jaar zal, indien dezelfde aanleiding daartoe bestaat, nog eenmaal op dezelfde wijze kunnen worden gehandeld.

De krankzinnige, die krachtens de bepalingen dezer wet, in een geneeskundig gesticht is opgenomen, zal daarin steeds blijven, zoo lang de beraadslagingen der rechtbank over de verlenging van zijne verpleging in hetzelfde niet zijn geëindigd.

Zie art. 22 en aanteekening op bladz. 50—51 ; en art. 24 alinea's 4 en 5 met aanteekening op bladz. 53 en 54 mijner wet.

20. Na verloop van den derden proeftijd, zal er geene nadere vernieuwing worden toegestaan, maar zal de krankzinnige, als in gedurigen staat van krankzinnigheid verkeerende, worden aangemerkt, en ingeval hij meerderjarig en niet reeds vroeger onder curateele gesteld is, zal zulks door de rechtbank zijner woonplaats, overeenkomstig de voorschriften van het Burg. Wetb. geschieden.

Indien daartoe noodzakelijkheid bestaat, zal de arrondissements-regtbank, in de hiervoren bepaalde vormen, de machtiging kunnen verleenen, om het verblijf van den krankzinnige in het geneeskundig gesticht, hangende het verzoek om curateele, te verlengen.

Zie de inleiding hoofdpunt 5 op bladz. XIII en XIV en de artt. 34 en 35 op bladz. 74—80 mijner wet.

21. Bij iedere plaatsing van eenen krankzinnige, ten gevolge van een door het openbaar ministerie gedaan requisitoir, zal daarvan, door hetzelfde worden kennis gegeven aan de personen, die de opneming hebben verzocht, of, bij gebreke van dezen, aan eenen der bekende naaste bloedverwanten of aanbehuwden.

Zie art. 19 en 't aangeteekende daarbij noot (1) op bladz. 46 en 47 mijner wet.

22. Bij de opneming van dezulke, wier plaatsing in een gesticht, krachtens de artikelen 509, 510 of 518 van het Burgerlijk Wetboek, door eene arrondissements-rechtbank is bevolen, in een geneeskundig gesticht, of in eene bewaarplaats, in welke laatste geene anderen opgenomen mogen worden (1), moeten de voorschriften van artikel 18 dezer wet worden opgevolgd (2).

Zie art. 18 en de aantekening daarbij op bladz. 44—45 en tevens art. 43, alinea 1 en aantekening op bladz. 92 en 93 mijner wet.

DERDE HOOFDSTUK.

Van het ontslag van in de gestichten voor krankzinnigen opgenomen personen.

23. De rechterlijke beschikkingen omtrent de opneming van krankzinnigen, in voor dezelve bestemde gestichten, worden slechts als eene machtiging beschouwd, om tot die opneming over te gaan. Er is geen rechterlijk bevel noodig om de opgenomene personen te ontslaan.

Wanneer de geneesheer van een geneeskundig gesticht, op het register bij art. 18 bedoeld, verklaart, dat er bij de personen, in hetzelfde opgenomen, geene sporen van krankzinnigheid aanwezig zijn, of dat zij genoegzaam zijn hersteld, wordt het ontslag door het bestuur van het gesticht bewerkstelligd, in overleg met degenen op wier aanvraag de opneming heeft plaats gehad, of, indien dezen daartoe niet binnen acht dagen medewerken, na verloop van die acht dagen, des noodig in overleg met het bestuur der gemeente in welke

(1) Zie art. 2 dezer wet, bladz. 160 hiervoor.

(2) Zie de aantekening op art. 518 B. W. LÉON, 2e deel, bl. 172.

het gesticht gelegen is, ter bevordering van hun vertrek naar de plaats hunner bestemming, op de wijze die hun toestand wenschelijk maakt.

Ten aanzien van de opgenomenen in de bewaarplaatsen wordt de voorzeide verklaring, door het bestuur derzelve en naar deszelfs bevinding, opgemaakt, en wordt gehandeld op de wijze bij het 2e lid van dit artikel omschreven.

Wanneer de voormelde verklaring van den geneesheer van een geneeskundig gesticht iemand betreft, die zelf de machtiging tot zijne opneming heeft gevraagd, zal het bestuur van het gesticht dezen, dien ten gevolge, dadelijk ontslaan.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding op bladz. IX—XIII mijner wet art. 27 met aanteekening op bladz. 57—59 en art. 29 1e lid op bladz. 64.

Zie ook art. 7 alinea 1 der voorwaarden voor de opneming enz. Stbl. 203 v. 1884 hiervoor bladz. 158.

24. Wanneer de termijn, bij art. 15 gesteld, is verlopen zonder dat er aan de rechtbank een nader verzoek is ingediend of wanneer de termijn, voor welken de machtiging is verleend, verstreken is, zal het Openbaar Ministerie de invrijheidstelling bevelen, ten ware die niet mocht kunnen geschieden, zonder gevaar voor de openbare orde, of vrees voor ongelukken, in welk geval het Openbaar Ministerie verplicht is, om, in de hiervoren omschreven vormen, de machtiging tot plaatsing des krankzinnigen te requireeren.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding op bladz. IX—XIII mijner wet en art 30 met aanteekening op bladz. 66—67 mijner wet.

25. Wanneer de officieren bij de arrondissements-rechtbanken mochten bevinden, dat iemand der in eenig gesticht aanwezige personen, daarin op eene onwettige wijze is opge-

nomen of teruggehouden, zullen zij denzelven dadelijk in vrijheid doen stellen, onverminderd de toepassing der strafwet, zoo daartoe termen zijn.

Het laatste gedeelte van het vorig artikel is echter ook in dit geval toepasselijk.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding op bladz. IX—XIII mijner wet, de artt. 20 en 21, met de aantekening op bladz. 47—49, en art. 31 op bladz. 67.

26. Wanneer, bij aanvraag om ontslag, de geneesheer van een geneeskundig gesticht, of het bestuur eener bewaarplaats verklaart, dat het ontslag niet kan plaats hebben, zonder gevaar voor de openbare orde, of vrees voor ongelukken, zendt het bestuur van het gesticht die verklaring dadelijk aan het Openbaar Ministerie bij de rechtbank, die, of waarvan de president de machtiging tot opneming heeft verleend, op welks requisitoir die rechtbank kan bevelen, dat het ontslag niet zal plaats hebben, zoo lang dat gevaar of die vrees bestaat.

Dat bevelschrift wordt door het Openbaar Ministerie aan het bestuur van het gesticht toegezonden, hetwelk gehouden is zich daaraan te gedragen, zoo lang dat gevaar of die vrees bestaat.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding op bladz. IX—XIII mijner wet en art. 29 en de aantekening op bladz. 64—65.

27. De besturen der gestichten voor krankzinnigen, zullen van ieder plaats gehad hebbend ontslag, onverminderd de naleving van de 2^e alinea van art. 9, mede binnen 24 uren, kennis geven aan den officier bij de arrondissements-rechtbank, die, of waarvan de president, de machtiging tot opneming heeft verleend, met aanduiding van de aanleidende oorzaak

tot het ontslag, en wanneer het tengevolge eener daartoe gedane aanvraag is, van dengene die de aanvraag heeft gedaan.

Zie hoofdpunt 4 der inleiding op bladz. IX—XIII mijner wet en art. 29 met aanteekening op bladz. 64—65.

VIERDE HOOFDSTUK.

Over het beheer der goederen van in geneeskundige gestichten opgenomen personen.

28. Indien er noodzakelijkheid bestaat om in het geheel of gedeeltelijk beheer der goederen van iemand, die in een gesticht is opgenomen, of in de waarneming zijner belangen, in welk opzicht ook, te voorzien, zal de arrondissements-rechtbank zijner woonplaats, op verzoek der bij art. 10 vermelde personen, of andere belanghebbenden, of bij gebreke van dezen, op verzoek van het Openbaar Ministerie, hetwelk overigens altijd zal moeten worden gehoord, eenen provisioeneelen bewindvoerder benoemen.

De vrouw kan tot provisioneele bewindvoerster der belangen van haren man benoemd worden.

Die bewindvoerder zal geene andere daden dan van zuiver beheer kunnen verrichten, tenzij met toestemming en op de machtiging der arrondissements-rechtbank. Die toestemming en machtiging zullen alleen om gewichtige redenen, en na verhoor der vier naaste bloedverwanten en van den echtgenoot, alsmede van het Openbaar Ministerie, worden verleend.

Zie de inleiding op bladz. XIII en XIV en de aanteekening bij § 5, bladz. 67—68, benevens de artt. 32—35 met 't aangeteekende op bladz. 69—80 mijner wet.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Slotbepaling.

29. De beschikkingen, genomen naar aanleiding der artt. 13, 15, 19, 20, laatste alinea, 24 en 26 dezer wet, mitsgaders alle de stukken daartoe betrekkelijk, zijn vrij van zegel, griffie en expeditie-rechten, de requesten worden niet, en de overige stukken gratis geregistreerd.

Zie art. 42 en aanteekening op bladz. 92 mijner wet.

30. De overtredingen der bepalingen van de laatste alinea's der artikelen 3 en 9 en van de artikelen 14, 18, 19, 22, 23, 26 en 27 dezer wet, door de bestuurders of geneesheeren der gestichten voor krankzinnigen, zullen worden gestraft met eene boete van niet minder dan zeven gulden en niet hooger dan vijf en zeventig gulden, onverminderd de toepassing der bepalingen van de algemeene strafwetten, wanneer daartoe termen mochten bestaan.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Zie de artt. 36—39 met de aanteekening op bladz. 80—84 mijner wet.

Gegeven te 's Gravenhage, 29 Mei 1841.

(get.)

WILLEM.

Van wege den Koning,

De Directeur van het Kabinet des Konings,

(get.)

A. G. A. VAN RAPPARD.

(*Uitgeg. 17 Juni 1841.*)

STAAT VAN INLICHTINGEN,

ingevolge Koninklijk besluit van den 22sten September 1884
(*Staatsblad* n°. 203) (1), Art. 3, 2°. van de Voorwaarden.

Bij de opneming der lijders in het Rijkskrankzinnigengesticht te *Medemblik* wordt verlangd eene zooveel mogelijk nauwkeurige en volledige beantwoording der volgende vragen, behoorlijk gedagteekend en ondertee-kend, en franco in te zenden aan den geneesheerdirecteur van het gesticht.

NB. Buiten het geval van onvermijdelijke noodzake-zakelijkheid, worden op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen geene lijders in het gesticht opgenomen.

Overigens kan de opname van lijders op alle dagen der week plaats hebben, mits niet vroeger dan des morgens 9 uur en niet later dan des avonds 7 uur.

V R A G E N.	A N T W O O R D E N.
Naam en voornaam? Datum van geboorte? Geboorteplaats? Beroep? Woonplaats? Geloofsbelijdenis? Gehuwd of ongehuwd? Naam en voornaam des echtgenoots (der echtgenoot)? Getal kinderen?	a. Betrekkelijk den persoon des lijders (der lijderes).

(1) Zie 't Aanhangsel bladz. 151—152 hiervoor.

V R A G E N	A N T W O O R D E N.
Naam en voornaam van den vader? Beroep? Woonplaats? Naam en voornaam van de moeder? Beroep? Woonplaats?	<i>b.</i> Betrekkelijk de ouders des lijders (der lijderes).
Naam en voornaam? Beroep? Woonplaats?	<i>c.</i> Betrekkelijk den curator of den- genen die de rechterlijke mach- tiging tot opneming van den lijder (de lijderes) in het gesticht heeft gevraagd.

Aldus opgemaakt en geteekend te
den 188 .

Zie 't aanhangsel bladz. 155—156 hiervoor.

STAAT VAN INLICHTINGEN,

ingevolge Koninklijk besluit van den 22sten September 1884
(*Staatsblad* n°. 203) (1), Art. 3, 3°. van de Voorwaarden

Bij de opneming der lijders in het Rijkskrankzinnigengesticht te *Medemblik* wordt verlangd eene zooveel mogelijk nauwkeurige en volledige beantwoording der volgende vragen, behoorlijk gedagteekend en onderteekend, en franco in te zenden aan den geneesheer-directeur van het gesticht.

NB. Buiten het geval van onvermijdelijke noodzakelijkheid, worden op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen geene lijders in het gesticht opgenomen.

Overigens kan de opname van lijders op alle dagen der week plaats hebben, mits niet vroeger dan des morgens 9 uur, en niet later dan des avonds 7 uur.

V R A G E N .	A N T W O O R D E N .
Hoedanig was in den gezonden toestand het doorgaand karakter van den lijder (de lijderes) ?	<i>Ziektegeschiedenis des lijders (der lijderes).</i>
Hoedanig was zijn (haar) temperament ?	
Genoot hij (zij) onderwijs, lager, middelbaar of hooger ?	

(1) Zie 't Aanhangsel bladz. 151—152 hiervoor.

V R A G E N.	A N T W O O R D E N.
Welke opvoeding genoot hij (zij) ?	
Hoedanig was de ontwikkeling zijner (harer) verstandelijke vermogens ?	
Hoedanig was zijne (hare) gewone leefwijze en maatschappelijke toestand ?	
Welke zijn de werkzaamheden en uitspanningen, waarmede hij (zij) zich het liefst bezig hield ?	
Is hij (zij) vroeger naar lichaam gezond, of door bepaalde, en zoo ja, welke ziekten aangetast geweest ?	
Is hij (zij) vroeger psychisch gezond geweest, of zijn er afwijkingen opgemerkt, en zoo ja, welke ?	
Leed hij (zij) reeds meermalen aan krankzinnigheid ?	
Maakte de lijder (lijderes) vroeger veel gebruik van sterken drank ?	
Bestonden er ook bij hem (haar) andere hebbelijkheden ?	

V R A G E N.	A N T W O O R D E N.
Hoedanig was vroeger en is thans de ver- richting zijner (harer) spijsvertering? Leed hij (zij) b. v. aan tragen stoel- gang? enz.	
Bestaat bij haar ook eenige storing in het geslachtsleven? Hoedanig is b. v. de toestand der menstruatie? enz.	
Bestaat er ook eenige andere afwijking enz. van den vroegeren gezondsheids- toestand van den lijder (de lijderes)?	
Welke zijn de vermoedelijke oorzaken der krankzinnigheid, zoowel de lichamelijke, als de psychische?	
Wanneer en onder welke verschijnselen zijn de eerste sporen van krankzin- nigheid ontdekt?	
Welke zijn thans de meest in het oog vallende verschijnselen der krank- zinnigheid?	
Is die bovendien aanhoudend of perio- diek? Of wel ook met vlagen van razernij? Of neiging tot zelfmoord?enz.	
Zoekt hij (zij) het gezelschap van andere personen, of bestaat er nei- ging zich af te zonderen?	

V R A G E N.	A N T W O O R D E N.
Zijn er ook bijzondere woorden, uitdrukkingen enz. die eenen blijkbaar nadeeligen invloed op den lijder (de lijderes) uitoefenen en hem (haar) b. v. tot woede doen overslaan, grieven? enz.	
Hebben bloedverwanten in de rechte linie, alsmede in de zijliniën, zooals broeders, zusters, ooms of tantes, in meerdere of mindere mate geleden of zijn nog lijdende aan krankzinnigheid?	
Bestaat er bloedverwantschap tusschen de ouders, zoo ja, welke?	
Zijn er reeds middelen tot herstel beproefd? Zoo ja, waar, welke, en met welk gevolg?	
Adres van dengene der naastbestaanden, die zich in 't bijzonder met de correspondentie wenscht te belasten.	

Aldus opgemaakt en geteekend te
den 188 .

Zie 't aanhangsel bladz. 155—156 hiervoor.

VOORWAARDEN

voor de opnemning en verpleging van krankzinnigen
voor rekening van gemeentebesturen in het
Rijksgesticht te *Medemblik* (1).

De ondergeteekende
burgemeester van en handelende ten behoeve der gemeente
., verklaart zich te onderwerpen aan de
bepalingen tot betaling van het verschuldigde volgens art. 4,
5, 6 en het 2de lid van art. 7 van de Voorwaarden, vast-
gesteld bij Koninklijk besluit van den 22sten September 1884,
n°. 25 (*Staatsblad* n°. 203) (2), voor de verpleging van den
krankzinnige in het Rijksgesticht te
Medemblik.

. den 188 .

Zie 't aanhangsel bladz. 157—158 hiervoor.

(1) Zie art. 2 der Voorwaarden, gevoegd bij 't K. B. van 22 Sep-
tember 1884 no. 25 (Stbl. 203) waar eigenlijk gesproken wordt van eene
over te leggen *verklaring*, op bladz. 155 van 't Aanhangsel hiervoor.

(2) Zie 't Aanhangsel bladz. 151—152 hiervoor.

A A N V R A A G

tot opneming in 's Rijkskrankzinnigengesticht
te *Medemblik* (1).

De ondergeteekende
burgemeester der gemeente
verzoekt bij deze plaatsing in 's Rijkskrankzinnigengesticht te
Medemblik, voor rekening der gemeente
ten behoeve van, wonende te
., en verklaart, dat gemelde krankzinnige
nog niet of niet langer dan een jaar achtereenvolgens als
krankzinnig is verpleegd geweest, onder overlegging van
bijgaand attest van den geneesheer
en rechterlijke machtiging tot opneming in het gesticht.

. den 188 .

NB. Zonder attest van den geneesheer de
betrekkelijk woorden door te halen.

Zonder rechterlijke machtiging de
verklaring dat daartoe de noodige
stappen zijn gedaan.

Zie 't aanhangsel bladz. 153—156 hiervoor.

(1) Zie de artt. 1 alinea 1, 2 en 3 der Voorwaarden (Stbl. 203
v. 1884) op bladz. 153, 155 en 156 van 't Aanhangsel hiervoor.

KORT ALPHABETISCH REGISTER

OP DEN

Tekst der WET van 29 Mei 1841 (Stbl. No. 20) en op
de VOORWAARDEN (Stbl. No. 203 van 1884) en
Aanteekeningen.

(Het eerste cijfer wijst de artikelen der wet of voorwaarden aan; het tweede cijfer de bladzijden. Wanneer de voorwaarden bedoeld worden zijn de artikelen gemerkt met v.)

Aanteekening. Verplichting van den geneesheer van het geneeskundig gesticht tot het houden van **A.** 14, 167.

Afhaling. Verplichting van 't gemeentebestuur bij ontslag van verpleegden uit 't Rijksgesticht tot **A.** 7 v., 158.

— Terugzending van verpleegden bij verzuim van **A.** uit het Rijksgesticht. 7 v., 158.

Begraveniskosten. 6 v., 157—158.

Beheer van goederen van verpleegden in gestichten. 28, 174.

Behoeftige krankzinnigen. Zorg voor plaatsing in gestichten door de Provincie van **B.** 8, 163.

Berekening van verpleeggeld. Zie **Verpleeggeld.**

Bestuurders van gestichten en bewaarplaatsen. Verplichting van **B.** 3 v., 155—156; 4, 161; 9, 164; 18, 169; 23, 171—172; 26, 173; 27, 173—174.

Betaling. Verzuim van **B.** door gemeentebesturen van verpleeggeld in 's Rijks gesticht. 7 v., 158.

Bewaarplaatsen. 2, 160; 3, 161; 22, 171.

Bewaring. Onderzoek wijze van **B.** in bestaande gestichten. 5, 162.

Bewindvoerders. 28, 174.

Bezoek van gestichten of bewaarplaatsen. 9, 164.

Bloedverwanten. Verhoor van **B.** 28, 174.

Commissie. (Provinciale of plaatselijke geneeskundige). Bezoek van gestichten door den President der **C.** 9, 163—164.

Curateele. 10, 164—165; 20, 170.

Curateelestelling. 20, 170.

Definitie van krankzinnigen. 1, 160.

Echtgenooten enz. Bevoegdheid tot verzoek om machtiging tot opnemning van krankzinnigen door **E.** 10, 164—165; 11, 165.

— Verhoor van **E.** 28, 174.

Expositierechten. Vrijstelling van **E.** 29, 175.

Fundatiën. 6, 162. Zie **Inkomsten.**

Gedeputeerde Staten. 7, 163.

Geldboete. 30, 175.

Gemeentebestuur. Zie **Afhaling.** Zie **Verpleeggeld.**

Geneesheer-Directeur van 's Rijks gesticht te Medemblik. 1 v., 153—154; 3 v., 155—156; 5 v., 157; 7 v., 158.

Geneesheeren in gestichten. 9, 164; 14, 167; 19, 169; 23, 171—172; 26, 173; 30, 175.

Geneeskundige commissie. Zie **Commissie.**

Geneeskundige gestichten. 2, 160; 3, 161; 4, 161; 12, 166.

— Vergunning tot oprichting van **G.** 3, 161.

— Toezicht op **G.** 7, 162—163.

— Toegang tot **G.** 9, 164.

— Bezoek van **G.** 9, 163—164.

— Intrekking der vergunning en sluiting van **G.** 5, 162; 6, 162; 7, 162—163.

Geneeskundige verklaringen. Overlegging van **G.** 12, 165—166; 13, 166—167; 15, 167—168; 16, 168; 19, 169; 23, 171—172; 26, 173.

Geneeskundig verslag. Opmaking van **G.** 14, 167.

Gestichten. Zie **Geneeskundige gestichten.**

Getuigen. Verhoor van **G.** 16, 168.

Gevangenisstraf. 30, 175.

Griffierechten. Vrijstelling van **G.** 29, 175.

Inkomsten van fundatiën. 6, 162.

Koning verklaart welke gestichten tot de geneeskundige en welke tot de bewaarplaatsen behooren. 2, 160.

— rangschikt in dringende omstandigheden bewaarplaatsen onder de geneeskundige gestichten. 2, 160.

Krankzinnigen. Wat door **K.** te verstaan. 1, 160.

— Geen **K.** te gelijk met niet-krankzinnigen in 't zelfde gebouw te verplegen. 3, 161.

— Voortdurend verblijf in gestichten. 15, 164—168; 19, 169; 20, 170.

— Verlenging van verblijf in gestichten. 15, 167—168; 19, 169—170; 20, 170.

— Welke **K.** in bewaarplaatsen op te nemen. 22, 171.

— Onwettig verblijf in gestichten van **K.** 25, 172—173.

— Onder curateele stelling van in gestichten verpleegd wordende **K.** 20, 170.

— nimmer te hooren. 16, 168.

Machtiging tot plaatsing in een gesticht. Bevoegden tot aanvraag om **M.** 10, 164—165; 11, 165.

— tot plaatsing in een gesticht te verleenen door den president der Rechtbank 13, 166—167.

— te verleenen door de Rechtbank 20, 170.

— Termijn tot tenuitvoerlegging eener **M.** 13, 166—167.

— Weigering van **M.** 13, 166—167.

— Beslissing door de rechtbank bij weigering van **M.** 13, 166—167.

Modellen 3 v., 155—156.

Officier van Justitie. Bezoek van gestichten door den **O.** 9, 164.

— Bevel tot ontslag van een verpleegde door den **O.** 25, 172—173.

— Requisitoiren te nemen door den **O.** 10, 164—165; 15, 167—168; 25, 172—173.

— Zie **Openbaar Ministerie.**

Ontslag van verpleegden. 9, 164; 23, 171—172; 24, 172; 25, 172—173; 26, 173; 27, 173—174.

Openbaar Ministerie. Bevoegdheid tot verzoek om machtiging tot opnemng van krankzinnigen door het **O.** 10, 164—165; 12, 166.

— Kennisgeving aan **O.** van inbewaarestelling van krankzinnigen 10, 164—165.

Openbaar Ministerie. Personen tot verhoor op te roepen door **O.** 16, 168.

— tegenwoordig te zijn bij verhoor 16, 168.

— Kennisgeving van plaatsing in een geneeskundig gesticht door **O.** 21, 170.

— Requisitoiren te nemen door het **O.** 10, 164—165; 13, 166—167; 21, 170; 24, 172; 26, 173; 28—1, 174.

— Bevel tot ontslag van een verpleegde door het **O.** 24, 172.

— Zie **Officier van Justitie.**

Opheffing van gestichten 5, 162.

— van fundatiën 6, 162.

Opneming van krankzinnigen in 't Rijks gesticht. 1 v., 153—154; 2 v., 3 v., 155—156.

— van krankzinnigen in geneeskundige gestichten of bewaarplaatsen. 9, 164; 10, 164—165; 13, 166—167; 18, 169; 22, 171.

— krachtens de artt. 509, 510 of 518 van het Burg. Wetb. 22, 171.

Oprichting van gestichten. 3—2, 161; 8, 163.

Opzending van krankzinnigen niet te vertragen of na te laten. 3v., 155—156.

Overeenkomsten. Zie **Provincie.**

Overplaatsing van krankzinnigen uit een gesticht naar 't Rijks gesticht. 3 v., 155—156.

Plaatselijke besturen. 7, 162—163; 23, 171—172.

— Bevoegdheid tot het in bewaring stellen van krankzinnigen en kennisgeving te dier zake door de **P.** 10, 164—165.

Plaatselijk toezicht. 7, 162—163.

Plaatsing in geneeskundige gestichten. Bevoegden tot aanvraag om machtiging tot **P.** 10, 164—165; 11, 165.

— Kennisgeving van **P.** 21, 170.

President der rechtbank. Machtiging tot opneming van krankzinnigen in geneeskundige gestichten door den **P.** 13, 166—167.

— Zie **Commissie.**

Procureur. Tusschenkomst van **P.** 12, 165—166.

Provinciale besturen. 7, 162—163; 8, 163.

Provincie. Zorg voor het sluiten van overeenkomsten voor plaatsing van krankzinnigen. 8, 163.

— Zie **Behoeftige krankzinnigen.**

Quitantie van storting. 5 v., 157.

Rechtbank. Kennisgeving bij weigering van machtiging tot plaatsing in gestichten aan de **R.** 13, 166—167.

— Verlenging van machtiging tot verblijf in een gesticht door de **R.** 20, 170.

— Beslissingen te nemen door de **R.** 13, 166—167; 15, 167—168; 16, 168; 19, 169—170; 20, 170; 26, 173; 28, 174.

— Bevoegdheid om opnemng van krankzinnigen in geneeskundige gestichten of bewaarplaatsen te bevelen. 22, 171.

— Machtiging van een bewindvoerder tot daden buiten het zuiver beheer vallende door de **R.** 28, 174.

Registers. Te houden **R.** in gestichten. 14, 167; 18, 169.

— Aanteekeningen in de **R.** 14, 167; 18, 169.

Registratie van stukken. 29, 175.

Rijksbetaalmeester. 5 v., 157.

Rijksgesticht voor krankzinnigen. Zie **Geneesheer-Directeur.**

Slotbepaling. 29, 174.

Sluiting van gestichten. 5, 162; 7, 162—163.

— van fundatiën. 5, 6, 162; 7, 162—163.

Staatstoezicht op gestichten en bewaarplaatsen. 7, 162—163; 9, 164.

— op krankzinnigen. 9, 164.

Stichters van fundatiën. 6, 162.

Strafbepalingen. 30, 175.

Toegang tot gestichten. Vrije **T.** 9, 164.

Vergunning tot oprichting van geneeskundige gestichten. 3, 161.

Verhoor. 16, 168; 28, 174.

Verlenging van verblijf in gestichten. 15, 167—168; 19, 169—170; 20, 170.

Verpleegden. Beheer van goederen van **V.** 28, 174.

Verpleeggeld. 4 v., 5 v., 157; 7 v., 158.

Verzorging. Zie **Bewaring.**

Voldoening van verpleeggeld. Zie **Verpleeggeld.**

Voorwaarden tot opnemng in 't Rijksgesticht van krankzinnigen voor rekening van gemeenten. 1 v., 153—154.

Weldadige einden. 6, 162.

Zegelrecht. Vrijstelling van **Z.** 29, 174.

Bij Koninklijk besluit van den 30 Augustus 1884 zijn benoemd tot *inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen* de heeren Dr. J. N. Ramaer, geneesheer, en Dr. H. van Cappelle, referendaris bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, met toekenning van eervol ontslag uit laatstgenoemde betrekking.

Zie de inleiding bladz. VII en de artt. 1, 4, 5 en 20 met aantekeningen, bladz. 2—5, 8—15 en 47 mijner wet.

CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings in de Provincie Zuid-Holland van den 18 September 1884, A, n°. 1283 (4de afd.). (Uitvoering der wet tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.)

Aan Heeren Burgemeesters der gemeenten in de Provincie Zuid-Holland.

»Bij het Koninklijk besluit van den 29sten Juli j.l. (*Staatsblad* n°. 186) is bepaald, dat de wet van den 27sten April »j.l. (*Staatsblad* n°. 96) op den 1sten October e.k. in werking »treedt (1). Ten einde nakoming van het bepaalde in artt. 2 »en 3 dier wet te bevorderen, heb ik de eer, namens den »heer Minister van Binnenlandsche Zaken, U uit te noodigen, »de ingezetenen Uwer gemeente op de gebruikelijke wijze »bekend te maken met de verplichting, om bij U aangifte te

(1) Zie 't Aanhangsel mijner wet, bladz. 134.

»doen, wanneer zij één of meer krankzinnigen verplegen,
 »over welke het Staatstoezicht volgens art. 2, al. 1, der
 »aangehaalde wet zich uitstrekt, met verwijzing naar de
 »straf, volgens art. 38 op overtreding van dit voorschrift
 »gesteld, alsmede met de verplichting, bij art. 26 opgelegd
 »aan hen, die een krankzinnige in eene buitenlandsche
 »inrichting voor krankzinnigen doen opnemen.

»Tevens verzoek ik U, van de bij U ingekomen aangiften
 »overeenkomstig het laatste lid van art. 3 der aangehaalde
 »wet, behalve aan den officier van justitie, kennis te geven
 »aan de inspecteurs van het Staatstoezicht op krankzinnigen,
 »aan het adres van den inspecteur Dr. H. van Cappelle, te
 »'s-Gravenhage.

»Verder beveel ik U aan, om, onverminderd het door de
 »inspecteurs uitgeoefende toezicht, het oog te houden of te
 »doen houden op de wijze, waarop die krankzinnigen worden
 »verzorgd. Telkens wanneer van verwaarloozing of mishande-
 »ling of zelfs van onachtzame of ondoeltreffende verzorging
 »mocht blijken, verzoek ik U, daarvan schriftelijk aan de
 »inspecteurs kennis te geven.

's Gravenhage, den 18den September 1884.

De Commissaris des Konings in de
Provincie Zuid-Holland,
 (get.) F O C K.

Zie mijne wet bladz. 5—8, 54—57 en 82—83.

Bij Koninklijk besluit van 5 September 1884 is vrijdom
 van port verleend voor de briefwisseling over ambtszaken
 van de inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen

en den geneesheer-directeur van het Rijks krankzinnigen-gesticht te Medemblik met de Gedeputeerde en Provinciale Staten, de burgemeesters en gemeentebesturen enz.

Zie de artt. 3, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 17, 19, 20, 25, 28 alinea 3, 29 alinea's 1 en 2, 30, 31 en 35, bladz. 8—16, 23—31, 36—37, 40—44, 46—47, 54, 59—67 en 79—80 mijner wet en de artt. 1, 2 en 3 der Voorwaarden (Stbl. 203, v. 1884) op bladz. 153—156 van 't Aanhangsel.

CIRCULAIRE van den Commissaris des Konings in de Provincie Zuid-Holland, dd. 2den December 1884, A, n°. 1673 (4de afd.). — Toepassing van art. 14 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96).

Aan Heeren Burgemeesters der gemeenten in de Provincie Zuid-Holland.

Het is den Ministers van Binnenlandsche Zaken en Justitie gebleken, dat door sommige burgemeesters de bevoegdheid, hun bij art. 14 der wet van 27 April jl. (*Staatsblad* n°. 96) toegekend, niet altijd juist wordt toegepast en daarvan door hen ook in gevallen, die geen spoed vereischen, gebruik wordt gemaakt. Namens hunne Excellentie's heb ik de eer U te doen opmerken, dat Uwe *autorisatie* de rechterlijke machtiging niet overbodig maakt en dat die door U alleen in spoedeischede gevallen mag worden gegeven.

's Gravenhage, den 2den December 1884.

De Commissaris des Konings voornoemd,
(get.) FOCK.

(1) Zie bladzijde 36—37 mijner wet.

VERBETERING

der bladzijden VII, 52, 53 en 154.

Op bladz. VII in regel 15 te lezen: Dr. H. v. Cappelle,
in plaats van Dr. H. van Capelle.

Op bladz. 52 laten vervallen:

Regel 25:

Zie 3^e lid art. 19 wet van 1841. Zie hoofdpunt 5 Inleiding.

Laatste regel:

Vergelijk 't voorlaatste lid met art. 19, laatste lid wet van 1841.

Op bladz. 53 of 54 invoegen na de aantekening onder
't artikel 24:

Vergelijk al. 4 met 3^e lid art. 19, wet van 1841.

Zie hoofdpunt 5 Inleiding, bladz. XIII en XIV.

Vergelijk 't voorlaatste lid met art. 19, laatste lid wet van 1841.

Op bladz. 154 in regel 16 te lezen: f 270 (2), in
plaats van f 279 (2).

INHOUD.

	Bladz.
Voorbericht	V.
Verkortingen.	VI.
Inleiding (Geschiedenis der wet)	VII.
§ 1. Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten Artt. 1—6.	1.
§ 2. Oprichting en sluiting van krankz.-gestichten. Artt. 7—11.	16.
§ 3. Plaatsing en verblijf in een krankz.-gesticht. Artt. 12—26.	31.
§ 4. Verlof en ontslag uit een krankz.-gesticht. Artt. 27—31.	57.
§ 5. Beheer der goederen van verpleegden in een krankz.- gesticht en hunne onder curateelestelling. Artt. 32—35 . .	67.
§ 6. Strafbepalingen. Artt. 36—39.	80.
§ 7. Voorschot en verhaal van kosten. Art. 40—41	84.
§ 8. Slot- en overgangsbepalingen. Artt. 42—44.	92.
Interpellatie Donner, betreffende godsdienstige belangen der krankzinnigen in 't Rijksgesticht	94.
Alphabetisch register op den tekst der wet en de aantekeningen.	99.
Voorbericht van het Aanhangsel	123.
Aanvulling van de aantekening der artt. 9 en 15.	125.
Bijlagen.	
3 Juni 1884, Stbl. 110. Besluit tot vaststelling van model- registers voor de gestichten van krankzinnigen. (Uitvoering der artt. 4 en 18 der wet).	129.
29 Juli 1884, Stbl. 186. Besluit, houdende bepaling dat de wet met 1 October 1884 in werking treedt. (Uitvoering van art. 44 der wet)	134.

Modellen van registers, als gevolg der wet aan te houden, aangeduid met de letters A en B, met verwijzing naar de artt. der wet	137.
Statistieke opgaven over de jaren 1875—1881, gedurende de schriftelijke behandeling van het wetsontwerp aan de Staten-Generaal overgelegd.	144.
22 September 1884, Stbl. 203. Besluit, tot vaststelling der voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen voor rekening van gemeentebesturen in het Rijks-gesticht te Medemblik, met aantekeningen en modellen 151, 176.	
Tekst der ingetrokken wet van 29 Mei 1841 (Stbl. 20) met verwijzingen naar de artikelen der wet van 27 April 1884, (Stbl. 96)	159.
Kort Alfabetisch register op 't besluit van 22 September 1884, (Stbl. 203) en op den tekst der ingetrokken wet van 29 Mei 1841 (Stbl. 20)	184.
Koninklijk Besluit benoeming Inspecteurs voor het Staats-toezicht	189.
Circulaire betreffende de uitvoering der wet	189.
Koninklijk besluit vrijdom van briefport	190.
Missive betreffende de uitvoering van artikel 14 der wet . .	191.